

การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาจังหวัดตาก

สารนิพนธ์
ของ
มงคล หมื่นฟิลมทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

สิงหาคม 2558

การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาจังหวัดตาก

สารนิพนธ์
ของ
มงคล หมื่นฟิลมทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

สิงหาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาจังหวัดตาก

บทคัดย่อ
ของ
มงคล หมื่นฟิลมทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

สิงหาคม 2558

มงคล หมื่นฟิลมทอง. (2558). การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา จังหวัดตาก. สารนิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ ดร.เพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของ จังหวัดตากและการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการ ท่องเที่ยวของจังหวัดตากไปปฏิบัติ โดยทำการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือใน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและบุคลากรภาคเอกชน จำนวน 8 คน โดยนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก และ วิเคราะห์ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ รวมทั้งวิเคราะห์หาปัญหาและอุปสรรคที่ เกิดขึ้นจากการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวฯ ไปปฏิบัติ ได้ผลดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า

1. การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ เนื่องจากจังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2556 ซึ่ง จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นในภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา และเพชรบูรณ์ ยังพบว่ามียาได้น้อยกว่าจังหวัดข้างต้น โดยในปี พ.ศ. 2556 จังหวัดตากมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่น้อยที่สุด

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากและผลการ ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ โดยแบ่งปัจจัยได้เป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่หนึ่ง คือ ปัจจัยจาก เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ได้แก่ ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์และโครงการ แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ ส่วนราชการที่รับผิดชอบ และงบประมาณ และ กลุ่มที่สอง คือ แหล่งท่องเที่ยว การตลาดและประชาสัมพันธ์ ผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนและมาตรการตรวจสอบ (วิซ่า) เพื่อการท่องเที่ยว

3. ปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก คือ การขาดการนำเสนอ จุดเด่นเพื่อสร้างจุดขายแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่มีชื่อเสียงแต่มีศักยภาพที่ สามารถจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดได้ และขาดการบูรณาการทำงาน ร่วมกันของส่วนราชการและภาคเอกชนอย่างเป็นเอกภาพ รวมทั้งการบูรณาการไม่ได้ทำลายนั่นเป็น อุปสรรคสำคัญที่ทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดขาดความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งจะเห็นได้จาก ข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ซึ่งมีแนวโน้มลดลงทุกปี และลดทอนบรรยากาศความเป็นธรรมชาติที่นักท่องเที่ยว ต้องการเดินทางมาสัมผัส

IMPLEMENTATION OF THE TOURISM PROMOTION STRATEGY: A CASE STUDY
OF TAK PROVINCE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Public Administration Degree in Public Policy
at Srinakharinwirot University

August 2015

Mongkhon Muenphilomthong. (2015). *Implementation of the Tourism Promotion Strategy: A Case Study of Tak Province*. Master's Project, M.P.A.(Public Policy). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Petcharat Saisombut, Ph.D., 122 pp.

This research aimed to identify strategies to promote tourism in the province and its implementation . The study of factors affecting the adoption Promotion Strategy .

Tour of the province to practice The qualitative study Interview as a tool to collect data from state officials and private sector personnel of 8 The data was analyzed results of operations strategy to promote tourism in the province. And factors arising from the implementation of the strategy. Including analysis of the barriers that arise from the strategy to promote tourism in its practical effect which the results as the following:

1. Implementing a strategy to promote tourism in the province. Tak implemented successfully The province 's revenue from tourism is increasing every year , especially in the year 2556 , which province has the highest income from tourism . However, compared to other provinces in the north , including Chiang Rai , Chiang Mai, Phitsanulok and Phetchabun also found that less revenue than the province above by the year 2556 , revenue from tourism Tak minimum.

2. Factors affecting the adoption of a strategy to promote tourism in the province and the implementation of the strategy. Divided into two groups, including the factors is the factor of government officials , including the linkages between strategy and projects. Attractions and amenities in tourist destinations . public relations The government agency responsible for budget and the second group is Attractions Marketing and public relations executive with the participation of all sectors and measures Visa (Visa) for tourism.

3. The problems of the province's tourism promotion is an invasion , deforestation is a major boost to tourism resources of the province of abundance. This can be seen from the forest area is decreasing every year. Attenuating atmosphere is natural that tourists want to experience .

ประกาศคุณูปการ

การวิจัยเรื่องการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา จังหวัดตาก ดำเนินการสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อ.ดร.เพชรรัตน์ ไสยสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่คอยอบรมสั่งสอน ให้วิชาความรู้ และคำแนะนำที่ดีต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ และทำให้ผู้วิจัยบรรลุเป้าหมายหนึ่งของชีวิต ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของท่าน ขอระลึกถึงพระคุณ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก และ อ.ดร.ประพีร์ อภิชาติสกุล อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด คำแนะนำ รวมทั้งการตรวจแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ อันส่งผลให้สารนิพนธ์นี้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานจังหวัดตาก สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานตาก หอการค้าจังหวัดตาก และสมาคมท่องเที่ยวจังหวัดตาก ทุกท่านที่คอยช่วยให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์และอำนวยความสะดวกต่างๆ จนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1 (พระนครศรีอยุธยา) ทุกท่านที่คอยสนับสนุนการทำงานมาโดยตลอดและขอขอบคุณรุ่นพี่ รุ่นน้อง และเพื่อนๆ เป็นกำลังใจในการศึกษาในระดับปริญญาโทในครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณความสำเร็จ และคุณค่าของสารนิพนธ์ฉบับนี้ แต่ คุณพ่อทอน คุณแม่จันทา หมิ่นฟิลมทอง นายประทุม หมิ่นฟิลมทอง (พี่ชาย) นางสาวทองแข หมิ่นฟิลมทอง (พี่สาว) รวมถึงญาติพี่น้องทั้งครอบครัวหมิ่นฟิลมทอง ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนในด้านการศึกษาให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด

มงคล หมิ่นฟิลมทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
คำถามในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
การนำเสนอรายงานการศึกษา	8
2 ข้อมูลจังหวัดตาก	9
ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดตาก	9
ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวและวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดตาก	11
ข้อมูลสถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดตาก	26
3 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
ความหมายและความสำคัญการท่องเที่ยว	28
นโยบายหลักของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทย	32
นโยบายและระบบในการบริหารงานจังหวัด	34
ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก	35
แนวคิดทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ	42
กระบวนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ	53
การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ	55
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
4 วิธีดำเนินการวิจัย	61
การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 การนำเสนอผลการวิจัย	64
การวิเคราะห์ผลของการนำยุทธศาสตร์ฯ ไปปฏิบัติ	64
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์ฯ ไปปฏิบัติ	69
การวิเคราะห์ในส่วนของผู้แทนภาคเอกชนในจังหวัด	85
6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย	91
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	101
ภาคผนวก ก	102
ภาคผนวก ข	112
ภาคผนวก ค	117
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	120

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายและกลยุทธ์	39
2 พื้นที่ป่าไม้จังหวัดตาก	68
3 งบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ของจังหวัด ตาก	82

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 จำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ ระหว่างปี 2523, 2538 และปี 2553	2
2 จำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ ที่คาดการณ์ในปี 2563 และ 2573	2
3 ร้อยละของความคิดเห็น 5 อันดับแรกของสถานที่ท่องเที่ยวที่จะเดินทางไป	5
4 แผนที่จังหวัดตาก	10
5 ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	12
6 ประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีปหนึ่งพันดวง	12
7 ต้นกระบากใหญ่	13
8 อุทยานแห่งชาติลานสาง จ.ตาก	14
9 วัดพระบรมธาตุ	15
10 เจดีย์ยุทธหัตถี	16
11 ไม้กลายเป็นหิน	17
12 เชื้อนภูมิพล	18
13 ผาสามเงา	18
14 เกาะวาเลนไทน์	19
15 ป่อน้ำพุร้อนแม่กาษา	20
16 สะพานมิตรภาพไทย – พม่า	20
17 ตลาดริมเมย	21
18 น้ำตกนางครวญ	22
19 น้ำตกพาเจริญ	22
20 น้ำตกทีลอซู	23
21 ถ้ำตะไค้ะบี	24
22 วัดดอนแก้ว	24
23 อุทยานแห่งชาติขุนพะวอ	25
24 อุทยานแห่งชาติแม่เมย	26
25 จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2556	64
26 จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยว 5 จังหวัดภาคเหนือ (ตาก เชียงราย เชียงใหม่ พิจิตร โลก เพชรบูรณ์) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 – 2556	67
27 งบประมาณจังหวัดที่ได้รับจัดสรร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2556	81
28 สัดส่วนงบประมาณจังหวัดตากได้รับจัดสรร จำแนกตามยุทธศาสตร์ ตาม แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556	83

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
29 ตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์ฯ ไปปฏิบัติในส่วนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ.	95
30 ตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์ฯ ไปปฏิบัติในส่วนของภาคเอกชน.....	95

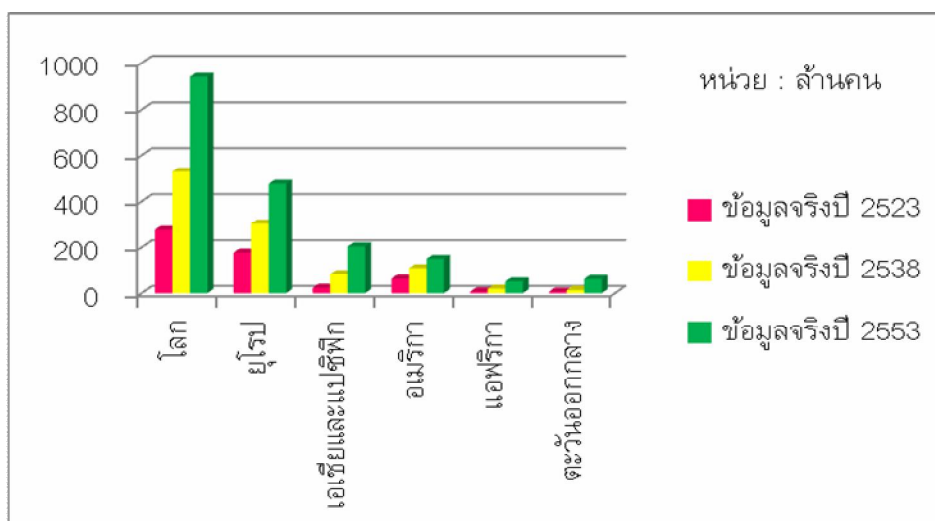
บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

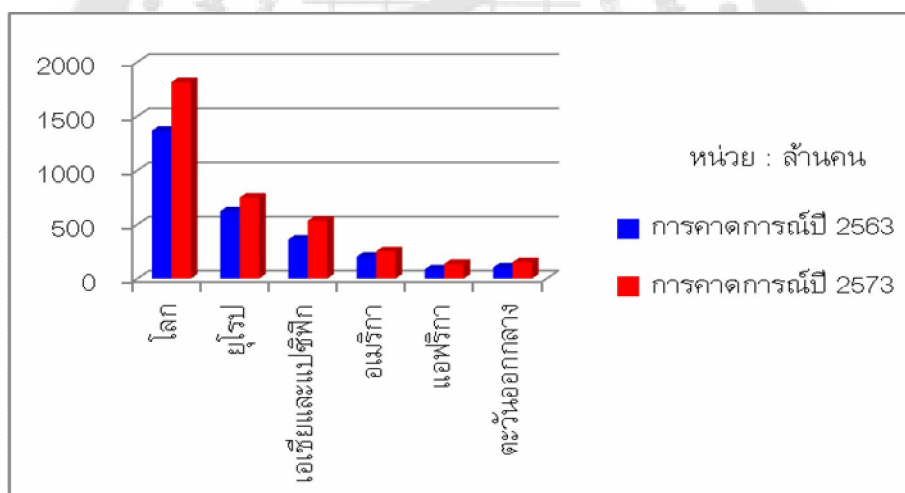
การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางด้านบริการประเภทหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศและจังหวัดในแต่ละปีจำนวนมาก เมื่อนักท่องเที่ยวตัดสินใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายต่างๆ เกิดขึ้น อาทิ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเช่าเยี่ยมชมสถานที่กรณีมีการเก็บเงินค่าธรรมเนียม รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จึงนับเป็นเงินมูลค่ามหาศาลในแต่ละปีที่ประเทศจะได้รับและนำรายได้ดังกล่าวมาใช้เป็นงบประมาณในการพัฒนาประเทศ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ก่อให้เกิดการสร้างงาน เพิ่มมูลค่าการส่งออกและมูลค่าภาษี รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการลงทุนและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ที่สำคัญในเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัวได้ในเวลาอันรวดเร็วกว่าการผลิตและบริการในด้านอื่นๆ (นิศา ชัชกุล. 2557: 14) และยังเป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างคนในประเทศและต่างประเทศ ก่อให้เกิดสันติภาพโดยทำให้ประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาในประเทศ สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าการสร้างความขัดแย้งทำให้ปราศจากสงครามและความไม่เข้าใจกันระหว่างประเทศ ส่งผลให้สังคมเกิดความสงบสุข นอกจากนี้การท่องเที่ยวเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ในภาพรวมของการท่องเที่ยว (มัทยา ศรีพนา. 2558: 16) การท่องเที่ยวในภูมิภาคยุโรปยังคงได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่สุดอยู่ แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าภูมิภาคยุโรปได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวลดน้อยลง ในขณะที่ภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะภูมิภาคเอเชียกลับได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงความน่าสนใจของการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกที่จะเดินทางเข้ามายังภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยที่ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังประเทศมากขึ้นและมีแนวโน้มมากขึ้น ซึ่งหน่วยงานองค์การการท่องเที่ยวโลก หรือ The United Nations World Tourism Organization (UNWTO) ได้ทำการวิเคราะห์แนวโน้มการเติบโตของนักท่องเที่ยวในอนาคต จนถึงปีพุทธศักราช 2573 หรือ คริสต์ศักราช 2030 ซึ่งอ้างอิงข้อมูลในอดีตและปัจจุบัน โดรนนำมาคาดการณ์ตัวเลขและแนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ตามภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ ระหว่างปี 2523, 2538 และปี 2553

ที่มา: มัทยา ศรีพนา. 2558: 23; อ้างอิงจาก UNWTO Tourism Toward. 2030.

ภาพประกอบ 2 จำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ ที่คาดการณ์ในปี 2563 และ 2573

ที่มา: มัทยา ศรีพนา. 2558: 24; อ้างอิงจาก UNWTO Tourism Toward 2030.

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี ในอนาคตแม้ว่าภูมิภาคที่ได้รับความนิยมเดิมอย่างยุโรปหรืออเมริกาที่ยังคงได้รับความนิยมอยู่ แต่ความนิยมดังกล่าวอาจจะลดน้อยลง ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าส่วนแบ่งจำนวนนักท่องเที่ยวจะเดินทางไปยังภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ตะวันออกกลาง และแอฟริกา จำนวนเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ส่วน

แบ่งจากภูมิภาคยุโรปและอเมริกาจะมีสัดส่วนที่ลดลง โดยในอนาคตอันใกล้นี้ ภูมิภาคเอเชียถือว่าเป็นภูมิภาคสำคัญที่ต้องได้รับการจับตามองเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2563 เพิ่มขึ้นจากปี 2553 จำนวน 331 ล้านคน และมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีกในปี 2573 จำนวน 180 ล้านคน

ประเทศไทยนับเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีความหลากหลาย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่มีความเก่าแก่ที่สามารถบอกเล่าเรื่องราวที่มีความน่าสนใจ และคนในประเทศมีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจ ซึ่งถือเป็นเสน่ห์ที่ชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังประเทศสร้างรายได้ให้กับประเทศในแต่ละปีจำนวนมาก โดยเฉพาะในแต่ละจังหวัดที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวได้ตามความสนใจ อาทิ หากต้องการจะเดินทางไปเที่ยวทะเล ก็สามารถเดินทางไปยังจังหวัดในภาคใต้และภาคตะวันออก หากต้องการจะเดินทางไปเยี่ยมชมโบราณสถาน ศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของคนไทย ก็สามารถเดินทางไปยังจังหวัดที่ขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองมรดกโลก เช่น จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ หากต้องการจะเดินทางไปเที่ยวป่าชมน้ำตก ภูเขา ก็สามารถเดินทางไปยังจังหวัดในภาคเหนือได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดต่างๆ มีศักยภาพและเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความเฉพาะตัวและแตกต่างกัน

จังหวัดตากเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความหลากหลายทางด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียง แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมถึงประเพณีที่สำคัญของจังหวัดที่มีเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นเฉพาะตัว ซึ่งเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งหมด 16,406.65 ตารางกิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 4 ของประเทศ และมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของภาคเหนือ สภาพภูมิประเทศของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ตามแนวเทือกเขา ประกอบด้วย 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา อำเภอวังเจ้า อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภอแม่ระมาด อำเภออุ้มผาง และอำเภอท่าสองยาง นอกจากนี้จังหวัดตากยังมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น รวม 9 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยมีพรมแดนติดต่อกันยาวประมาณ 542 เมตร และเป็นพื้นที่การค้าและการท่องเที่ยวชายแดน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2547 (สำนักงานจังหวัดตาก, 2555: 1-2) กำหนดให้จังหวัดตากเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ซึ่งครอบคลุม 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอแม่สอดที่กำหนดเป็นเขตการลงทุนด้านอุตสาหกรรม การค้า และการท่องเที่ยว ส่วนอำเภอพบพระและอำเภอแม่ระมาดกำหนดพัฒนาเป็นแหล่งผลิตด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมเชื่อมโยงอำเภอแม่สอด ที่สำคัญยังเป็นพื้นที่ตั้งอยู่ปลายแนวเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economics Corridor: EWEC) และเป็นจุดตัดระหว่างแนวเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economics Corridor: NSEC)

ในแต่ละปีจังหวัดตากได้รับความนิยมและมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตาก (สำนักงานจังหวัดตาก. 2555) ได้กล่าวไว้ในโครงการก่อสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและส่งเสริมสินค้า OTOP จังหวัดตาก ว่าปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวของจังหวัดตากเพิ่มขึ้น คือ ประการแรก จังหวัดตาก มีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจ (Tourist Destination) ระดับแม่เหล็ก คือ น้ำตกทีลอซู ประการที่สอง จังหวัดตากมีประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีปพันดวง ซึ่งตรงกับวันลอยกระทงทำให้มีนักท่องเที่ยวในแต่ละปีประมาณ 100,000 คน ประการที่สาม จังหวัดตากเป็นจุดผ่านแดนสู่ประเทศพม่าที่มีตลาดชายแดนที่มีชื่อเสียง และ Road Route แม่สอด-ตาก และประการสุดท้าย จังหวัดตากมีเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง “เลียบเมย เลาะตะวัน” (Road Route ตาก-แม่ฮ่องสอน) ซึ่งปัจจุบัน กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวกลุ่มขับรถท่องเที่ยวและครอบครัว

จังหวัดตากได้กำหนดกรอบแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด ดังนี้

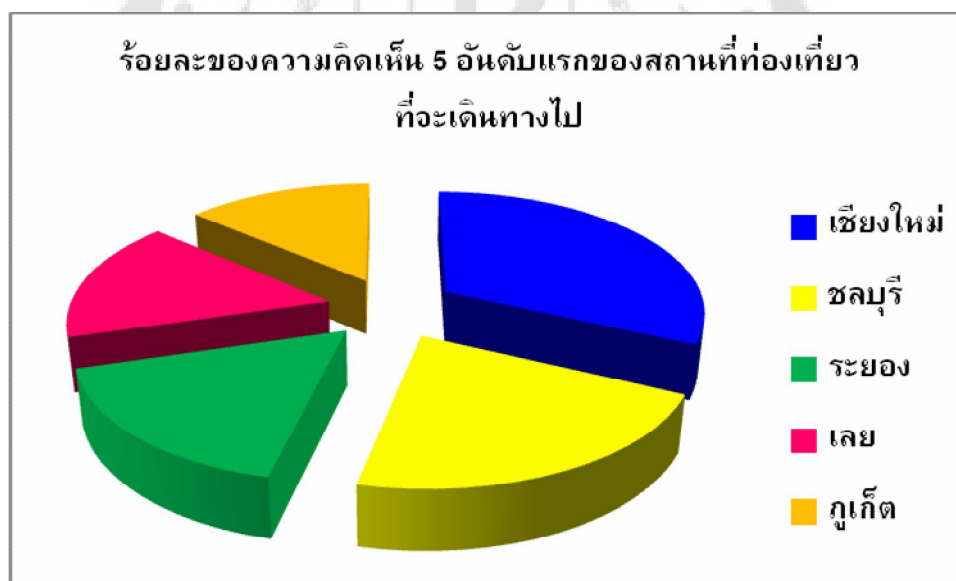
ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2548-2551 (สำนักงานจังหวัดตาก. 2555: 10) ซึ่งจังหวัดได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา คือ “จังหวัดตากเป็นเมืองน่าอยู่ ประตูก้าชายแดนชุมชนเข้มแข็งขจัดความยากไร้ใส่ใจทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการท่องเที่ยว” โดยมีเป้าประสงค์ คือ การพัฒนาบ้านเมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี การเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันการค้าชายแดน การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การพัฒนาคน การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการท่องเที่ยวและหัตถอุตสาหกรรม มี 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) บ้านเมืองน่าอยู่ 2) การส่งเสริมการค้าชายแดน 3) เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง และขจัดปัญหาความยากจน 4) เสริมสร้างความมั่นคงชายแดน 5) พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2552-2555 (สำนักงานจังหวัดตาก. 2555: 11) ได้เปลี่ยนแปลงประเด็นยุทธศาสตร์เป็น 8 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การป้องกันปัญหาและการเสริมสร้างความมั่นคง 2) การเพิ่มศักยภาพและความอยู่ดีมีสุขให้กับคนในสังคม 3) การพัฒนาเพื่อเพิ่มผลผลิต มูลค่าทางการเกษตร ท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ OTOP และการค้าชายแดน 4) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) การรักษาความสงบเรียบร้อยและความสงบสุขของสังคม 6) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน 7) การบริหารจัดการที่ดี 8) การท่องเที่ยวและกีฬา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2553-2556 (สำนักงานจังหวัดตาก. 2555: 11) ได้เปลี่ยนแปลงประเด็นยุทธศาสตร์เป็น 6 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและแก้ไขปัญหาความยากจน 2) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตร 4) การส่งเสริมการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าชายแดน 5) การรักษาความมั่นคงชายแดนและความสงบเรียบร้อย 6) การบริหารจัดการที่ดี

จากข้อมูลยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตากข้างต้น จะเห็นได้ว่าจังหวัดตากได้มีการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ในทุก 4 ปี ตามระยะเวลาของแผนพัฒนาจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2553 – 2556 จังหวัดตากได้กำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงสถานที่และเส้นทางท่องเที่ยว การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ของจังหวัด และการขยายช่องทางและโอกาสทางการตลาดสำหรับผู้ประกอบการชายแดน

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือ แม้ว่าจังหวัดตากจะมีแหล่งท่องเที่ยวและประเพณีที่มีความดึงดูดใจ แต่ยังคงไม่ได้รับความนิยมในการเดินทางท่องเที่ยวมากนัก ซึ่งจะเห็นได้จากจังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวน้อยกว่าจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยวไทย โดยช่วงระยะเวลาสำรวจระหว่างวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 (กองวิจัยการตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2557: 17) ได้สรุปข้อมูล 5 อันดับแรกของสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปในช่วงเดือนธันวาคม อันดับที่ 1 เชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 12.2 อันดับที่ 2 ชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 8.2 อันดับที่ 3 ระยอง คิดเป็นร้อยละ 6.4 อันดับที่ 4 เลย คิดเป็นร้อยละ 6.1 และอันดับที่ 5 ภูเก็ต คิดเป็นร้อยละ 5.2

ภาพประกอบ 3 ร้อยละของความคิดเห็น 5 อันดับแรกของสถานที่ท่องเที่ยวที่จะเดินทางไป

ที่มา: กองวิจัยการตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2557). *สรุปสาระสำคัญผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยวไทย*. หน้า 17

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะทำการศึกษาว่าเพราะเหตุใดการท่องเที่ยวของจังหวัดตากจึงยังไม่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากนักเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น โดยจะทำการศึกษาปัจจัยที่

มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก ประจำปีพ.ศ. 2556 ไปปฏิบัติ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดตากเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย มีดังนี้

1. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากและการนำไปปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากไป

ปฏิบัติ

คำถามในการวิจัย

1. ผลการนำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามของจังหวัดตาก ไปปฏิบัติเป็นอย่างไร
2. มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก ไป

ปฏิบัติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำผลการศึกษาไปใช้วางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด
2. นำผลจากการศึกษาไปเป็นกรณีศึกษา (Case Study) ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่จังหวัดอื่นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ และบุคลากรภาคเอกชนที่สำคัญของจังหวัดตาก

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาจะเน้นปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดไปปฏิบัติตามแผนพัฒนาจังหวัดตาก 4 ปี (พ.ศ. 2553 - 2556) โดยมุ่งเน้นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ตามแผนปฏิรูปราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 รวมทั้งปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น

ในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน การกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการสืบค้นและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำราทางวิชาการ แผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปี (ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและโครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว) รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการนำยุทธศาสตร์ฯไปปฏิบัติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จังหวัด หมายถึง จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแต่ไม่รวมถึงกรุงเทพมหานคร
2. แผนพัฒนาจังหวัด หมายถึง รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของจังหวัดที่จำเป็นต้องจัดทำเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของจังหวัดในอนาคต
3. แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด หมายถึง แผนที่แปลงแผนพัฒนาจังหวัดสู่การปฏิบัติโดยระบุถึงโครงการต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องดำเนินการในจังหวัดในแต่ละปีงบประมาณเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของจังหวัด ทั้งนี้ ไม่ว่าโครงการนั้นจะดำเนินการโดยจังหวัด กระทรวง ทบวง กรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือเอกชน
4. งบประมาณจังหวัด หมายถึง รายการงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ยังจังหวัดยื่นคำขอจัดตั้งต่อสำนักงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด
5. แผนพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2553 – 2556 หมายถึง รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของจังหวัดในระยะ 4 ปี และได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป็น 6 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และการแก้ไขปัญหาความยากจน 2) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) การพัฒนาผลิตภาพทางการเกษตร 4) การส่งเสริมการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าชายแดน 5) การรักษาความมั่นคงชายแดนและความสงบเรียบร้อย และ 6) การบริหารจัดการที่ดี
6. ยุทธศาสตร์ หมายถึง แนวทางในการบรรลุจุดหมายของจังหวัด
7. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยว หมายถึง ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์และสิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว

8. การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่ง โดยมีการเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานที่หนึ่งซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพักผ่อนและผ่อนคลายความเครียด หรือแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ และมีได้เป็นการประกอบอาชีพเป็นการชั่วคราวหรือถาวร

การนำเสนอรายงานการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ กรณีศึกษาจังหวัดตาก แบ่งรายละเอียดการศึกษา ดังนี้

บทที่ 1 นำเสนอภูมิหลัง วัตถุประสงค์ คำถามในการวิจัย ผลที่คาดว่าจะได้รับ ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และการนำเสนอรายงานการศึกษา

บทที่ 2 นำเสนอข้อมูลจังหวัดตาก ประกอบด้วย ข้อมูลทางด้านภูมิศาสตร์ ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวและวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัด และข้อมูลสถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดตาก

บทที่ 3 นำเสนอแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 4 นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการประมวลผลและวิเคราะห์ผลการวิจัย

บทที่ 5 นำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 6 นำเสนอสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทต่อไปจะกล่าวถึงข้อมูลจังหวัดตาก ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของจังหวัด และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญของจังหวัด

บทที่ 2

ข้อมูลจังหวัดตาก

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานจังหวัดตาก แผนพัฒนาจังหวัดตาก 4 ปี (พ.ศ.2553 - 2556) และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556 และข้อมูลใน เว็บไซต์ของจังหวัดตาก ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดตาก
2. ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวและวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัด
3. ข้อมูลสถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดตาก

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดตาก

ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์

จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งหมด 16,406.65 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 4 ของประเทศไทย และใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของภาคเหนือ สภาพภูมิประเทศของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ตามแนวเทือกเขา โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยกั้นกลาง ที่เป็นตัวปะทะกับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดียและทะเลอันดามันทำให้ลักษณะภูมิอากาศแตกต่างกันไป 2 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานจังหวัดตาก. 2555: 4)

ด้านทิศตะวันออก ประกอบด้วย 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสูงและภูเขาสูง ลาดเอียงไปทางทิศตะวันออกสู่แม่น้ำปิงและแม่น้ำวัง มีพื้นที่ราบแคบริมสองฝั่งของแม่น้ำ มีสภาพแห้งแล้ง เนื่องจากได้รับความชุ่มชื้นจากลมมรสุมไม่เต็มที่จากการมีเทือกเขาถนนธงชัยกั้นปะทะลมมรสุม

ด้านทิศตะวันตก ประกอบด้วย 5 อำเภอ คือ อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภอแม่ระมาด อำเภออุ้มผาง และอำเภอท่าสองยาง ภูมิอากาศได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดียและทะเลอันดามัน ทำให้มีปริมาณฝนตกมากกว่าด้านตะวันออก

จังหวัดตากมีอาณาเขตติดต่อกับกับ 9 จังหวัด คือ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง สุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี และกาญจนบุรี

ภาพประกอบ 4 แผนที่จังหวัดตาก

ที่มา: สำนักงานจังหวัดตาก. (2557). ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดตาก. (ออนไลน์)

นอกจากนี้ยังมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านหนึ่งสมาชิกอาเซียน คือ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีพรมแดนติดต่อยาวประมาณ 542 เมตร

ข้อมูลการเดินทาง

จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร เป็นระยะทาง 426 กิโลเมตร ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางสู่จังหวัดได้ 3 วิธี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2558: ออนไลน์) ดังนี้

1. รถยนต์ส่วนตัว โดยจากกรุงเทพฯ สามารถใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) แล้วเข้าทางหลวงหมายเลข 32 ผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท เข้านครสวรรค์ แล้วแยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 1 อีกครั้ง ผ่านเข้ากำแพงเพชร และตรงไปจังหวัดตาก ใช้เวลาเดินทางประมาณ 5-6 ชั่วโมง

2. รถประจำทาง โดยมีรถประจำทางสายกรุงเทพฯ-ตาก และกรุงเทพฯ-แม่สอด ออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ซึ่งสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่บริษัท ขนส่ง จำกัด โทร.1490 www.transport.co.th ทันจิตต์ทัวร์ โทร. 0 2936 3210-3 เชิดชัยทัวร์ โทร. 0 2936 0199 และปัจจุบันบริษัท ขนส่ง จำกัด ได้เปิดให้บริการ

จองตั๋วรถโดยสารออนไลน์แล้ว ติดต่อได้ที่ www.thaiticketmajor.com นอกจากนี้ยังสามารถซื้อตั๋วออนไลน์ได้ที่ไทยรัฐ ดอทคอม www.thairoute.com

3. เครื่องบิน โดยมีสายการบินโซลาร์แอร์ บริการเที่ยวบินกรุงเทพฯ-แม่สอด ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที ซึ่งสามารถสอบถามข้อมูลการเดินทาง ตารางเวลาเที่ยวบิน และสำรองที่นั่งได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 0 2535 2455-6 หรือเว็บไซต์ www.solarair.co.th

4. การเดินทางภายในจังหวัด ในตัวจังหวัดตากมีรถชนิดต่างๆ ให้บริการ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการยานพาหนะต่างๆ ได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม และมีรถสองแถว มีวิ่งบริการจากสถานีขนส่งไปยังที่ต่างๆ ในตัวเมือง นักท่องเที่ยวอาจเหมารถสองแถวไปเที่ยวได้ทั้งในเมืองและต่างอำเภอ คิดราคา วันละ 1,000-2,000 บาท ขึ้นอยู่กับระยะทางและการต่อรอง รวมทั้งมีรถสามล้อเครื่องและมอเตอร์ไซด์รับจ้าง จอดอยู่ตามจุดต่างๆ ในจังหวัด เช่น หน้าตลาดเทศบาล หน้าสถานีขนส่ง ค่าบริการมีทั้งแบบตกลงกันตามแต่ระยะทางและแบบเหมาจ่าย ซึ่งระยะทางจากอำเภอเมืองตากไปยังอำเภอต่างๆ คือ

- อำเภอบ้านตาก 22 กิโลเมตร
- อำเภอสามเงา 56 กิโลเมตร
- อำเภอแม่สอด 86 กิโลเมตร
- อำเภอแม่ระมาด 120 กิโลเมตร
- อำเภอพบพระ 135 กิโลเมตร
- อำเภอท่าสองยาง 170 กิโลเมตร
- อำเภออุ้มผาง 221 กิโลเมตร
- กิ่งอำเภอวังเจ้า 29 กิโลเมตร

2. ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวและวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดตาก

อำเภอเมืองตาก

1. ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตั้งอยู่บนถนนจรดวิถีถ่อง ศาลนี้แต่เดิมอยู่ที่วัดดอยเขาแก้วฝั่งตรงข้ามกับตัวเมือง ต่อมาใน พ.ศ. 2490 ชาวเมืองเห็นว่าศาลนั้นไม่สมพระเกียรติ จึงช่วยกันสร้างศาลขึ้นใหม่พร้อมกับให้กรมศิลปากรหล่อพระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชขนาดใหญ่กว่าพระองค์จริงเล็กน้อย ในพระอิริยาบถที่กำลังประทับอยู่บนราชอาสน์ มีพระแสงดาบพาดอยู่ที่พระเพล่า ที่ฐานพระบรมรูปมีคำจารึกว่า “พระเจ้าตากสินกรุงธนบุรี ทรงพระราชสมภพเมื่อ พ.ศ. 2277 สวรรคต พ.ศ. 2325 รวม 48 พรรษา” ศาลนี้เป็นที่เคารพสักการะของประชาชนทั่วไป

ภาพประกอบ 5 ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์)

2. ประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีปหนึ่งพันดวง

ประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีปหนึ่งพันดวงนับเป็นประเพณีที่เก่าแก่และสืบทอดกันมาอย่างช้านานของชาวจังหวัดตาก โดยเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการลอยกระทงที่นำกะลามะพร้าวมาประดิษฐ์เป็นกระทง ภายในบรรจุด้วยขี้ไต้ หรือเชื้อเพลิงที่เตรียมไว้แล้วจุดไฟปล่อยลงในแม่น้ำปิง นับเป็นจุดเด่นที่แตกต่างจากการลอยกระทงของจังหวัดอื่นทั่วไป และปัจจุบันมีการจัดงานประกวดแข่งขันการลอยกระทงจากกะลาของแต่ละชุมชน โดยพิจารณาจากระยะห่างของการลอยที่สม่ำเสมอไม่ขาดสาย สวยงามตลอดลำน้ำปิง

ภาพประกอบ 2.3 ประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีปหนึ่งพันดวง

ที่มา: ยุพา พลสามารถ. (2557). ประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีปหนึ่งพันดวง. (ออนไลน์)

3. อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช

อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราชตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอแม่สอด และอำเภอเมือง จังหวัดตาก สภาพป่าโดยทั่วไปเป็นเทือกเขาสูงชันอุดมสมบูรณ์ดี และมีสัตว์ป่าหลายชนิดอาศัยอยู่ทั้งมีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติ คือ สะพานหิน ซึ่งเชื่อว่าครั้งหนึ่งเคยมีการยกทัพผ่านทางสะพานหินธรรมชาติแห่งนี้ และต้นกระบากที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ตลอดจนจุดเด่นทางธรรมชาติที่สวยงามต่าง ๆ มีเนื้อที่ประมาณ 149 ตารางกิโลเมตร หรือ 93,125 ไร่ ได้มีประกาศจัดตั้งให้เป็น "อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช" เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2524

ภาพประกอบ 7 ต้นกระบากใหญ่

ที่มา: Thai Forest Booking. (2557). อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช. (ออนไลน์)

4. น้ำตกลานสาง

อุทยานแห่งชาติลานสาง มีพื้นที่ครอบคลุมอยู่ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก มีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์ด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด เป็นป่าต้นน้ำลำธาร มีสัตว์ป่าชุกชุม และมีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติ ทิวทัศน์ที่สวยงามร่มรื่น เช่น น้ำตกทั้งดงหลายแห่ง ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันทั่วไป คือ “น้ำตกลานสาง” เหมาะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจเป็นอย่างยิ่ง อุทยานแห่งชาติลานสาง มีเนื้อที่ประมาณ 65,000 ไร่ หรือ 104 ตารางกิโลเมตร

ภาพประกอบ 8 อุทยานแห่งชาติลานสาง จ.ตาก

ที่มา: ทีแอลซีไทยดอทคอม. (2557). *อุทยานแห่งชาติลานสาง จ.ตาก*. (ออนไลน์).

อำเภอบ้านตาก

1. วัดพระบรมธาตุ

“วัดพระบรมธาตุบ้านตาก” อยู่ที่ ต.เกาะตะเภา อ.บ้านตาก จ.ตาก ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง เดิมวัดแห่งนี้เป็นเมืองตากเก่า ก่อนที่จะมีการย้ายตัวเมืองไปอยู่ที่ ต.ระแหง ตัวเมืองตากในปัจจุบัน ห่างไปทางทิศใต้ประมาณ 30 กิโลเมตร อันมีประวัติยาวนานตั้งแต่สมัย พระนางจามเทวี ล่องเรือเสด็จไปเมืองลำพูน หยุดพักบริเวณแห่งนี้ พบว่าเป็นเมืองร้าง จึงได้สั่งให้มีการฟื้นฟูบูรณะเมืองแห่งนี้ จนกลายเป็นชุมชนเมืองตาก วัดพระบรมธาตุบ้านตาก ยังปรากฏในศิลาจารีของพ่อขุนรามคำแหง ที่ทรงกระทำยุทธหัตถีชนะศึกเจ้าเมืองฉอด บนเนินเขาใกล้กับพระบรมธาตุ ประมาณ 500 เมตร

ภาพประกอบ 9 วัดพระบรมธาตุ

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

2. เจดีย์ยุทธหัตถี

เจดีย์ยุทธหัตถี หรือ เจดีย์เฉลิมพระเกียรติพระเจ้ารามคำแหงมหาราช ชาวบ้านเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เจดีย์ชนช้าง ตั้งอยู่บนดอยช้าง ตำบลเกาะตะเภา อำเภอบ้านตาก ดอยช้างเป็นเนินดินเล็ก ๆ อยู่ทางเหนือของดอยพระธาตุไปเล็กน้อย เจดีย์นี้เป็นโบราณสถาน สร้างในสมัยสุโขทัยมีอายุราว 700 ปีเศษ องค์เจดีย์ยุทธหัตถิอยู่เยื้องกับวัดพระบรมธาตุประมาณ 200 เมตร

ลักษณะของเจดีย์ยุทธหัตถีเป็นศิลปะแบบสุโขทัย ก่ออิฐถือปูนฐานกว้าง 12 เมตร เรือนธาตุรูปสี่เหลี่ยมย่อมุมขึ้นไป สูง 16 เมตร เหนือเรือนธาตุทำเป็นลำสี่เหลี่ยมย่อมุมตลอดถึงยอดเป็นทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ บนยอดประดับฉัตร มีร่องรอยการซ่อมแซมตลอดมา แต่ไม่เสียรูปทรงเดิม ฐานพุ่มมีลายปั้นเป็นรูปหน้าสิงห์สวยงาม หน้าสิงห์ด้านทิศเหนือยังสมบูรณ์ ด้านอื่น ๆ ชำรุด องค์เจดีย์ส่วนใหญ่มีคราบตะไคร่น้ำจับอยู่ทั่วไป จะมีการขุดแต่ง และทำความสะอาดรอบเจดีย์ในช่วงใกล้วันเทศกาล เป็นงานเดียวกับงานไหว้พระธาตุบ้านตาก

ภาพประกอบ 10 เจดีย์ยุทธหัตถี

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

3. วนอุทยานแห่งชาติเขาพระบาท (ไม้กลายเป็นหิน)

ตั้งอยู่บริเวณท้องที่หมู่ที่ 7 ตำบลตากออก ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่สลิค -โป่งแดง ปากทางเข้าอยู่ตรงบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 443 ทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ไม้กลายเป็นหินที่พบยาวประมาณ 20 เมตร และเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 เมตร เป็นไม้กลายเป็นหินที่ใหญ่ที่สุด ตั้งแต่มีการค้นพบในทวีปเอเชีย โดยไม้กลายเป็นหินจัดเป็นฟอสซิลชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเกิดจากซากต้นไม้ที่ถูกแทนที่ด้วยน้ำบาดาลซึ่งสารละลายของซิลิกา และเกิดการตกตะกอนกลายเป็นหินอย่างช้า ๆ คือแทนที่แบบโมเลกุลจนกระทั่งกลายเป็นหินทั้งหมด โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างและโครงสร้างอีก ไม้กลายเป็นหินมักฝังตัวอยู่ในชั้นกรวด คาดว่าจะเกิดสะสมตัวในยุคควอเตอร์นารีคอนตัน อายุประมาณ 2 ล้านปี จากการแพร่กระจายตัวของตะกอนตะพักที่ปรากฏ น่าจะเกิดสะสมตัวบริเวณตะพักกึ่งน้ำของแม่น้ำปิงโบราณก่อนที่จะมีการปรับสภาพและเปลี่ยนทางเดิน กลายเป็นแม่น้ำปิงในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 11 ไม้กลายเป็นหิน

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

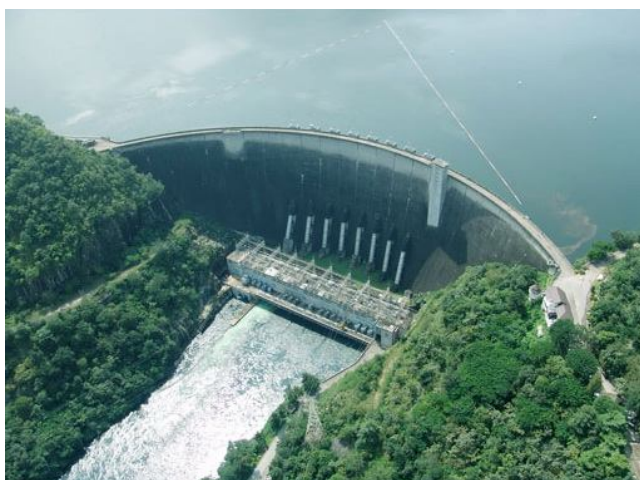
4. ประเพณีขึ้นธาตุเดือนเก้า

งานบุญขึ้นธาตุเดือนเก้า เป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันสืบมาจากอดีตสู่ปัจจุบันของชาวบ้านอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จัดขึ้นเพื่อบูชาพระบรมสารีริกธาตุ แห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ สถานที่จัดพิธี คือ วัดพระบรมธาตุ วัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมือง ที่นี้มีหลักฐานสำคัญ โดยมีกำหนดการจัดงานวันขึ้น 14 - 15 ค่ำ เดือน 9 ภาคเหนือ ตรงกับเดือน 6 ของภาคกลาง ก่อนถึงวันขึ้น 14 ค่ำของเดือน 9 ชาวบ้านกลุ่มศรัทธาในอำเภอบ้านตาก และอำเภอใกล้เคียง จะเริ่มการเตรียมงานด้วยการจัดทำ "บะไฟ" หรือบั้งไฟ โดยเตรียมตัดไม้ไผ่ลำยาวโต เผาถ่านผสมกับดินปะสิว นำมาตอกอัดลงในท่อสังกะสีหรือท่อเหล็ก ตามที่ทางวัดกำหนดความยาวให้ตอกอัดให้แน่น ตกแต่งเป็นรูปต่างๆ ให้สวยงาม เพื่อนำไปจุดแข่งขันในวันงาน

อำเภอสามเภา

1. เขื่อนภูมิพล

เขื่อนภูมิพล เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เขื่อนยันฮี เป็นเขื่อนเอนกประสงค์แห่งแรกในประเทศไทย สร้างเป็นเขื่อนคอนกรีตรูปโค้งขนาดใหญ่ที่สูงที่สุดในประเทศไทย และเอเชียอาคเนย์ จัดอยู่ในอันดับ 8 ของโลก มีความสูงจากฐานถึงสันเขื่อน 154 เมตร กั้นแม่น้ำปิงที่บ้านเขาแก้ว อำเภอสามเภา สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการผลิตพลังงานไฟฟ้า และด้านชลประทาน ความยาวของลำน้ำจากเขื่อนถึงอำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นระยะทาง 207 กิโลเมตร รอบบริเวณเขื่อนภูมิพลเป็นแหล่งพักผ่อน และเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืดด้วย

ภาพประกอบ 12 เขื่อนภูมิพล

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

2. ผาสามเงา

อยู่ในตำบลย่านรี จากอำเภอเมือง ใช้เส้นทางหมายเลข 1107 (เจดีย์ยุทธหัตถี - เขื่อนภูมิพล) ผ่านทางแยกไปเจดีย์ยุทธหัตถีประมาณ 25 กิโลเมตร หรือถ้าใช้ทางหลวงหมายเลข 1 ถึง กิโลเมตรที่ 463 จะมีทางแยกซ้ายเข้าเขื่อนภูมิพลไปประมาณ 10 กิโลเมตร ถึงอำเภอสามเงา ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำปิง จะมองเห็นขุนเขาใหญ่ลูกหนึ่ง ชาวบ้านเรียกว่า "ผาสามเงา" เพราะเป็นที่เชิงเขาริมหน้าผานั้นจะเป็นช่องลึกเข้าไปในเนื้อภูเขาเรียงกัน 3 ช่องประดิษฐานพระพุทธรูปปิดทองช่องละองค์ มีบันไดไม้ให้นักท่องเที่ยวขึ้นไปนมัสการพระพุทธรูปได้

ภาพประกอบ 13 ผาสามเงา

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

3. เกาะวาเลนไทน์

เดิมคือดอยลาน เนื่องจากมีต้นลานเป็นจำนวนมาก เมื่อถูกน้ำท่วมก็ล้มตายลงปัจจุบันคงเหลืออยู่บ้างประปราย มักมีนักท่องเที่ยวมาเป็นประจำ เพราะมีหาดทรายขาวในช่วงน้ำลดจะสวยงามมาก สามารถลงเล่นน้ำได้ ช่วงหลังได้มีศูนย์ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (ทศท) ได้มาช่วงวันวาเลนไทน์ จึงได้ขนานนามว่า"เกาะวาเลนไทน์" และคณะอื่น ๆ อย่างเช่น คณะของคุณตำรวจ พุฒตาล ก็ได้มาเยี่ยมชม และได้นำกลับไปลงตีพิมพ์ในหนังสือคู่สร้างคู่สม จึงทำให้เกาะวาเลนไทน์เป็นชื่อเรียกติดปากผู้คนมาทุกวันนี้ และมักมาพักผ่อนกันมากขึ้นเกาะวาเลนไทน์ อยู่ห่างจากเขื่อนฯ ประมาณ 10 กิโลเมตร ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านนา อำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ภาพประกอบ 14 เกาะวาเลนไทน์

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

อำเภอแม่สอด

1. บ่อน้ำพุร้อนแม่กาษา

อยู่ที่ตำบลแม่กาษา แยกขวาจากเส้นทางสายแม่สอด - แม่ระมาด ตรงกิโลเมตรที่ 13 - 14 เข้าทางลูกรัง 8 กิโลเมตร ผ่านเข้าไปในหมู่บ้านบ่อน้ำร้อนนี้อยู่ในตัวหมู่บ้าน มีบ่อน้ำร้อนอยู่ 2 บ่อ บ่อหนึ่งมีความกว้างประมาณ 2 เมตร อีกบ่อหนึ่งกว้างประมาณ 1 เมตร นอกจากนี้ยังมีธารน้ำร้อนเป็นสายมาพบกับธารน้ำเย็น เมื่อผ่านเข้าไปในบริเวณหมู่บ้านจะได้กลิ่นกำมะถันกรุ่นอยู่ทั่วไป และมีไอน้ำจางลอยขึ้นเหนือพื้นดินเล็กน้อย เมื่อเข้าไปดูที่ปากบ่อจะเห็นฟองและการเดือดของน้ำให้ชัดเจน อุณหภูมิของน้ำสูงพอสมควร บริเวณหมู่บ้านมีธรรมชาติที่สวยงามล้อมรอบด้วยภูเขาสูงและไร่นาของชาวบ้านแถบนั้น แลดูเขียวชอุ่มไปทั่ว

ภาพประกอบ 15 บ่อน้ำพุร้อนแม่กาษา

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์)

2. สะพานมิตรภาพไทย – พม่า

สะพานมิตรภาพไทย-พม่า ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าสายลวด สุดทางหลวงหมายเลข 105 (สายตาก – แม่สอด) เป็นสะพานสร้างข้ามแม่น้ำเมยระหว่างอำเภอแม่สอด จังหวัดตากกับเมืองเมียวดี สหภาพเมียนมาร์ (หรือพม่าเดิม) สะพานมิตรภาพไทย - พม่า มีความยาว 420 เมตร กว้าง 13 เมตร สร้างเพื่อเชื่อมถนนสายเอเชียจากประเทศไทยสู่สหภาพเมียนมาร์ ตลอดจนภูมิภาคเอเชียใต้ ถึงตะวันออกกลางและยุโรป เป็นประตูสู่อินโดจีนและอันดามัน

ภาพประกอบ 16 สะพานมิตรภาพไทย – พม่า

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

3. ตลาดริมเมย

ตลาดริมเมย เป็นชุมชนบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเมยในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตรงข้ามกับอำเภอเมียวดีของสหภาพพม่า เป็นตลาดค้าขายสินค้าพื้นเมืองมากมายทั้งของไทย และสหภาพเมียนมาร์ เช่น หน่อไม้แห้ง ปลาแห้ง ปลาห้วย่ง เห็ดหอม ถั่ว เครื่องหนัง ผ้าซาติน ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นตลาดการค้าอัญมณี เช่น หยก ทับทิม และ พลอยสีที่มาจากสหภาพพม่า การเดินทางสามารถขึ้นรถสองแถวจากตลาดอำเภอแม่สอดไปตลาดริมเมยทุกวัน

ภาพประกอบ 17 ตลาดริมเมย

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

อำเภอพบพระ

1. น้ำตกนางครวญ

เป็นน้ำตกขนาดกลางไหลลดหลั่นลงไปเป็นชั้นเล็ก ๆ ท่ามกลางป่าร่มรื่น มีต้นน้ำมาจากลำคลองริมท้องนาข้างทาง และทางการได้ตัดถนนผ่านตัวน้ำตกจึงแลดูเป็นน้ำตกเล็ก ๆ การเดินทาง ใช้เส้นทางหลวงสาย 1090 พอถึงบริเวณกิโลเมตรที่ 31-32 มีทางแยกขวามือเข้าอำเภอพบพระ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1206 ที่อยู่ริมสะพานคอนกรีตด้านขวามือบริเวณกิโลเมตรที่ 12 ก่อนถึงอำเภอพบพระเล็กน้อย

ภาพประกอบ 18 น้ำตกนางครวญ

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

2. อุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ

ครอบคลุมพื้นที่ในอำเภอแม่สอด และอำเภอพบพระ จังหวัดตาก ประกอบไปด้วยป่าที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนเป็น แหล่งต้นน้ำลำธาร มีเนื้อที่ประมาณ 534,375 ไร่ หรือ 855 ตารางกิโลเมตร

ภาพประกอบ 19 น้ำตกพาเจริญ

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์)

อำเภออุ้มผาง

1. น้ำตกทีลอซู

ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ห่างจากที่ทำการเขตฯ 3 กิโลเมตร ทีลอซู เป็นภาษากะเหรี่ยง แปลว่า น้ำตกดำ มีลักษณะเป็นน้ำตกภูเขาหินปูนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่บนความสูงจากระดับน้ำทะเล 900 เมตร เกิดจากลำห้วยกล้อท้อ ลำน้ำทั้งสายตกลงสู่หน้าผา สูงชัน มีน้ำไหลแรงตลอดปี ความกว้างของตัวน้ำตกประมาณ 500 เมตร ไหลลดหลั่นเป็นชั้น ๆ มีความสูงประมาณ 300 เมตร ล้อมรอบด้วยป่าดงดิบที่สมบูรณ์ เป็นน้ำตกที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 6 ของเอเชีย

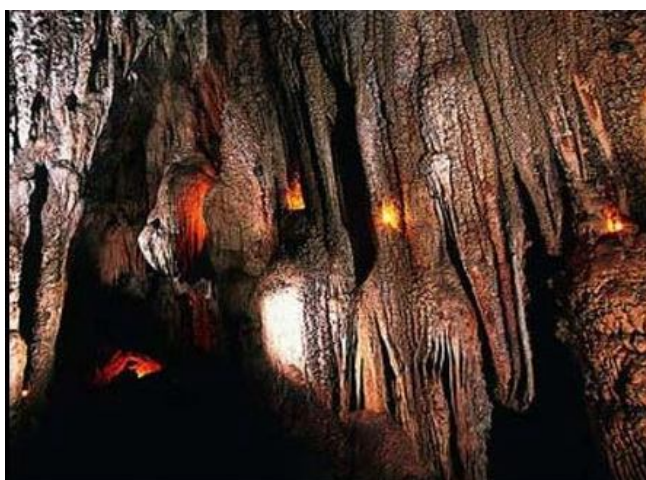

ภาพประกอบ 20 น้ำตกทีลอซู

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

2. ถ้ำตะเคีะปิ

ถ้ำตะเคีะปิ อยู่ในเขตบ้านแม่กลอง ลักษณะถ้ำมีทางเดินกว้างลงไปเป็นชั้นๆ ข้างในมีทางแยกหลายทาง เป็นถ้ำขนาดใหญ่ เพดานถ้ำสูง มีหินงอก หินย้อยสวยงาม และสามารถเดินทะลุ ถ้ำ มาออกที่บ้านแม่กลองใหม่ ความลึกของถ้ำประมาณ 3 กิโลเมตร การเดินทาง จาก อำเภออุ้มผาง ใช้เส้นทางสายแม่กลองใหม่ -น้ำตกทีลอซู ไปประมาณ 3 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 21 ถ้ำตะไค้บิ

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

อำเภอแม่ระมาด

1. วัดดอนแก้ว

วัดดอนแก้ว อำเภอแม่ระมาด เป็นวัดที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหินอ่อน ปางมารวิชัย แกะสลักด้วยหินอ่อน ขนาดหน้าตักกว้าง 1.30 เมตร สูงจากพระแท่นฐานถึงรัศมี 1.60 เมตร ศิลปะแบบพม่า กล่าวได้ว่าเป็นพระประธานองค์เดียวในประเทศไทยที่ทำด้วยหินอ่อนที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งได้อัญเชิญมาจากประเทศพม่าเมื่อเดือนเมษายน พุทธศักราช 2546 นับเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนชาวจังหวัดตาก และชาวจังหวัดใกล้เคียง รวมถึงชาวพม่าให้ความเลื่อมใสศรัทธา

ภาพประกอบ 22 วัดดอนแก้ว

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

2. อุทยานแห่งชาติขุนพะวอ

ขุนพะวอเป็นผืนป่าบนเทือกเขาสลัซซ์ ซ้อนทางด้านตะวันตกในเขตจังหวัดตาก ความชุ่มชื้นของป่าดงดิบที่ปกคลุมอยู่อย่างหนาแน่น ทำให้อุทยานแห่งชาติแห่งนี้แหล่งต้นน้ำของลำห้วยหลายสายและเกิดน้ำตกสวยงามหลายแห่งภายในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติขุนพะวอมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 137,500 ไร่ หรือ 220 ตารางกิโลเมตร อยู่ในอำเภอแม่สอด และอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

ภาพประกอบ 23 อุทยานแห่งชาติขุนพะวอ

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์).

อำเภอท่าสองยาง

1. อุทยานแห่งชาติแม่เมย

มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 115,800 ไร่ หรือ 185.28 ตารางกิโลเมตร ในท้องที่ตำบลแม่อุสุ้น เดิมเป็นวนอุทยานถ้ำแม่อุสุมีอาณาเขต ทิศเหนือจดแม่น้ำเมย ทิศใต้จดห้วยโป่งและห้วยม่วง ทิศตะวันออกจดห้วยพลูชะ ห้วยพอนอกโก ตามทางหลวงสายแม่สอด – แม่สะเรียง ทิศตะวันตกจดแม่น้ำเมย ในท้องที่ตำบลแม่สอง เดิมเป็นพื้นที่ป่าสัมปทานเก่า อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าท่าสองยาง

ภาพประกอบ 24 อุทยานแห่งชาติแม่เมย

ที่มา: จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. (ออนไลน์)

อำเภอวังเจ้า

1. อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า

อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่อำเภอคลองลาน กิ่งอำเภอโกสุมพิ นคร จังหวัดกำแพงเพชร และกิ่งอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ประกอบด้วยป่าที่สมบูรณ์ เป็นป่าต้นน้ำ ลำธารของแม่น้ำปิง มีสัตว์ป่า นานาชนิด ตลอดจนจุดเด่นทางธรรมชาติที่สวยงาม เช่น น้ำตก ถ้ำ หน้าผา โป่งแก๊สธรรมชาติ เป็นต้น มีเนื้อที่ประมาณ 466,875 ไร่ หรือ 747 ตารางกิโลเมตร

3. ข้อมูลสถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดตาก

ปัจจุบันนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดตากในช่วงเดือนตุลาคม- มกราคม ซึ่งเข้าสู่ช่วงฤดูหนาวซึ่งเป็นฤดูท่องเที่ยวของภาคเหนือ (High Season) แต่หลังจาก ช่วงเวลาดังกล่าวนักท่องเที่ยวก็จะลดลง (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก. 2557: 20 อ้างอิงจาก สำนักงานจังหวัดตาก. 2557. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดตาก)

สินค้าทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่

1. ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
2. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง
3. เขื่อนภูมิพล

4. อุทยานแห่งชาติ (ตากสินมหาราช, ลานสาง, แม่เมย, ขุนพระวอ, น้ำตกพาเจริญ)
5. ตลาดชายแดนไทย-พม่า
6. งานประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีปพันดวง ซึ่งถ้ายพระราชทาน
7. งานแข่งขันจักรยานเสือภูเขานานาชาติ

สถานที่พักแรม จำนวน 167 แห่ง 3,568 ห้อง

1. ที่พักในอำเภอเมืองตาก 43 แห่ง	จำนวน 1,430 ห้อง
2. ที่พักในอำเภอบ้านตาก 4 แห่ง	จำนวน 57 ห้อง
3. ที่พักในอำเภอสามเภา 24 แห่ง	จำนวน 1,235 ห้อง
4. ที่พักในอำเภอแม่สอด 51 แห่ง	จำนวน 1,906 ห้อง
5. ที่พักในอำเภอบพพระ 3 แห่ง	จำนวน 70 ห้อง
6. ที่พักในอำเภออุ้มผาง 51 แห่ง	จำนวน 803 ห้อง
7. ที่พักในอำเภอท่าสองยาง 2 แห่ง	จำนวน 40 ห้อง
8. ที่พักในอำเภอแม่ระมาด 1 แห่ง	จำนวน 13 ห้อง
9. ที่พักในอำเภอวังเจ้า 2 แห่ง	จำนวน 30 ห้อง

ในบทต่อไปจะกล่าวถึงการนำเสนอแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตลอดจนการนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ผู้วิจัยจะใช้เป็นกรอบและแนวทางในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ

บทที่ 3

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว
2. นโยบายหลักของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทย
3. นโยบายและระบบในการบริหารงานจังหวัด
4. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก
5. แนวคิดทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ
6. กระบวนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ
7. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ
8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

นิศา ชัชกุล (2557: 2-5) ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism) ดังนี้

การท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งนับตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปลายทางจะต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ เป็นอย่างน้อย คือ การเดินทาง การพักค้างแรม และการกินอาหารนอกบ้าน

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization; UNWTO) (Tourism of The World, 2557: ออนไลน์) ได้นิยามความหมายใหม่ในปี พ.ศ. 2506 องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยวที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ว่าเป็นการเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติ หรือการไปประชุม แต่มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพเป็นหลักเป็นฐานหรือไปพำนักอยู่เป็นการถาวร

ไมเคิล (Coltman, 2001: 5) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นผลรวมของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ ซึ่งเกิดขึ้นจากมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว นักธุรกิจที่ให้บริการสินค้าและบริการ รัฐบาลที่เป็นเจ้าภาพและชุมชนในท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพในกระบวนการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ และในกระบวนการให้การต้อนรับขับสู้ นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

วิมล จิโรพันธ์ และคนอื่นๆ (2548: 47) กล่าวถึง การท่องเที่ยวหมายถึง การที่คนเดินทางไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง รวมทั้งคนที่เดินทางไปประชุมไม่ว่าจะเป็นการประชุมธุรกิจหรือการร่วม

กิจกรรมทางธุรกิจและสาขาอาชีพต่าง ๆ หรือการไปทัศนศึกษาโดยการนำของมัคคุเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละเรื่อง หรือการไปศึกษาวิจัยในสถานที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องบางเรื่อง

นิคม จารุมณี (2548: 89) อธิบายว่า การท่องเที่ยว หมายถึงการเดินทางของคนจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหรือหาความรู้ ซึ่งครอบคลุมถึงการเดินทางเพื่อธุรกิจ

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2551: 25) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า คือ การเดินทางไปยังแห่งหรือสถาน เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง คือ เพื่อการพักผ่อน เพื่อการศึกษา ค้นหาคำตอบหรือแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อความจรรโลงใจและการโน้มน้าวใจให้เกิดความตระหนักและสำนึก

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่ง โดยมีการเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานที่หนึ่งซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพักผ่อนและผ่อนคลายความเครียด หรือแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ และมีได้เป็นการประกอบอาชีพเป็นการชั่วคราวหรือถาวร

ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางด้านบริการที่มีบทบาทและความสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ และกลายเป็นอุตสาหกรรมและธุรกิจที่ปัจจุบันมีการแข่งขันที่สูงมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ (นิศา ชัชกุล, 2550) โดยมีความสำคัญกับภาคส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยสร้างรายได้ทั้งเงินตราต่างประเทศการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) เกิดการสร้างงาน เพิ่มมูลค่าการส่งออกและมูลค่าภาษี รวมทั้งการกระตุ้นการลงทุน การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งสาธารณูปโภคและระบบโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่ง และการใช้จ่ายเงิน ของภาครัฐ รวมทั้งเมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ รายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคการผลิตและบริการด้านอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงที่ประเทศตกอยู่ในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เมื่อ พ.ศ. 2541-2543 จากสถิติ พ.ศ. 2546 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 329,327.02 ล้านบาท เปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2550 ที่มีรายได้จากการท่องเที่ยว เป็นเงิน 628,445.72 ล้านบาท เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวทำให้ประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นและเป็นรายได้ที่ช่วยลดภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ รวมทั้ง เป็นอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับธุรกิจอื่นๆ อีกมากมาย อาทิ การคมนาคมขนส่ง ร้านอาหาร ภัตตาคาร โรงแรม รีสอร์ท ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือ OTOP เป็นต้น

2. ด้านสังคม ถือเป็นเสาหลักในการพัฒนาด้านสังคมในภูมิภาค หากจัดการได้อย่างถูกต้องและมีความรับผิดชอบ ดังนี้

2.1 การท่องเที่ยวจะเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจและสังคม เป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่าง ประเทศและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมระหว่างคนในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดประชาคมอาเซียนที่จะเปิดสัมพันธ์อย่างเป็นทางการในปี 2558 อันจะเป็นประตูเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง 10 ประเทศ ที่ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

2.2 ช่วยให้อสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นดีขึ้น เนื่องจากต้องอนุรักษ์และบำรุงรักษา สภาพแวดล้อม และป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาความสกปรก ความเสื่อมโทรม ความไม่ปลอดภัย เป็นต้น

2.3 ช่วยขจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท โดยมีส่วนช่วยลดการเคลื่อนย้ายอพยพเข้ามาหางานทำในเมืองเนื่องจากการสร้างงานและรายได้ในชนบทมากขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

2.4 ช่วยให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการเสริมอาชีพด้วยการผลิต และประดิษฐ์สินค้า ของที่ระลึก เป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง

2.5 ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ หรือชุมชนของตนเอง ร่วมรักษาความเป็นเอกลักษณ์และอนุรักษ์และหวงแหนทรัพยากรอันมีค่าของตนให้คงอยู่สืบไป ที่สำคัญยังเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางกลับมาเยือนยังสถานที่ท่องเที่ยว

3. ด้านการเมือง

3.1 การท่องเที่ยวช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ ทำให้มีองค์กรต่างๆ ที่ให้การส่งเสริมและมีการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งให้การสนับสนุนทางด้านความร่วมมือในการศึกษา วิจัย และประชุมร่วมกันอยู่เสมอ

3.2 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดสันติภาพ เมื่อทุกประเทศมุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูด นักเดินทางมายังประเทศ สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าการสร้าง ความขัดแย้งทำให้ปราศจากสงครามและความไม่เข้าใจกันระหว่างประเทศ สังคมจึงสงบสุข

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญกับประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างรายได้เข้าประเทศเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในประเทศและต่างประเทศ และที่สำคัญทำให้คนในชุมชน หรือในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน และทรัพยากรด้านอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป

ปัจจัยของการท่องเที่ยว

ประภัสสร เสวิกุล (2557: ออนไลน์) ได้สรุปว่า คนในปัจจุบันนิยมการเดินทางท่องเที่ยวมากกว่าในอดีต ซึ่งอาจจะเป็นเพราะการคมนาคมที่ดีขึ้น มีถนนหรือทางรถไฟเชื่อมโยงประเทศ

ต่างๆ การเดินทางโดยเครื่องบินที่สะดวก รวดเร็ว และมีสายการบินรายล้อมเยาเป็นทางเลือกอย่างมาก และมีปัจจัยสำคัญๆ ที่จะทำให้สถานที่ใดหรือประเทศใดอยู่ในกระแสความนิยมของนักท่องเที่ยว สามารถจำแนกได้ 5 ประการ ดังนี้

ประการแรก คือ ความน่าสนใจของสถานที่นั้น ทั้งในด้านของความยิ่งใหญ่ ความสวยงาม ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม หรือธรรมชาติ เช่น กำแพงเมืองจีน พีระมิดแห่งอียิปต์ ทัชมาฮาลในอินเดีย น้ำตกไนแอการาของสหรัฐ เป็นต้น สถานที่เหล่านี้จะอยู่ในอันดับแรกๆ ในบัญชีที่จะต้องไปให้ได้สักครั้งในชีวิตนี้

ประการที่สอง ได้แก่ ความสะดวกในการเดินทาง ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะยังมีสถานที่น่าเที่ยวอีกหลายแห่งในแอฟริกา และอเมริกาใต้ ที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถไปถึงได้ง่าย เช่น ไม่มีสายการบินที่บินตรง หรืออยู่นอกเส้นทางบิน ความยุ่งยากในการขอวีซ่าและการตรวจคนเข้าเมือง หรือเป็นเส้นทางที่ทุรกันดาร ฯลฯ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยง่าย และเป็นอุปสรรคต่อแหล่ง (น่า) ท่องเที่ยวเหล่านั้น โดยตรง

ประการที่สาม คือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เช่น ค่าเครื่องบิน ค่าที่พัก ค่าครองชีพ สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งอาจจะเป็นที่น่าสนใจ แต่เมื่อคำนึงถึงค่าใช้จ่ายก็อาจทำให้นักท่องเที่ยวเปลี่ยนใจได้ง่าย

ประการที่สี่ ได้แก่ กิจกรรมพิเศษ หรือกิจกรรมเฉพาะด้าน เนื่องจากการท่องเที่ยวในเวลานี้ ได้แตกแขนงออกไปมากมายเพื่อรองรับความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น การดำน้ำ การปีนเขา การล่องแก่ง การเดินป่า การเรียนทำอาหาร หรือการใช้ชีวิตในชนบท ฯลฯ เพิ่มขึ้นจากแหล่งท่องเที่ยวปกติ ซึ่งทำให้หลายๆ ประเทศต้องปรับโปรแกรมการท่องเที่ยวของตนให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า

ประการสุดท้ายที่มีความสำคัญอย่างมาก ก็คือ ประชาชนในประเทศนั้นหรือในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เอง เช่น ความเป็นมิตร ความซื่อสัตย์ อภัยภัยไมตรี โดยเฉพาะความปลอดภัย บางประเทศถูกตราหน้าว่า ไม่เป็นมิตรกับคนต่างชาติ พ่อค้าแม่ค้าหรือคนขับแท็กซี่มีนิสัยขี้โกง โก่งราคา ย่อมแมวชาย ผู้คนแล้งน้ำใจ และขาดความปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นการฉกชิงวิ่งราว การจี้ปล้น การลวนลามทางเพศ จนถึงการใช้กำลัง ทำร้ายร่างกาย และฆาตกรรม

สรุปได้ว่า มีปัจจัยการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว 5 ประการ ได้แก่ ความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยว ความสะดวกสบายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะจ่ายได้ กิจกรรมพิเศษ (กิจกรรมเฉพาะด้าน) ที่รองรับความหลากหลายของการท่องเที่ยว และประชาชนในประเทศนั้นหรือในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่จะต้องเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวและเป็นเจ้าภาพที่ดี

2. นโยบายหลักของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2554: ออนไลน์) ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559 ซึ่งเป็นแผนแม่บทสำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของภาครัฐ โดยกำหนดยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนาโดยปรับโครงสร้างภาคบริการ ให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มีศักยภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพสู่ธุรกิจเชิงสร้างสรรค์สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมให้กับธุรกิจ ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาสินค้าและบริการ และส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ โดยอาศัยความได้เปรียบของทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนสามารถรองรับการเปิดเสรีทางการค้าและกระแสความต้องการของตลาดโลก ได้แก่ ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจบริการโลจิสติกส์ ธุรกิจภาพยนตร์ ธุรกิจการจัดประชุมและแสดงนิทรรศการนานาชาติ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโดยการฟื้นฟูพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลักที่เสื่อมโทรม พัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจของธุรกิจท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และกระแสความต้องการของตลาดโลก เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดรูปแบบใหม่ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าและขยายไปยังตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ รวมทั้งบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงความสมดุลและความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพและเพียงพอ และบูรณาการการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งสาขาการผลิตและบริการอื่นๆ

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555 – 2559

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (2554: ออนไลน์) ได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555 – 2559 เพื่อใช้เป็นกรอบในการส่งเสริมการบริหารและการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 และใช้เป็นกรอบสำหรับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวนำไปเป็นเครื่องมือในการ

ประสานงานและบูรณาการแผนงาน/โครงการด้านการท่องเที่ยว โดยเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับแรก ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ไว้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน”

2. เป้าประสงค์

2.1 ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้น

2.2 รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเน้นการพัฒนากิจกรรมที่สร้างมูลค่าและคุณค่า

2.3 สร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน

3. พันธกิจ

3.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว ตลอดจนปัจจัยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว ให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล

3.2 พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมสังคม และวิถีชีวิตของชุมชน

3.3 เตรียมความพร้อมของภาคบริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลง และมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

3.4 สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ

3.5 บูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวให้มีเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ สร้างกลไกในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมจาก ทุกภาคส่วน

4. ยุทธศาสตร์

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าประสงค์ ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว โดยพัฒนาและสนับสนุนระบบโลจิสติกส์เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว พัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว และสร้างโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและระบบเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยพัฒนายกระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพ ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งยกระดับและมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม วัฒนธรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว เสริมสร้างโอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนด้านการท่องเที่ยว พัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยว ป้องกันและรักษาความปลอดภัยทางแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว สร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาระบบสนับสนุนตลาดท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้เข้าประเทศจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ สร้างกระแสการรับรู้เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าการท่องเที่ยวและสร้างกระแสการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยสร้างและพัฒนากลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

3. นโยบายและระบบในการบริหารงานจังหวัด

คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) (สำนักงาน ก.พ.ร.. 2552: 1-3) ได้กำหนดนโยบายและระบบในการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ดังนี้

กรอบแนวทางในการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

1. ใช้กลไก กฎระเบียบที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้จังหวัดสามารถบริหารงานแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ในเขตจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้รับประโยชน์สูงสุด

2. บูรณาการ และประสานเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ และภาคส่วนต่าง ๆ กับจังหวัด ในการผลักดันยุทธศาสตร์ชาติให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม รวมถึงการขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อมต่อกับระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น เพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและเพิ่มในภาพรวม รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่อยู่ในพื้นที่

3. สนับสนุน ส่งเสริมให้จังหวัด สามารถจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด และบริหารงบประมาณของจังหวัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

ระบบการบริหารงานจังหวัด

1. การบริหารงานจังหวัด ให้มีบูรณาการทุกภาคส่วนในพื้นที่ ได้แก่ ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนกลาง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติการราชการประจำปี ให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสภาพปัญหาในพื้นที่ โดยยึดหลักการ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น” ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินแผนงานและโครงการตั้งแต่เริ่มต้น โดยให้ความสำคัญกับระบบการประชาสัมพันธ์และเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร จัดระบบรับแจ้งข้อมูลข่าวสารจากประชาชนและส่งเสริมผลักดันให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน การประสานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน ในลักษณะการบริหารงานในรูปแบบเครือข่าย

นอกจากนี้จะต้องบูรณาการทรัพยากรเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคธุรกิจเอกชนให้สัมพันธ์และเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด โดยงบประมาณจังหวัดจะเป็นการบูรณาการงบประมาณที่จังหวัดขอตั้ง ร่วมกับงบลงทุนของกระทรวง ทบวง กรม งบอุดหนุนเฉพาะกิจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการลงทุนร่วมจากภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการจัดระบบการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้อง เชื่อมโยงและสนับสนุนการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัดให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ให้จังหวัดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยนำปัญหาและความต้องการของประชาชนมากำหนดเป็นแนวทางริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาในพื้นที่ให้สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง โดนสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมตามศักยภาพของท้องถิ่น รวมทั้งความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และขยายการให้บริการที่ครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยบูรณาการเชื่อมโยงกับแผนชุมชนและแผนอื่นๆ รวมทั้งสนับสนุนกลไกการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้โดยสะดวก เป็นธรรมและตรงตามความต้องการ

4. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก

จังหวัดตากเป็นการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ตามมาตรา 51 แห่งระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้เป็นส่วนราชการระดับกรมที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีอำนาจภายในเขตจังหวัดในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลและภารกิจของรัฐให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ในพื้นที่จังหวัด, ดูแลความสงบเรียบร้อยภายในจังหวัด และจัดให้มีบริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างเสมอภาค รวดเร็วและมีคุณภาพ เป็นต้น ที่สำคัญมาตรา 53/1 ยังกำหนดให้จังหวัดมีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับประเทศ และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (ราชกิจจานุเบกษา. 2550: 22)

แผนพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2553 – 2556 เป็นการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะ 4 ปี เพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิต ความยากจน รวมทั้งการพัฒนาด้านต่างๆ อาทิการส่งเสริมอาชีพ โครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยว และการค้าชายแดน เป็นต้น โดยมีสำนักงานจังหวัดตาก ซึ่งเป็นส่วนราชการภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบประสานงานและบูรณาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ตามนโยบายของรัฐบาลและผู้บริหารของจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพของจังหวัด ซึ่งโดยทั่วไปมักใช้การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค หรือการทำ SWOT Analysis กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา การวางกลยุทธ์ กระทั่งแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติในรูปของแผนงาน/โครงการต่างๆ โดยในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์และโครงการจะต้องกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และเมื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดซึ่งเป็นแผนที่วางยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ปีอย่างที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว จังหวัดจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการราชการประจำปี ซึ่งเป็นแผนในระยะ 1 ปี เริ่มต้นวันที่ 1 ตุลาคม ในปีงบประมาณนั้นและสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ในปีงบประมาณถัดไป โดยแผนดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดและมีรายละเอียดโครงการ งบประมาณ และส่วนราชการรับผิดชอบโครงการภายในจังหวัด ที่จะดำเนินงานในปีงบประมาณนั้นตามยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งแผนดังกล่าวถือเป็นคำของบประมาณของจังหวัดตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

จังหวัดตากได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัด ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายและแผนจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) กำหนด ดังนี้

การวิเคราะห์ศักยภาพจังหวัด

สำนักงานจังหวัดตากและส่วนราชการ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้ทำการวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัด ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (สำนักงานจังหวัดตาก. 2555: 13-14) โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT Analysis

1. จุดแข็ง (Strength)

1.1 มีฐานเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และมีแนวโน้มความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

1.2 มีศักยภาพในการพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงานสูง (Labor Intensive) ทั้งเพื่อการบริโภคภายในประเทศและการส่งออก

1.3 มีศักยภาพในการส่งเสริมการปลูกพืช ผัก ผลไม้เมืองหนาว/การเกษตรบนพื้นที่สูง

1.4 มีพื้นที่ชายแดนที่เป็นฐานการค้าชายแดน และการพัฒนาการประกอบการร่วมกัน (Co-Production Area) กับประเทศเมียนมาร์

1.5 มีการลงทุนด้านอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนที่สามารถนำมาขยายผลด้านการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

1.6 มีแหล่งท่องเที่ยว (น้ำตกทีลอซู) และเส้นทางท่องเที่ยว (แม่สวด-แม่สะเรียง) ที่สามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่/เส้นทางแม่เหล็กด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

1.7 มีพื้นฐานความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม ที่สามารถนำมาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.8 มีกองกำลังประจำถิ่น (เช่น ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ตำรวจบ้าน หมู่บ้านยามชายแดน) ที่มีความพร้อมในการเข้าไปจัดการปัญหาความมั่นคงในทุกรูปแบบ

2. จุดอ่อน (Weakness)

2.1 มีปัญหาด้านคุณภาพชีวิตและคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะราษฎรในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร

2.2 ภาคการเกษตรซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดยังเป็นการเกษตรที่สร้างมูลค่าต่ำ และมีลักษณะการใช้พื้นที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพของดิน ตลอดจนยังใช้การเพิ่มผลผลิตด้วยการใช้การขยายพื้นที่เพาะปลูก การใช้ปุ๋ย/สารเคมี

2.3 ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร

2.4 เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ในระดับสูง

2.5 มีปัญหาด้านการกระจายรายได้/กระจายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นธรรม

2.6 มีสัดส่วนคนยากจน/ครัวเรือนที่ยากจนสูง

2.7 สภาพภูมิประเทศของจังหวัดเป็นปัญหาต่อการให้บริการประชาชนในด้านต่าง ๆ ของภาครัฐ และสร้างปัญหาด้านความยากลำบากตลอดจนต้นทุนค่าขนส่งในการนำผลผลิตในพื้นที่ออกสู่ตลาด

2.8 ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารทำความเข้าใจ

2.9 ลักษณะเส้นทางสายแม่สวด-ตาก ซึ่งเป็นเส้นทางเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ไม่เอื้ออำนวยต่อระบบการขนส่งด้วยรถยนต์ขนาดใหญ่

2.10 ในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของจังหวัดส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์แห่งชาติ ทำให้ยากต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ

2.11 ในพื้นที่อำเภอสามเงา และอำเภอบ้านตากที่อยู่สองข้างแม่น้ำวังมีโอกาสสูงที่จะประสบปัญหาอุทกภัย

3. โอกาส (Opportunity)

3.1 มีโอกาสสูงที่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน อันเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลมีแนวโน้มสูงที่จะให้ความสำคัญต่องานเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อดูแลผู้ยากจนและด้อยโอกาสและการพัฒนาเพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาวะโลกร้อน

3.2 มีโอกาสสูงด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนและการพัฒนาภาคบริการต่อเนื่อง โดยมีแนวนโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ชัดเจนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านนี้ของจังหวัด

3.3 มีโอกาสสูงที่จะเป็นฐานรองรับการย้ายฐานการลงทุนด้านอุตสาหกรรม ประเภทใช้แรงงานสูง (พื้นที่ลงทุนใหม่) ตามนโยบายการปรับโครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรม และการพัฒนาการประกอบการร่วมกัน (Co-Production Area) กับประเทศพม่า

3.4 มีโอกาสได้รับผลการพัฒนาจากการเป็นพื้นที่จุดตัดระหว่างเส้นทางการพัฒนาตามแนวเส้นทางเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East West Economics Corridor: EWEC) และเส้นทางเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ (North-South Economics Corridor: NSEC)

4. ข้อจำกัด (Threat)

4.1 ผลกระทบทางลบจากปัญหาภายในของประเทศเมียนมาร์ และแนวโน้มนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน/การพัฒนาประชาธิปไตยของกลุ่มประเทศตะวันตกที่มีต่อประเทศเมียนมาร์

4.2 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เน้นการบริโภคอาหารปลอดภัย (Safety Food) และข้อกำหนดด้านมาตรฐานความปลอดภัยทางอาหารจะสร้างผลกระทบต่อสินค้าทางเกษตรของจังหวัด

4.3 การค้าขายกับประเทศเมียนมาร์เริ่มได้รับผลกระทบจากสินค้านำเข้าจากประเทศจีนส่งมาขายในประเทศเมียนมาร์

4.4 มีความล่าช้าในการดำเนินการตามนโยบายเขตเศรษฐกิจชายแดน เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นในประเทศไทย และระหว่างชายแดนพม่ากับจีน และผลจากความล่าช้าอาจจะทำให้จังหวัดตกเสียโอกาสทางการพัฒนาในระยะยาวได้

4.5 การส่งเสริมอุตสาหกรรมการแปรรูปการเกษตรเพื่อนำมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน อาจสร้างปัญหาการทำลายพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น

วิสัยทัศน์

“บ้านเมืองน่าอยู่ ประตูก้าชายแดน”

ประเด็นยุทธศาสตร์

คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ได้สรุปผลการพิจารณาแผนพัฒนาจังหวัดตาก และแผนปฏิบัติการ ประจำปีของจังหวัดตาก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ด่วนที่สุด ที่ นร (ก.น.จ.) 1209/716-809 ลงวันที่ 24 เมษายน 2555 (สำนักงาน ก.พ.ร.. 2555ก: 1-10) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพขับเคลื่อนการจัดความยากจน ปรับแนวคิดทัศนคติครัวเรือนที่ยากจนเพื่อสร้าง

แนวคิดการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ เสริมสร้างอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของครัวเรือน และจัดการองค์ความรู้การแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับครัวเรือน และสนับสนุนให้ประชาชนได้รับโอกาสการศึกษาให้เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลและสนับสนุนประชาชนให้บริการทางสาธารณสุขได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการจัดหาสาธารณูปโภคที่จำเป็นแก่ประชาชน เช่น ระบบประปาภูเขา แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เป็นต้น

2. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาคุณภาพที่มั่งคั่งยั่งยืนประจำตำบล การฟื้นฟูการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ต้นน้ำ

3. การพัฒนาผลิตภาพทางการเกษตร เป็นยุทธศาสตร์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร พัฒนาอาชีพการเกษตรภายใต้การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ

4. การส่งเสริมการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าชายแดน เป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและขยายเส้นทางการคมนาคมและประชาสัมพันธ์สร้างตลาดการท่องเที่ยว พัฒนาสร้างผลิตภัณฑ์ OTOP ดีเด่นของจังหวัด

5. การรักษาความมั่นคงชายแดน และความสงบเรียบร้อย เป็นยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ชายแดน บำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังติดยาเสพติด และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้ต้องขัง

6. การบริหารจัดการที่ดี เป็นยุทธศาสตร์เสริมสร้างการให้บริการประชาชนในพื้นที่ห่างไกล โดยการจัดหน่วยบริการปฏิบัติการนอกพื้นที่ ประกอบด้วย หน่วยบริการดำเนินงานทะเบียนสาธารณสุข เกษตร ปศุสัตว์ ขนส่ง ความมั่นคง เพื่อให้บริการประชาชนในพื้นที่ห่างไกล

ตาราง 1 ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายและกลยุทธ์

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายปี 53 – 56	กลยุทธ์
1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และแก้ไขปัญหาความยากจน	เพื่อให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาส มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	จำนวนครัวเรือนผ่านเกณฑ์ จปฐ. เพิ่มขึ้น	ร้อยละ 20	พัฒนาระบบสุขภาพ การศึกษา ชีวิต การงาน รายได้ ที่อยู่อาศัย ครอบครัว และชุมชน การคมนาคม และสนับสนุนการทำงานเครือข่ายการรวมกลุ่มชุมชน

ตาราง 1 (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย ปี 53 – 56	กลยุทธ์
2. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	1. พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และแหล่งน้ำได้รับการฟื้นฟูเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 15	บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ แหล่งน้ำ
		2. จำนวนหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยได้รับความรู้และมีความพร้อมในการรับมือภัยธรรมชาติ	ร้อยละ 20	ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยการลดความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติอย่างเป็นระบบ
3. การพัฒนาผลิตภาพทางการเกษตร	เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรและเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร	1. เกษตรกรมีการทำการเกษตรที่ยั่งยืนเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 20	ส่งเสริมการทำการเกษตรที่ยั่งยืน อาทิ การเกษตรที่ดีและเหมาะสม เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ บอนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
		2. พื้นที่การเกษตรมีระบบชลประทานเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 40	พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
4. การส่งเสริมการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าชายแดน	เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าชายแดน	1. รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 12	พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว
		2. รายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP เพิ่มขึ้น	ร้อยละ 20	พัฒนาคุณภาพและการจำหน่ายสินค้า OTOP
		3. มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 20	ส่งเสริมการค้าชายแดน

ตาราง 1 (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย ปี 53 – 56	กลยุทธ์
5. การรักษาความมั่นคงชายแดนและความสงบเรียบร้อย	การบริหารจัดการเพื่อป้องกันรักษาความมั่นคงชายแดน การรักษาความสงบเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ	จำนวนหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการระบบป้องกันปัญหายาเสพติดแรงงานต่างด้าวและสิ่งผิดกฎหมายในลักษณะบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 20	1. สร้างขีดความสามารถในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงชายแดน 2. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน
6. การบริหารจัดการที่ดี	พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ	รักษามาตรฐานความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ	ร้อยละ 85	1. พัฒนาระบบการให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกประชาชนและข้าราชการ 2. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภาครัฐ

โครงการภายใต้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก

จังหวัดตากจัดทำคำของบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 จำนวนทั้งสิ้น 172,822,800 บาท (หนึ่งร้อยเจ็ดสิบล้านแปดแสนสองหมื่นสองพันแปดร้อยบาทถ้วน) โดยเป็นโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว (ไม่นับรวมยุทธศาสตร์สินค้า OTOP และการค้าชายแดน) จำนวน 3 โครงการและได้รับการจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 55,800,000 บาท (ห้าสิบล้านแปดแสนบาทถ้วน)

1. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมสินค้า OTOP จังหวัดตาก งบประมาณ 50,000,000 บาท (ห้าสิบล้านบาทถ้วน) ส่วนราชการรับผิดชอบ คือ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตาก ดำเนินการร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตากและองค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก โดยดำเนินการก่อสร้างศูนย์บริการการท่องเที่ยวและส่งเสริมสินค้า OTOP ในพื้นที่บ้านดอนเจดีย์ หมู่ที่ 7 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ อยู่ระหว่างถนนสี่ช่องจรจร เส้นทางแม่สอดอุ้มผาง ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญ คือ การก่อสร้างอาคาร

หอประชุมพื้นที่ราชพัสดุ ติดถนนพหลโยธินเส้นทางกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และส่งเสริมสินค้า OTOP ของจังหวัดตาก

2. โครงการพัฒนาบ่อน้ำพุร้อนแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก งบประมาณ 5,000,000 บาท (ห้าล้านบาทถ้วน) ส่วนราชการรับผิดชอบโครงการ คือ ที่ทำการปกครองอำเภอแม่สอด โดยดำเนินการก่อสร้างถนนเข้าบ่อน้ำพุร้อนที่มี 2 แปลง ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ตำบลแม่กาษา และก่อสร้างลานจอดรถ ร้านค้าชุมชน อ่างอาบน้ำร้อน/น้ำเย็น และห้องสุขา เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการเพิ่มการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน

3. โครงการสร้างตลาดท่องเที่ยวจังหวัดตาก – เต๋อหง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน งบประมาณ 800,000 บาท (แปดแสนบาทถ้วน) ส่วนราชการรับผิดชอบ คือ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก โดยดำเนินการนำคณะเดินทางไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างตลาดการท่องเที่ยว ณ เขตปกครองตนเองไตจิโนโปเต๋อหง มณฑลยูนนาน 1 ครั้ง และจัดกิจกรรมต้อนรับคณะจากเขตปกครองตนเองไตจิโนโปเต๋อหง มณฑลยูนนาน 1 ครั้ง รวมไปถึง จำนวน 2 ครั้ง เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและเพื่อสร้างตลาดการท่องเที่ยวระหว่างกัน

5. แนวคิดทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

เพรสแมน และวิลดาฟสกี (ศุภชัย ยาวะประภาษ. 2554: 87; อ้างอิงจาก Jeffrey L. Pressman; & Aaron Wildavsky. 1979. *Implementation*. pp.xx-xxi) กล่าวว่า “การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือการผลิตผลลัพธ์ออกมา การทำให้สำเร็จ”

แมชมาเนียน และซาบาร์เทียร์ (ศุภชัย ยาวะประภาษ. 2554: 88; อ้างอิงจาก P.A. Sabatier; & D.A. Mazmanian. 1981. *The Implementation of Public Policy: A Framework of Analysis*) ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า เป็นกระบวนการในการนำเอานโยบายพื้นฐานมาดำเนินการให้ลุล่วงไป นโยบายพื้นฐานอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย คำพิพากษาของศาล คำสั่งของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีก็ได้

วิลเลียมส์ (มยุรี อนุมานราชชน. 2556: 228; อ้างอิงจาก Williams. 1971. *Social Policy Research and Analysis: The experience in the Federal Social Agencies*) ได้ให้ความหมายว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึง ความสามารถขององค์การในการรวบรวมทรัพยากรทางการบริหารในองค์การให้สามารถปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งต้องมีการจัดหา/เตรียมวิธีการทั้งหลายเพื่อจะทำให้การดำเนินงานตามนโยบายสำเร็จลุล่วง โดยต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่อง ในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ จนสามารถดำเนินการได้สำเร็จ

แวนมิเตอร์ และแวนฮอร์น (มยุรี อนุমানราชชน. 2556: 228; อ้างอิงจาก C.E. Van Horn; & D.S. Van Meter. 1976) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายที่กระทำโดยรัฐบาลและเอกชน ซึ่งมีผลต่อการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จากการตัดสินใจกำหนดนโยบาย

เออวิน (Erwin Hargrove. 1983) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า ประกอบด้วย 2 นัย คือการดำเนินการตามเจตนารมณ์ของนโยบายและการดำเนินการซึ่งหมายถึง การยินยอมทำตามนโยบายและการปฏิบัติงานประจำขององค์การอย่างคงเส้นคงวา

สมพร เฟื่องจันทร์ (2552: 195) ได้นิยามความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การปฏิบัติภายใต้ข้อกำหนดของนโยบาย โดยมีบุคคล คณะบุคคล ขั้นตอน/กระบวนการที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และส่งผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของนโยบายโดยผ่านกระบวนการประเมินผล นโยบายอีกทีหนึ่ง

มยุรี อนุमानราชชน (2556: 228) ได้สรุปว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบายซึ่งอาจเป็นกฎหมาย หรือคำสั่งของรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี ให้เป็นแนวทาง/แผนงาน/โครงการ กิจกรรมที่เป็นรูปธรรมประกอบด้วย การจัดหาทรัพยากรต่างๆ เพื่อดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนด การออกแบบองค์การและการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินโครงการที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึงการแปลงนโยบายที่กำหนดโดยรัฐบาลหรือเอกชน ไปดำเนินการในรูปแบบวิธีการต่างๆ ซึ่งอาจเป็นกฎหมาย หรือคำสั่งของรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี ยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงาน ให้เป็นแนวทาง/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน ภายใต้วัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของนโยบายนั้นๆ

ลักษณะของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แรนดัล ริปเลย์ และเกรซ แฟรงกลิน (ศุภชัย ยาวะประภาฯ. 2554: 90-91; อ้างอิงจาก Randal B Ripley; & Grace A. Franklin. 1982. *Bureaucracy and Policy Implementation*) ได้สรุปประเด็นการแยกแยะการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนี้

1. มีผู้เกี่ยวข้องสำคัญๆ มากมาย
2. ผู้เกี่ยวข้องล้วนมีวัตถุประสงค์ที่หลากหลายและมักแตกต่างกัน
3. นโยบายและโครงการของรัฐบาลมักขยายใหญ่โตขึ้นทุกวัน
4. หน่วยงานในหลายระดับจากหลายกระทรวง ทบวง กรม มีส่วนร่วมดำเนินการ
5. มีปัจจัยหลายประการที่สำคัญมากและอยู่นอกเหนือการควบคุม

ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2543) ได้สรุปปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไว้ดังนี้

1. ลักษณะของนโยบายนั้นๆ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงมาก ๆ และความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์สูงจะประสบความสำเร็จมากกว่านโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงน้อยและความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์น้อย

2. วัตถุประสงค์ของนโยบาย เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของนโยบายมีลักษณะ คือ มีความชัดเจน มีความสอดคล้อง มีความง่ายต่อการรับรู้และนำไปปฏิบัติ มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน และมีความเที่ยงตรงของข่าวสารที่มีไปยังผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

3. ความเป็นไปได้ทางการเมือง ความสำเร็จของนโยบายจะขึ้นอยู่กับระดับของการสนับสนุนหรือคัดค้านที่กลุ่มธุรกิจเอกชนมีต่อนโยบายนั้นๆ รวมถึงชนชั้นนำ สื่อมวลชนและการสนับสนุนจากผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง

4. ความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี นโยบายที่มีลักษณะไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อนและมีผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการไม่มากนักจะมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติมากกว่านโยบายที่มีโครงสร้างที่สลับซับซ้อน มีผู้คนหรือหน่วยงานมาเกี่ยวข้องมากมาย

5. ความพอเพียงของทรัพยากร นโยบายที่จะประสบความสำเร็จต้องได้รับการสนับสนุนทางทรัพยากรทั้งด้านการเงินและกำลังคนอย่างเต็มที่ โดยผลของการขาดแคลนกำลังคนจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

6. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ อาทิ ประเภทของหน่วยงาน โครงสร้างและลำดับชั้นการบังคับบัญชา ความสามารถของผู้นำ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่กำหนดนโยบายและลำดับชั้นของการสื่อสารแบบเปิด

7. ทศนคติของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติที่มีต่อวัตถุประสงค์นโยบาย ทิศทางของทศนคติที่มีต่อนโยบาย รวมทั้งความผูกพันที่มีต่อนโยบายมีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายที่ผู้ปฏิบัติจะนำไปปฏิบัติด้วยดี ต้องเป็นนโยบายที่ผู้ปฏิบัติเข้าใจ เห็นด้วยและมีความรู้สึกผูกพัน

8. กลไกภายในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ จำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติมาก ปัญหาเรื่องการประสานงานก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น และการแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน หากมีมากเกินไปนโยบายอาจประสบปัญหาได้

มยุรี อนุมานราชชน (2556) ได้สรุปว่าการบรรลุวัตถุประสงค์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญบางประการในทางปฏิบัติและปัจจัยที่ควรเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานที่เอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้บริหาร เพราะอุปสรรคนี้มัก

อยู่ในสภาพแวดล้อมภายนอกตัวนโยบาย และอยู่ภายนอกหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยอุปสรรคดังกล่าวอาจเป็นอุปสรรคทางกายภาพ เช่น ภาวะภัยแล้ง การระบาดของโรค หรือ อาจเป็นอุปสรรคทางการเมืองที่ทำให้แนวทางหรือมาตรการที่จำเป็นต้องใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่เป็นที่ยอมรับ และถูกคัดค้านโดยกลุ่มที่มีผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องหรือกลุ่มที่มีอำนาจขนาดนั้น ทำให้ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติไม่อาจดำเนินการอะไรได้ นอกจากให้ข้อมูลแก่ผู้กำหนดนโยบายได้รับทราบปัญหาเพื่อนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายนั้น

2. เวลาและทรัพยากรที่เพียงพอ สำหรับดำเนินการตามแนวทาง/แผนงาน/โครงการ เป็นข้อจำกัดภายนอกนโยบาย โดยอาจทำให้ไม่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเนื่องจากทัศนคติของผู้เกี่ยวข้องคาดหวังจากนโยบายมากเกินไปในระยะเวลาอันสั้น รวมทั้งข้อจำกัดด้านงบประมาณอาจทำให้แนวทาง/แผนงาน/โครงการต้องเผชิญปัญหาทรัพยากรไม่เพียงพอ ที่สำคัญคืองบประมาณไม่ใช่สิ่งเดียวกันกับทรัพยากร และกระบวนการแปลงงบประมาณให้เป็นทรัพยากรอาจเกิดความล่าช้า ความกลัวที่จะต้องคืนงบประมาณที่ไม่ได้นำไปดำเนินงานในตอนสิ้นปีงบประมาณทำให้หน่วยงานภาครัฐใช้งบประมาณอย่างรีบเร่ง บางครั้งจัดสรรงบประมาณไปในแผนงาน/โครงการที่ไม่เกิดประโยชน์

3. การวางแผนจัดสรรทรัพยากรที่ต้องการใช้ ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องบูรณาการทรัพยากร การไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณดำเนินการในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายน้อยกว่าการไม่มีทรัพยากรที่ต้องการใช้ดำเนินการ เพราะงบประมาณอาจจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นทรัพยากรที่ต้องการได้ เช่น ที่ดิน วัสดุอุปกรณ์ หรือแรงงาน ในขณะที่ดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ผู้บริหารโครงการ/ผู้กร่างโครงการจึงต้องวางแผนและควบคุมกำลังคนและสินค้านี้คงคลัง เพื่อช่วยแก้ปัญหาการมีทรัพยากรมากเกินไปจนจำเป็นและจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมในขณะดำเนินงานโครงการ

4. นโยบายที่มีพื้นฐานอยู่บนทฤษฎี/หลักสาเหตุและผลลัพธ์ที่เชื่อถือได้ นโยบายที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวบางครั้งเกิดจากผู้กำหนดนโยบายไม่เข้าใจปัญหาที่นโยบายต้องการแก้ไขอย่างเพียงพอว่าอะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นทางแก้ไข ปัญหา อะไรเป็นโอกาส หรืออะไรเป็นอาการหลักของปัญหา กล่าวคือ นโยบายคือสมมติฐานเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ต้องเกิดขึ้นก่อนผลลัพธ์ที่คาดหวัง แนวความคิดเกี่ยวกับหลักเหตุผลของผู้กำหนดนโยบาย กล่าวคือ ถ้ากิจกรรม X เกิดขึ้น ณ เวลา t_1 แล้ว ผลลัพธ์ Y จะเป็นผลตามมา ณ เวลา t_2 ทุกคนนโยบายจะเป็นไปตามทฤษฎี/หลักสาเหตุและผลลัพธ์ตามความเข้าใจของผู้กำหนดนโยบาย แต่ความเข้าใจเหล่านี้มักไม่ถูกกล่าวไว้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ถ้านโยบายล้มเหลวอาจเป็นเพราะทฤษฎี/หลักสาเหตุและผลลัพธ์ที่เป็นพื้นฐานของนโยบายที่ไม่ถูกต้องมากกว่าที่เป็นเพราะการดำเนินงานตามนโยบายไม่ดี

5. ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลลัพธ์เป็นความสัมพันธ์ทางตรงโดยไม่มีความสัมพันธ์อื่นใดมาแทรกซ้อน นโยบายอาศัยความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลตามลำดับของเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน หากมีจำนวนผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในเชิงเหตุผลจำนวนมาก ความสัมพันธ์

จะยังมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น อาจทำให้ฝ่ายต่างๆ ไม่เข้าใจในนโยบายนั้นอย่างถ่องแท้ ทำให้ไม่สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้ดีเท่าที่ควรหรือมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จล้มเหลว

6. ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างหน่วยงานอยู่ในระดับต่ำ โดยทั่วไปการนำนโยบายไปปฏิบัติแล้วมีโอกาสประสบความสำเร็จสูงมักมีหน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบดำเนินการ อาจกล่าวได้ว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จต้องไม่พึ่งพาหน่วยงานอื่น ถ้ามีหน่วยงานอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ดังกล่าวต้องเป็นความพึ่งพาในระดับต่ำและความสัมพันธ์นั้นต้องไม่ก่อให้เกิดความสำคัญมากนัก การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความยุ่งยากซับซ้อนเพราะต้องทำให้ผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากเห็นพ้องต้องกันหรือยอมรับตัวนโยบายนั้น ปัจจัยนี้ทำให้ผลลัพธ์ที่คาดหวังเกิดขึ้นได้ยาก

7. ความเข้าใจและความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างมากตลอดเวลาที่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ วัตถุประสงค์ของนโยบายควรกำหนดในลักษณะเฉพาะเจาะจงในลักษณะที่วัดได้เป็นตัวเลขในเชิงปริมาณ และควรเป็นที่เข้าใจรวมทั้งเห็นพ้องต้องกันหรือได้รับการยอมรับในองค์การ มีความสอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อนำวัตถุประสงค์มากำหนดเป็นทิศทางและควบคุมโครงการ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติมักเป็นเรื่องยากที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ในลักษณะดังกล่าว วัตถุประสงค์ที่เป็นทางการอาจไม่สอดคล้องกันเองและอาจเกิดการขัดแย้งกัน เนื่องจากกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนำวัตถุประสงค์ที่ไม่เป็นทางการของกลุ่มเข้ามารวมไว้กับวัตถุประสงค์ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ จึงทำให้เกิดความสับสนในวัตถุประสงค์ของนโยบายมากขึ้นโดยวัตถุประสงค์ที่เป็นทางการมักจะไม่เป็นที่เข้าใจกัน เนื่องจากกระทรวง กรม สำนักงานใหญ่ หรือหน่วยงานกลาง มักไม่ค่อยใช้การติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบน และจากภายนอกองค์กร แม้ว่าวัตถุประสงค์จะเป็นที่เข้าใจและเห็นพ้องต้องกันตั้งแต่ขั้นการกำหนดนโยบาย นอกจากนี้การนำนโยบายไปปฏิบัติความเข้าใจและความเห็นพ้องต้องกันอาจเปลี่ยนแปลงไปในช่วงอายุของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของนโยบายมีความสับสนกันเป็นวัตถุประสงค์ที่ขยายจากวัตถุประสงค์เดิม หรือเป็นวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นใหม่แทนวัตถุประสงค์เดิม ลักษณะของวัตถุประสงค์ดังกล่าวอาจทำให้กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความยุ่งยาก และอาจทำให้นโยบายนั้นๆ ไม่ประสบความสำเร็จได้ นอกจากนี้ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจมาจากขั้นตอนอื่นๆ ในกระบวนการกำหนดนโยบาย

8. การจัดกิจกรรมตามลำดับอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย จะต้องกำหนดกิจกรรมต่างๆ กำหนดรายละเอียดและลำดับของกิจกรรมทั้งหมด ในการนำนโยบายไปปฏิบัติมักมีปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ ดังนั้นการระบุกิจกรรมจะต้องดำเนินการ ผูกความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ และลำดับของกิจกรรมอย่างเป็นเหตุเป็นผล รวมทั้งต้องมีการจัดการเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการดำเนินการที่ถูกต้องตามแผนที่กำหนด

9. การติดต่อสื่อสารและการประสานงานอย่างเต็มที่ C.C Hood (1976) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบจะเกิดขึ้นได้ต้องมีระบบการจัดการที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่มีความขัดแย้งกันภายในองค์การ เพราะโดยทั่วไปหน่วยงานและแผนกต่างๆ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและ

กลุ่มผู้ปฏิบัติงานต่างๆ ภายในองค์กรมักมีค่านิยม วัตถุประสงค์ และผลประโยชน์ของตนเองที่ต้องการปกป้อง การติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการประสานงานในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยทั่วไปมักไม่มีการติดต่อสื่อสารที่สมบูรณ์ แม้ระบบสารสนเทศอาจช่วยให้ได้ข้อมูลที่ต้องการแต่ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าข้อมูลและคำสั่งของผู้ส่งข้อมูลจะมีการนำนโยบายไปปฏิบัติตามที่กำหนดหรืออย่างที่เราเข้าใจกัน เนื่องจากการประสานงานกับการใช้อำนาจส่วนตัวของผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ การประสานงานจึงไม่ใช่เพียงการติดต่อสื่อสารกันด้วยข้อมูลหรือการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสมเท่านั้น

10. ผู้มีอำนาจหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติต้องได้รับการยอมรับอย่างแท้จริง ความเชื่อฟัง/การยอมรับอย่างแท้จริง คือการไม่ต่อต้านคำสั่งใดๆ แต่ถ้านำนโยบายไปปฏิบัติเกิดการต่อต้านจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ระบบข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมดจะต้องช่วยให้ทราบล่วงหน้าถึงปฏิกิริยาที่ต่อต้าน เพื่อสามารถเข้ามาจัดการควบคุมการต่อต้านนั้นได้ทันที เงื่อนไขที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบก็คือ ผู้มีอำนาจหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ต้องมีอำนาจในการทำให้บุคคลอื่นทั้งหลายและภายนอกองค์กรยอมรับตนเอง เพื่อผู้ที่มีอำนาจหน้าที่นั้นจะได้รับความเห็นชอบและสามารถประสานงานนโยบาย/แผนงาน/โครงการ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสำเร็จของนโยบาย/แผนงาน/โครงการนั้น

ราซอน (Lason. 1980) กล่าวว่า ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 4 ประการ ได้แก่ ประการแรกคือ ความชัดเจนและความเป็นไปได้ในเป้าหมายของนโยบาย ประการที่สองคือ ขบวนการของการนำไปปฏิบัติ ซึ่งรวมถึงขั้นตอนการสื่อสารข้อมูล และการสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ ประการที่สาม คือระดับของความสลับซับซ้อนในการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยงานของรัฐในระดับต่างๆ และประการที่สี่ คือระดับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2554: 432-446) ได้กล่าวถึงรายละเอียดของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนี้

1. แหล่งที่มาของนโยบาย โดยส่วนใหญ่มักมีที่มาหรือผ่านกระบวนการกำหนดนโยบายจนกระทั่งปรากฏเป็นนโยบายในหลายลักษณะ เพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ประกอบด้วย

ประการแรก การแถลงการณ์หรือคำสั่งของฝ่ายบริหาร จากที่กล่าวไว้ข้างต้นก่อนจะถึงขั้นตอนของการประกาศแถลงการณ์หรือมติคณะรัฐมนตรี นโยบายจะต้องผ่านกระบวนการของการก่อรูปนโยบาย การพัฒนาทางเลือกนโยบาย และการตัดสินใจเลือกนโยบาย ดังนั้น แถลงการณ์หรือประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรีที่มีต่อการแก้ไขปัญหาสาธารณะจึงเป็นผลผลิต (Outputs) ของระบบ

การเมืองซึ่งมีผลโดยชอบด้วยกฎหมาย (Legality) ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องนำไปปฏิบัติให้ปรากฏเป็นจริง

ประการที่สอง เนื้อหาหรือรายละเอียดในกฎหมาย กฎหมายเป็นนโยบายอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อรัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือในการบังคับใช้ให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ผ่านกระบวนการตัดสินใจนโยบายและได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติให้ประกาศใช้เป็นนโยบายได้ ทำให้กฎหมายเป็นผลผลิตจากกระบวนการทางการเมือง ดังนั้นเนื้อหาสาระสำคัญของกฎหมายอย่างน้อยที่สุดจะต้องครอบคลุมวัตถุประสงค์ของกลุ่มการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายนั้น เนื้อหาสาระสำคัญของกฎหมายจะต้องประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ของกฎหมาย มาตรการในการดำเนินการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมาย รวมทั้งบทลงโทษต่อผู้ละเมิดและฝ่าฝืนกฎหมาย หากเนื้อหาสาระสำคัญดังกล่าวมีความครอบคลุมต่อประเด็นนโยบายต่างๆ ที่ต้องการจะแก้ไข การนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ จะมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง และหากเนื้อหาสาระสำคัญของกฎหมายมีข้อบกพร่องมาก และไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขในการนำไปปฏิบัติ จะนำไปสู่ความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาได้มาก ดังนั้นเนื้อหาสาระสำคัญของกฎหมายจึงมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้นๆ ต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง

ประการที่สาม ความร่วมมือระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารในการประกาศใช้กฎหมายที่ถือว่าเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลนั้น โดยทั่วไปจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารมีความร่วมมือกันตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ กล่าวคือนโยบายใดๆ ของฝ่ายบริหารที่จำเป็นต้องประกาศเป็นกฎหมาย จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อฝ่ายบริหารได้รับความร่วมมือหรือการสนับสนุนจากฝ่ายนิติบัญญัติ เพราะเมื่อใดก็ตามที่ฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ความร่วมมือ ร่างกฎหมายที่เสนอโดยฝ่ายบริหารมีโอกาที่จะตกไปได้มาก จึงจะทำให้ฝ่ายบริหารไม่สามารถนำนโยบายที่ตนต้องการไปปฏิบัติได้ และถ้าเป็นกฎหมายสำคัญอาจมีผลต่อความอยู่รอดของฝ่ายบริหารด้วย ดังนั้นจึงเป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่าการตัดสินใจนโยบายในสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภาได้กระทำเสร็จสิ้นก่อนที่ร่างกฎหมายนั้นเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภาแล้ว แต่การลงมติของฝ่ายนิติบัญญัติคือการให้ความเห็นชอบอย่างเป็นทางการเพื่อให้กฎหมายมีความถูกต้องและชอบธรรมในขั้นตอนสุดท้ายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงตกอยู่ภายใต้อิทธิพลในการเจรจาต่อรองเพื่อจัดแปลงหรือปรับแต่งสาระสำคัญของกฎหมายให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

ประการที่สี่ ข้าราชการระดับสูง โดยปกติหน่วยราชการและองค์การราชการต่างๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการประชาชน โดยนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหาสาธารณะให้ประสบความสำเร็จ แต่บทบาทหน้าที่ของส่วนราชการมิใช่เพียงแค่นำนโยบายไปปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการริเริ่มการก่อรูปนโยบายและการพัฒนาทางเลือกนโยบายอีกด้วย โดยเฉพาะข้าราชการระดับสูงหรือผู้นำองค์กรราชการกำหนดปัญหา นโยบายและการพิจารณาเสนอทางเลือกนโยบายต่อฝ่ายการเมือง ในกรณีนี้จึงกล่าวได้ว่าค่านิยมส่วนตัวของผู้นำองค์กรจึงมีอิทธิพลต่อการพิจารณาปัญหานโยบาย และการนำเสนอทางเลือก

นโยบายเพื่อการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายด้วย ดังนั้น ถ้าผู้นำองค์กรราชการกำหนดปัญหา นโยบายสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และการเสนอทางเลือกนโยบาย เป็นทางเลือกที่สามารถแก้ปัญหาได้ โอกาสที่ผู้กำหนดนโยบายจะผลักดันให้เป็นนโยบายโดยถูกต้องตามกฎหมาย จะเป็นไปได้สูง และในทางปฏิบัติผู้นำองค์กรราชการเป็นผู้ที่สัมผัสกับปัญหาของประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเองตลอดเวลา ถ้าผู้นำองค์กรราชการเหล่านี้มีความสนใจต่อปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริง อาจกล่าวได้ว่าผู้นำองค์กรราชการจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอ นโยบายที่ดีแก่ผู้กำหนดนโยบาย เพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการ แก้ไขปัญหาให้แก่กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง

ประการสุดท้าย การพิจารณาและการวินิจฉัยของศาล โดยทั่วไปคำพิพากษาของศาล ฎีกา ซึ่งเป็นศาลสูงสุดและถือเป็นขั้นสุดท้าย คือนโยบายสาธารณะที่สำคัญของทุกสังคม เพราะ คำพิพากษาดังกล่าวจะเป็นมาตรฐานสำหรับผู้เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติตาม โดยเฉพาะหน่วยงานที่ รับผิดชอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ เมื่อมีปัญหาในทางกฎหมายและศาลฎีกาได้พิพากษาไว้อย่างใด คำพิพากษานั้นคือบรรทัดฐานที่หน่วยงานราชการจะต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นองค์กรราชการที่รับผิดชอบ การนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลสูงหรือศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับงาน ของตนด้วยและถือเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

2. ความชัดเจนของนโยบาย เป็นรากฐานสำคัญของความมุ่งหมายนโยบายทั้งที่เป็น ทางการและไม่ใช่ทางการ ในบางครั้งพบว่านโยบายมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแต่มาตรการในการ ปฏิบัติไม่ชัดเจน ทำให้หน่วยงานปฏิบัติที่รับผิดชอบต้องใช้ดุลยพินิจของตนในการปฏิบัติ และอาจ ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้เช่นกัน ในกรณีที่วัตถุประสงค์ของนโยบายไม่ชัดเจน อาจกล่าวได้ ว่าเป็นปัจจัยแรกของความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติเนื่องจากผู้ปฏิบัติไม่ทราบ วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของนโยบายคืออะไร ภาระจึงตกที่ผู้ปฏิบัติต้องตีความเองซึ่งเปิดโอกาสให้ทำ ตามอำเภอใจ ส่งผลให้ยังเกิดความล้มเหลวในทางปฏิบัติได้มาก ตรงข้ามหากนโยบายได้มี เป้าประสงค์ (Goals) หรือวัตถุประสงค์ (Objectives) ที่ชัดเจนมากเพียงใดจะส่งผลให้การนำ นโยบายไปปฏิบัติมีความสอดคล้องกันจนนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ โดยมีปัจจัย หลายประการที่ทำให้เกิดความชัดเจน ได้แก่ การระบุสภาพปัญหา นโยบายอย่างครอบคลุมครบถ้วน การกำหนดผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจน การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบ จากปัญหา และการประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินการอย่างเหมาะสม ซึ่งจะมีบทบาท อย่างสำคัญในการส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. การสนับสนุนนโยบาย เมื่อกำหนดนโยบายเรียบร้อยแล้ว นโยบายจะถูกนำไปปฏิบัติ อย่างไร หรือจะได้รับการนำไปปฏิบัติหรือไม่ขึ้นอยู่กับสนับสนุนนโยบายจากผู้ปฏิบัติ และผู้ที่ ได้รับผลจากการปฏิบัติตามนโยบายที่จะพิจารณาในประเด็นของการเมืองในการนำนโยบายไป ปฏิบัติว่ามีกลุ่มใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งภาครัฐบาล ได้แก่ นักการเมืองที่ เกี่ยวข้อง ส่วนราชการที่รับผิดชอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ หรือผู้รับผิดชอบในการจัดสรร งบประมาณ เป็นต้น ส่วนภาคเอกชนหรือกลุ่มที่มีใช้ภาครัฐ อาจได้แก่ สมาชิกในเขตเลือกตั้งที่

เกี่ยวข้องกับปัญหา กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสาธารณชนทั่วไป เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มที่สนับสนุนหรือคัดค้านนโยบาย จะมีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างพอเพียงหรือไม่ และจัดสรรงบประมาณมาจากแหล่งใด จะต้องใช้จ่ายมากน้อยเท่าไร ข้อตกลงมีความมั่นคงมากน้อยเพียงใด และมีระยะผูกพันที่จะต้องกระทำให้สำเร็จนานเท่าใด

การกำหนดนโยบายนั้น อาจกล่าวได้ว่าไม่มีแผนงานหรือโครงการใดที่ผู้กำหนดนโยบายจะไม่คำนึงถึงกลุ่มสนับสนุนและกลุ่มต่อต้านนโยบายหรือแผนงานนั้นๆ ปัจจัยที่นำมาประกอบการพิจารณาเรื่องการสนับสนุน คือ ระดับความสนใจของผู้ริเริ่มนโยบาย ซึ่งระดับความสนใจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

- ระยะเวลาในความเอาใจใส่ของบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความสนใจเหล่านี้อาจเกิดการเบี่ยงเบนได้ โดยมีเป้าหมายอื่นเข้ามาแทรก กล่าวคือ เมื่อมีนโยบายอื่นเข้ามาแทรก อาจทำให้ผู้ริเริ่มนโยบายเปลี่ยนความมุ่งมั่นที่มีต่อนโยบายเดิมไปได้

- อำนาจของผู้กำหนดนโยบายที่ความเป็นเอกภาพและความยินยอมอย่างสมัครใจของผู้ปฏิบัติ จะเป็นแรงผลักดันที่สำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ

4. ความซับซ้อนในการบริหารงาน การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างการบริหารงานขององค์กร ดังจะเห็นได้จากยิ่งจำนวนหน่วยงานหรือองค์กรเข้ามาเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติมากเพียงใด ก็จะทำให้กระบวนการปฏิบัติมีความซับซ้อนมากขึ้นตามไปด้วย และสำหรับการประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ อาจพบว่าผู้แทนของแต่ละองค์กรอาจเพิ่มวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของตนเองเข้าไปด้วย จึงมีโอกาสนำนโยบายเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้มาก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

5. สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติ ประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องการทำงานและปัจจัยกระตุ้นที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานสำเร็จ และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดสรรสิ่งจูงใจเพื่อสร้างความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติมากขึ้น

6. การจัดสรรทรัพยากร ทรัพยากรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ แผนงานหรือโครงการใด แม้จะมีปัจจัยอื่นครบถ้วน แต่ถ้าขาดปัจจัยเรื่องทรัพยากรในการสนับสนุน อาจกล่าวได้ว่าแผนงานและโครงการดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จ ตั้งแต่ยังไม่ได้ลงมือปฏิบัติ และทรัพยากรในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น ประกอบด้วย

- เงินทุน ทั้งงบประมาณที่ได้รับจัดสรร เงินกู้เพื่อลงทุนต่างๆ สำหรับใช้ในการลงทุนในเรื่องการจ้างบุคลากรทำงาน ซื้อปัจจัยการผลิตและบริการต่างๆ

- เวลา เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะทุกแผนงาน/โครงการ มักจะบววันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดของการปฏิบัติงานไว้ด้วย ทำให้ผู้ปฏิบัติที่รับผิดชอบมีกรอบระยะเวลาการทำงานที่ชัดเจน ในกรณีที่กรอบเวลาสั้นเกินไป อาจเป็นอุปสรรคต่อความพยายามในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ได้ผลครบถ้วนสมบูรณ์

- บุคลากร สิ่งที่ได้รับผิดชอบการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องคำนึงอยู่เสมอคือการเลือกสรรบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และเป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีวินัยและมีความรับผิดชอบสูง เพื่อให้บุคลากรดังกล่าวสามารถปฏิบัติตามนโยบายให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้

- เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่จำเป็นต่างๆ

แคล และโตเนียด (Carl E. Van Horn; & Donald S. Van Meter. 1975) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์การของรัฐที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และเป็นการแสดงให้เห็นถึงการกำหนดแนวทางของกลุ่มตัวแปร และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งเป็นตัวตัดสินผลการปฏิบัติตามนโยบายภายใต้การควบคุมเฉพาะ ดังนั้น การคัดเลือกเกณฑ์วัดเพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงานจึงเป็นขั้นตอนสำคัญอย่างยิ่งในการวิเคราะห์ การวัดผลการปฏิบัติงาน เป็นตัวแปรตามที่ใช้เพื่อตัดสินว่าวัตถุประสงค์ของนโยบายจากรัฐบาลกลางบรรลุผลหรือไม่ ความสามารถของนักวิเคราะห์นโยบายในการจัดทำถ้อยแถลงเกี่ยวกับความเหมาะสมของกิจกรรมในการนำนโยบายไปปฏิบัติและความสามารถในการเสนอแนวทางแก้ไขความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นนั้น ขึ้นอยู่กับการพัฒนาการวัดผลการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและความหมายต่อผู้จัดทำนโยบาย ผลการวิจัยของ Van Horn และ Van Meter พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่สำคัญประกอบด้วย มาตรฐานและทรัพยากรของนโยบาย การสื่อสารข้อความ การบังคับใช้กฎหมาย คุณลักษณะของหน่วยงานปฏิบัติ เงื่อนไขทางการเมือง เงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจ และจุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ดังนี้

1. นโยบาย (Policy) หมายความว่ารวมถึงมาตรฐานและทรัพยากร ที่เป็นองค์ประกอบของการตัดสินใจนโยบายที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งนี้เพราะการที่ทรัพยากรงบประมาณและสิ่งจูงใจไม่เพียงพอ คือสาเหตุของความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยที่มาตรฐานนโยบายเป็นการระบุรายละเอียดเป้าหมายในการปฏิบัติตามนโยบาย ดังจะเห็นได้จากมาตรฐานจะถูกบรรจุในกฎหมายและกฎระเบียบของแผนงาน โดยรายละเอียดของมาตรฐานจะเชื่อมโยงสัมพันธ์กับการวัดผลการปฏิบัติงาน และอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

2. การสื่อสารข้อความ (Communications) มาตรฐานนโยบายเป็นเพียงคำแนะนำตักเตือน ผู้ปฏิบัติจะไม่ยินยอมปฏิบัติตามถ้าไม่มีการสื่อสารความหมายให้ทราบอย่างชัดเจนเพียงพอเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ปฏิบัติต้องกระทำ

3. การบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement) การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จต้องมีกลไกและกระบวนการเพื่อให้เจ้าหน้าที่ระดับรัฐบาลกลางและระดับท้องถิ่นปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานนโยบาย

4. คุณสมบัติของหน่วยปฏิบัติ (Characteristics of the Implementing Agencies) ลักษณะความเป็นทางการและไม่เป็นทางการขององค์การมีผลกระทบต่อความสามารถในการปฏิบัติตามมาตรฐานของนโยบายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติของเจ้าหน้าที่

โครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐบาลจะมีแนวโน้มที่จะจำกัดหรือส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. เงื่อนไขทางการเมือง (Political Conditions) ขอบเขตการสนับสนุนหรือคัดค้านต่อวัตถุประสงค์ของนโยบายจากบุคคลชั้นนำในองค์กร และจากปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ทั้งภาครัฐและเอกชนมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติเช่นกัน ความเห็นของสาธารณชนและชนชั้นนำต่อแผนงานเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีแนวโน้มที่จะยอมรับเป้าหมายและวัตถุประสงค์มากขึ้นถ้าปัญหาที่มีความรุนแรงที่จะต้องได้รับการแก้ไขและมีประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์เคลื่อนไหวเพื่อสนับสนุนแผนงานในการแก้ไขปัญหานั้น

6. เงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นเงื่อนไขที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งเงื่อนไขทางสังคม ได้แก่ คุณภาพของประชาชน ความเชื่อ และค่านิยมของชุมชนหรือสังคม และความร่วมมือของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย สำหรับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนหรือประชากร กลุ่มเป้าหมาย ทรัพยากรของชุมชน และระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนและสังคม เป็นต้น

7. จุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติ (Dispositions or Attitudes of Implementers) ที่อาจส่งผลต่อความสามารถหรือความสมัครใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐาน ทิศทางของการตอบสนอง และความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ

เอ็ดเวอร์ (George C. Edward. 1980) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และได้เสนอปัจจัย 4 ประการที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ การสื่อสารข้อความ ทรัพยากร จุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติ และโครงสร้างระบบราชการ โดยปัจจัยทั้ง 4 ประการมีบทบาทในการพึ่งพาซึ่งกันและกันและส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนี้

1. การสื่อสารข้อความ (Communication) เพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดผลสัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการตัดสินใจไปปฏิบัติจะต้องรู้ว่าตนกำลังทำอะไร คำสั่งในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องถูกถ่ายทอดไปสู่บุคลากรปฏิบัติอย่างเหมาะสม ซึ่งจะต้องมีความชัดเจน เทียบตรง คงเส้นคงวา จึงจะทำให้สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง การสื่อสารข้อความที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์จะทำให้ผู้ปฏิบัติจะต้องใช้ดุลยพินิจของตนเองในการตีความตามที่ตนเองเข้าใจส่งผลให้การปฏิบัติแตกต่างไปจากความตั้งใจของผู้ตัดสินใจนโยบายได้ ยิ่งการตัดสินใจนโยบายและคำสั่งมีความชัดเจน เทียบตรงและคงเส้นคงวามากเพียงใด ในการถ่ายทอดไปสู่ผู้ปฏิบัติจะยิ่งทำให้โอกาสของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง

2. ทรัพยากร (Resources) ไม่ว่าคำสั่งการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีความชัดเจนและแน่นอนเพียงใด ถ้านโยบายหรือคำสั่งนั้นขาดทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานขับเคลื่อนนโยบายหรือคำสั่งนั้นก็จะมีประสิทธิผลแต่อย่างใด ทั้งนี้รวมถึงจำนวนบุคลากรที่พอเหมาะและมีความชำนาญเพียงพอในการทำงาน มีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และการได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเป็นอย่างดีด้วย

3. จุดยืนหรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติ (Dispositions or Attitudes) มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจในทางปฏิบัติของแต่ละคนที่มีต่อนโยบาย ผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่มักใช้ดุลยพินิจในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และทัศนคติของผู้ปฏิบัติจะได้รับอิทธิพลจากเป้าหมายประสงค์ของนโยบาย กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติจะพิจารณาว่านโยบายมีผลต่อผลประโยชน์ขององค์กรและของบุคลากรอย่างไร

4. โครงสร้างระบบราชการ (Bureaucratic Structure) การแบ่งส่วนงานขององค์กรอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการประสานที่จำเป็นสำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จ นโยบายที่มีความซับซ้อนต้องการความร่วมมือจากคนจำนวนมากและเกี่ยวข้องกับส่วนงานหลายฝ่ายและอาจก่อให้เกิดความสับสนเปล่าต่อทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การเปลี่ยนแปลง การสร้างความสับสน ทำให้การปฏิบัติไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และส่งผลให้หน้าที่สำคัญถูกละเลยหรือมองข้ามไป

6. กระบวนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

กระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือขั้นตอนในระดับมหภาค (Macro) และขั้นตอนในระดับจุลภาค (Micro)

การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค

การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาคมีขอบเขตกว้างครอบคลุมไปจนถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาคด้วย นโยบายในระดับมหภาคส่วนใหญ่ต้องอาศัยการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยหน่วยงานหลากหลายแหล่ง ดังนั้นหน่วยงานจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้ส่งผ่านนโยบาย ด้วยการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาคสามารถแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ (วรเดช จันทรศร. 2554: 33–37)

1. ขั้นตอนการแปลงนโยบาย

เมื่อฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายบริหารได้กำหนดนโยบายออกมาแล้วโดยปกติจะระบุให้หน่วยงาน ส่วนราชการหรือองค์กรหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักและให้หน่วยงานดังกล่าวเป็นผู้ที่แปลงนโยบายนั้นออกมาเป็นแนวทางปฏิบัติ แผนงาน หรือโครงการ สำหรับกรณีประเทศไทย หน่วยงานรับผิดชอบหลักได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนกลางที่จะเป็นผู้แปลงนโยบายเพื่อให้หน่วยปฏิบัติในระดับล่างถือปฏิบัติ และความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติในเบื้องต้นจะขึ้นอยู่กับความชัดเจนของเป้าหมายและความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบายของหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งความร่วมมือจากฝ่ายการเมืองและความจริงใจที่จะนำนโยบายนั้นๆ ไปปฏิบัติ

2. ขั้นตอนของการยอมรับ

การทำให้หน่วยงานในระดับล่างยอมรับแนวทาง แผนงาน โครงการ หรือผลของการแปลงนโยบายนั้นไปปฏิบัติ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ลักษณะของหน่วยงานท้องถิ่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคม การเมืองของท้องถิ่นนั้น ตลอดจนประโยชน์ที่รัฐควรจะให้กับ

หน่วยงานระดับล่าง ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการเสริมสร้างความเต็มใจให้หน่วยงานระดับล่างรับนโยบายไปปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม การยอมรับแผนงาน/โครงการของหน่วยงานระดับล่าง ยังไม่สามารถรับประกันได้ว่านโยบายนั้นจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ การยอมรับเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่เพียงพอ หากหน่วยงานระดับล่างขาดความร่วมมือร่วมใจ ถึงแม้ส่วนกลางมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบ แต่อำนาจที่แท้จริงในการปฏิบัติย่อมอยู่ที่หน่วยงานและผู้ปฏิบัติซึ่งได้แก่ข้าราชการระดับล่าง ดังนั้น การสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงมีความจำเป็นจะต้องเข้าใจถึงขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาคด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอไว้ในหัวข้อต่อไป

การนำนโยบายปฏิบัติในระดับจุลภาค

การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค เริ่มด้วยการที่หน่วยงานระดับล่างรับนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ มาจากหน่วยงานกลางหรือหน่วยงานระดับบน แล้วนำนโยบายแผนงาน หรือโครงการดังกล่าวมาปรับเปลี่ยนให้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน โดยจะต้องอาศัยพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานในแต่ละหน่วยงานเดิมก่อน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือว่ากระทำได้ยาก เนื่องจากในทางปฏิบัติเมื่อหน่วยงานได้รับนโยบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาแล้วก็จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานโดยอัตโนมัติ ซึ่งสิ่งนี้เป็นปัญหาสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค นอกจากนี้การนำนโยบายหรือโครงการดังกล่าวมาปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จนั้นจะต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การประสานประโยชน์ระหว่างหน่วยงานเจ้าของโครงการนั้นกับองค์กรระดับล่างที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยมีสิ่งสำคัญในขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค คือ การปรับตัวที่จำเป็นต้องอาศัยการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานในระดับล่าง โดยการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาคสามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ (วรเดช จันทรศร. 2554: 37 - 42)

1. ขั้นการระดมพลัง

ในขั้นตอนนี้หน่วยงานในระดับล่างจะต้องดำเนินการใน 2 กิจกรรม คือ การพิจารณารับนโยบาย และการแสวงหาความสนับสนุน สำหรับการพิจารณารับนโยบายนั้น หน่วยงานในระดับล่างจะพิจารณานโยบายจากส่วนกลางมีความเหมาะสม มีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วน ตามเป้าหมายของหน่วยงานและสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้หรือไม่เพียงใด การตัดสินใจดังกล่าวถือว่าเป็นจุดสำคัญในการชี้ชะตาหรืออนาคตของนโยบาย หากหน่วยงานในระดับล่างมองว่านโยบายดังกล่าวไม่มีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วน ไม่เกี่ยวกับการกิจของหน่วยงาน จะส่งผลทำให้ความผูกพันของหน่วยงานระดับล่างที่มีต่อนโยบายนั้นขาดหายไป

อย่างไรก็ตามในระยะยาวแม้ว่าหน่วยงานในระดับล่างจะให้การยอมรับในนโยบาย แต่ก็ไม่สามารถรับประกันได้ว่าจะเกิดความสำเร็จในการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ ดังนั้นจึงมีกิจกรรมการแสวงหาความสนับสนุนส่วนตัวจากสมาชิกในหน่วยงาน ตลอดจนบุคคลสำคัญหรือองค์กรอื่นๆ

ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ การสร้างความมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในท้องถิ่นเข้ามาร่วมกันออกแบบหรือกำหนดโครงการของท้องถิ่นในตอนต้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความสำเร็จและความต่อเนื่องให้เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2. ขั้นการปฏิบัติ

ในขั้นตอนนี้ครอบคลุมถึงกระบวนการปรับเปลี่ยนนโยบาย หรือโครงการที่ได้รับการยอมรับแล้วออกมาในรูปของการปฏิบัติจริง ในขั้นนี้จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวผู้ปฏิบัติโดยตรง ซึ่งในบางกรณีผู้ปฏิบัติอาจทำการตัดสินใจหรือกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานประจำขึ้น หรืออาจนำเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมเข้ามาใช้เพื่อทำให้เกิดการปฏิบัติงานภายใต้แรงกดดันของการทำงาน หรือความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างจึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของแต่ละบุคคล ดังนั้นการสร้างความสำเร็จของการปฏิบัติให้เกิดขึ้นจึงขึ้นอยู่กับแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการหรือสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งหน่วยงานในระดับล่างยังต้องแสวงหาวิธีการที่จะปรับพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติระดับล่างให้เข้ากับนโยบายอีกด้วย

3. ขั้นตอนการสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่อง

ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติในระยะยาวของนโยบายจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากนโยบายนั้นไม่ถูกนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าระยะเวลาของนโยบายนั้นได้สิ้นสุดแล้ว แต่ถ้ายังมีการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติต่อไป หรือนโยบายนั้นถูกปรับเปลี่ยนและได้รับการยอมรับเป็นหน้าที่ประจำของผู้ปฏิบัติ ก็ย่อมส่งผลให้เกิดความสำเร็จในนโยบายนั้นได้ ดังนั้นการสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นในการปฏิบัติผู้เกี่ยวข้องต้องหาทางทำให้ขั้นตอนที่สองสืบทอดมาสู่ขั้นตอนที่สาม คือ การสร้างความเป็นปึกแผ่นเชิงสถาบัน (Institutionalization) หรือความต่อเนื่องให้เกิดขึ้นกับนโยบายนั้นให้ได้

7. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

วรรณพร สุทธิปรีดา (2549) กล่าวว่า แม้ว่าการวางยุทธศาสตร์ที่ดีจะเป็นเงื่อนไขประการหนึ่งของความสำเร็จของการบริหารงานสมัยใหม่ แต่มีนักวิชาการได้มีความเห็นในการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ ดังนี้

เฮอบินเนค (Lawrence G. Hrebiniak. 2005) มองว่าการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและยุ่งยากซับซ้อนมากกว่าการวางยุทธศาสตร์ ซึ่งจะต้องมีเงื่อนไขหรือปัจจัยหลายประการสนับสนุน ได้แก่ การเริ่มต้นด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ดี การบริหารการเปลี่ยนแปลง การออกแบบโครงสร้างองค์การที่เหมาะสมหรือเอื้อต่อการประสานงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมอบหมายงานที่ชัดเจนและเกิดภาระรับผิดชอบ การวางระบบกำกับดูแลควบคุมและให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับตัว การสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม การปรับเปลี่ยน

วัฒนธรรมองค์กร การมอบอำนาจการตัดสินใจ การมีภาวะผู้นำและความมุ่งมั่นจริงจัง รวมถึงการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

คาเบน และนอลตัน (Robert S. Kaplan; & David P. Norton. 2005) ได้เสนอให้ยุทธศาสตร์ เป็นศูนย์กลางของระบบการบริหารจัดการและกระบวนการปฏิบัติงาน รวมถึงอธิบายวิธีการหรือแนวทางการพัฒนาไปสู่องค์กรที่มุ่งเน้นยุทธศาสตร์ รวม 5 ประการ คือ ประการแรก รวมพลังเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ประการที่สอง นำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ไปแปลงเป็นแผนงาน/โครงการที่สามารถปฏิบัติให้บังเกิดผลได้เป็นรูปธรรม ประการที่สาม ปรับแต่ง สร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆ ในองค์กรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ ประการที่สี่ สร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในองค์กรมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ และยุทธศาสตร์ขององค์กร และประการสุดท้าย วางระบบและจัดระเบียบให้การปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ประสบผลสำเร็จ อย่างเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง

ขั้นตอนสำคัญในการแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติด้วยการบริหารโครงการ ประกอบด้วย การจัดทำข้อเสนอโครงการ การคัดเลือกโครงการ การติดตามโครงการ และการประเมินผลโครงการ ซึ่งจะต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่ต้องคำนึงถึง อาทิ บุคลากร ระบบ ข้อมูล วัฒนธรรม และโครงการ (สำนักงาน ก.พ.ร., 2548) โดยการบริหารโครงการเป็นแนวทางในการใช้ความรู้ ทักษะ เครื่องมือ และเทคนิคต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ (Stakeholders) ดังนั้น การบริหารโครงการบางครั้งอาจไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากมีปัญหาเข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหารโครงการ ได้แก่

1. โครงการไม่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ มีลักษณะเป็นชนชั้นที่นำมาวางซ้อนกัน สามารถลอกออกเป็นชั้นๆ ได้โดยไม่เชื่อมโยงกัน
2. คิดโครงการโดยไม่รอบคอบ ถั่ววันในทุกมุมมอง
3. ไม่มีระบบในการติดตามผลการดำเนินโครงการที่ดี
4. ผู้บริหารระดับสูงขาดความเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง
5. การดำเนินโครงการขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

8. เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กล้า ทองขาว (2534) ศึกษาปัญหาของการนำนโยบายรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติไปปฏิบัติ พบว่าการนำนโยบายรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติไปปฏิบัตินั้นประสบปัญหาหลายด้าน อาทิเช่น ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านความร่วมมือ ความตั้งใจจริงของผู้มีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัญหาด้านการประสานงาน ปัญหาด้านการควบคุมและกำกับดูแลที่เป็นระบบ และปัญหาความชัดเจนของนโยบาย

เทพศักดิ์ บุญรัตน์พันธุ์ (2536) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างประสิทธิผลในการนำนโยบายการให้บริการประชาชนไปปฏิบัติ โดยทำการเปรียบเทียบระหว่าง 4 ตัวแปรอิสระ พบว่าตัวแปรความพร้อมของทรัพยากรมีอิทธิพลและสามารถอธิบายความมีประสิทธิภาพได้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ตัวแปรความสลับซับซ้อนของโครงสร้าง ตัวแปรความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย และตัวแปรการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการตามลำดับ ส่วนในทิศทางของความสัมพันธ์พบว่า ตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ได้แก่ ความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย ความพร้อมของทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติในขณะที่ความซับซ้อนของโครงสร้างมีความสัมพันธ์เชิงลบกับประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

รวิภา หอมเศรษฐี (2541) ศึกษาประสิทธิผลของการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพบว่า 1. ระดับประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ พิจารณาจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดเชียงรายในช่วงครึ่งปีแรกสูงกว่าเป้าหมายในระดับมาก และปริมาณรายได้จากการท่องเที่ยวในช่วงครึ่งปีแรกสูงกว่าเป้าหมายในระดับปานกลาง และระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยเกี่ยวกับนโยบายและการบริหารที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ความพร้อมของอุปทานการท่องเที่ยว ความเพียงพอของทรัพยากรทางการบริหาร ความรู้ความสามารถของบุคลากร การประชาสัมพันธ์ กระบวนการติดต่อสื่อสารกับบุคลากร และการสนับสนุนของบุคลากร และปัจจัยสภาวะทางสังคม

ไพฑูรย์ จันทรา (2546) ศึกษาปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศในวนอุทยาน (สวนหิน) ของประเทศไทย: กรณีศึกษาวนอุทยานผางาม จังหวัดเลย จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นทางบวกต่อปัจจัยการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของวนอุทยานผางาม ได้แก่ ปัจจัยแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านกระบวนการเรียนรู้ และปัจจัยด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

ดาวสรรค์ ชาวเมือง (2549) ศึกษาปัญหาการนำนโยบายรัฐบาลไปจัดทำยุทธศาสตร์ในการบริหารราชการจังหวัด จากการศึกษาพบว่า

1. ด้านความชัดเจนของนโยบาย ในภาพรวมของนโยบายสู่การปฏิบัติมีความชัดเจนเพียงระดับหนึ่งและยังต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม โดยระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับระบบงานงบประมาณ และการบริหารจัดการ ตลอดจนการเรียนรู้และพัฒนาการให้เกิดสมดุล และเหมาะสมมากที่สุด และการกำหนดยุทธศาสตร์ในเบื้องต้นควรคำนึงถึงการวิเคราะห์ศักยภาพเป็นสำคัญ

2. ด้านกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมุ่งเน้นที่กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ โดยการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วน และการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดควรดำเนินการโดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการ

3. ด้านความเหมาะสมของนโยบายและพื้นที่ การนำนโยบายการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการไปเป็นกรอบในการพัฒนาประเทศ ในภาพรวมประเมินว่าหลักการ กระบวนการ และการติดตามประเมินผลในรูปแบบตัวชี้วัดมีความเหมาะสมบางส่วน ผลรวมที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับที่ต้องเรียนรู้และพัฒนาไปพร้อมๆ กัน โดยควรปรับปรุงกลไกการบริหารให้สามารถสนับสนุนการดำเนินงานจังหวัดแบบบูรณาการได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

4. ด้านความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบาย ในภาพรวมมีความเห็นว่าเป็นนโยบายที่ดีและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของปัญหาพบว่าการดำเนินการร่วมกันกำหนดโครงการ/กิจกรรม มีหลายหน่วยงานมีความเข้าใจไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งควรปรับปรุงด้านการจัดระบบการบริหารราชการของจังหวัดแบบบูรณาการของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกัน อย่างมีนัยสำคัญ

5. ด้านสมรรถนะขององค์กร ประเมินว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยต้องปรับปรุงหรือพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้การพัฒนาสมัยใหม่ ปัจจัยทางการบริหาร (บุคลากรและการบริหารจัดการ) และการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) มาสนับสนุนการดำเนินงานไปพร้อมกัน

6. ด้านงบประมาณ ในภาพรวมเห็นว่าควรปรับปรุง เนื่องจากงบประมาณมีความไม่เพียงพอและหลักเกณฑ์การจัดสรรไม่เหมาะสม ประกอบกับมีข้อจำกัดด้านเงื่อนไขการบริหารมากเกินไป และควรกำหนดเป็นงบล่าช้า ให้จังหวัดพิจารณาใช้จ่ายและรับผิดชอบเองเพื่อความคล่องตัว

7. ด้านการมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทั้งภาคประชาชน ชุมชน ปรชาญ ผู้นำศาสนา องค์กรเอกชน รัฐวิสาหกิจ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่าส่วนใหญ่ดำเนินการโดยการจัดทำประชาพิจารณ์ และให้จังหวัดออกคำสั่งแต่งตั้งทุกภาคส่วนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการระดับจังหวัด

พะจิต ตามประทีป (2549) ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน จังหวัดชัยนาท จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชน ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว มุ่งหวังให้ภาครัฐบูรณะโบราณสถานและสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว ต้องการการมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการตัดสินใจวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว และต้องการได้รับความรู้เรื่องการอนุรักษ์จากหน่วยงานภาครัฐด้วย นอกจากนี้ยังใคร่เห็นการบริการด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนำเสนอต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ศิริรัตน์ โตสัมพันธ์มงคล (2549) ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก จากการศึกษาพบว่า แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก ควรประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ประเด็นได้แก่ 1. ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3. ด้านการบริการการท่องเที่ยว และ 4. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยมีกิจกรรมที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้

แอตทีเวล และเกอร์สทีน (Pual Attewell; & Dean R. Gerstein. 1979: 311-327) ศึกษากรณีความล้มเหลวของการนำนโยบายการบำบัดผู้ติดยาเสพติดไปปฏิบัติในประเทศสหรัฐอเมริกาจากการศึกษาพบว่า ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีสาเหตุหลักมาจากการที่รัฐบาลกลาง ได้กำหนดตัวชี้วัดการประเมินผลสำเร็จของโครงการและการกำหนดข้อปฏิบัติที่เข้มงวดเพื่อให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นปฏิบัติตามได้โดยตรง แต่เมื่อท้องถิ่นนำข้อปฏิบัติไปใช้พบว่าประสบความล้มเหลว ประกอบกับตัวนโยบายเองก็มีความผิดพลาดเช่นกัน คือการที่รัฐบาลกำหนดให้นำสารเมธาโนมาใช้กับคนไข้ ได้รับการคัดค้านจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะเห็นว่าการใช้สารเมธาโนเป็นประจำอาจทำให้ผู้ป่วยเปลี่ยนจากการติดยาสู่อินมาติดยาเมธาโนแทน ทำให้ภายหลังรัฐต้องออกมาตรการในการตรวจสอบอย่างเข้มงวด ทำให้เกิดการเบี่ยงเบนของเป้าหมายโครงการ

รัฐกร กลิ่นอุบล (2551) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคกลาง จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคกลาง ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรต่างๆ ปัจจัยด้านคุณสมบัติหน่วยงานที่รับผิดชอบ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง และปัจจัยด้านคุณสมบัติของบุคลากรที่รับผิดชอบ

นักสวรรณ เจริญศิลาวิทย (2553) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายส่งเสริมสุขภาพไปปฏิบัติ: ศึกษากรณีพยาบาลวิชาชีพ วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวิศพยาบาล จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายส่งเสริมสุขภาพไปปฏิบัติมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร โดยสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์ผลของการนำนโยบายส่งเสริมสุขภาพไปปฏิบัติ โดยการติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จของการนำนโยบายส่งเสริมสุขภาพไปปฏิบัติ

รายงานการประชุมร่วมระหว่างเอกอัครราชทูตและกงสุลใหญ่ประจำภูมิภาคอาเซียน กับผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. 2556: 75) ในวันที่ 16 – 17 กรกฎาคม 2556 ได้เสนอให้จังหวัดดำเนินการในประเด็นเรื่องท่องเที่ยว คือ ให้จังหวัดจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดในเส้นทางที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะ มาเลเซีย เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา และจังหวัดต้องสร้างความอบอุ่นและความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในจังหวัด อาทิ การตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายจราจร ป้ายหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินเป็นภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้านเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

ในบทต่อไปจะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก การใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ก. การประมวลผลและการวิเคราะห์ผลการวิจัย

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนรวมทั้งสิ้น 8 คน ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่จากส่วนราชการจัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว จำนวน 1 คน คือ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดตาก
2. เจ้าหน้าที่จากส่วนราชการรับผิดชอบโครงการตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด จำนวน 2 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 เจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก
 - 2.2 พัฒนาการจังหวัดตาก
3. เจ้าหน้าที่จากส่วนราชการที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด จำนวน 3 คน ประกอบด้วย
 - 3.1 นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก
 - 3.2 ผู้อำนวยการส่วนสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก
 - 3.3 ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก
4. ผู้แทนภาคเอกชนในจังหวัด จำนวน 2 คน ประกอบด้วย
 - 4.1 รองประธานหอการค้าจังหวัดตาก
 - 4.2 นายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัดตาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยที่มีผลการต่อการนำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ กรณีศึกษาจังหวัดตาก ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยกำหนดข้อคำถามประเด็นหลักไว้ล่วงหน้า และเพิ่มเติมประเด็นคำถามอื่นๆ ตามกรอบแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อให้ได้คำตอบตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ข้อมูลที่ได้รับไม่ได้มุ่งพิสูจน์สมมติฐาน แต่คำถามที่ใช้และคำตอบที่ได้รับอาจนำมาใช้ประโยชน์ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

วิธีการหาคุณภาพในการสร้างเครื่องมือ

พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามและความตรงเชิงเนื้อหาตามกรอบแนวคิด คือการถามในสิ่งที่ตรงกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีความยืดหยุ่นสูง ผู้วิจัยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ และเกิดความไว้วางใจในคุณภาพของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงต้องใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าเชิงคุณภาพ

(Triangulation) คือ การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานต่างๆ ทั้งนโยบายสำคัญด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด ตลอดจนโครงการต่างๆ ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลหลักในการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้

2. ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามเฉพาะเจาะจงและชัดเจน ภายใต้หลักการและเหตุผลของการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คือการพยายามทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคนได้รับชุดคำถามชุดเดียวกัน เพื่อว่าจะสามารถเปรียบเทียบคำตอบของแต่ละคนได้สะดวกขึ้น (กิตติพัฒน์ นนทปัทมเดชกุลย์, 2554) ซึ่งการสัมภาษณ์ประเภทนี้ตั้งอยู่บนข้อสันนิษฐานที่ว่า

2.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนั้นสามารถที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนตรงตามเรื่องที่นักวิจัยศึกษา

2.2 ชุดคำถามในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนั้นสามารถที่จะทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์นั้นเข้าใจเข้าใจคำถามได้อย่างชัดเจน

2.3 ความหมายของคำถามแต่ละข้อนั้นเป็นความหมายที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกคนจะเข้าใจตรงกัน

ในกรณีผู้วิจัยได้กำหนดชุดของคำถามล่วงหน้าแล้วนำมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมและประเด็นของคำถามว่าสามารถตอบคำถามงานวิจัยได้หรือไม่

นอกจากนี้ หากผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอแนะประเด็นที่เป็นปัญหาของการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติแล้ว ผู้วิจัยได้นำประเด็นนั้นไปถามเพิ่มเติมผู้ให้สัมภาษณ์รายอื่นๆ อีกว่าปัจจัยนั้นเป็นปัญหาต่อการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติหรือไม่ และจึงนำมาสรุปเป็นข้อค้นพบในงานวิจัยเพิ่มเติมหรือนอกเหนือจากตัวแปรที่ได้กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. การประมวลผลและการวิเคราะห์ผลการวิจัย

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร หลักฐานต่างๆ มาเขียนบรรยายในลักษณะการพรรณนา โดยยังไม่ใส่ความเห็นของผู้วิจัยลงไปเนื่องจากผู้วิจัยต้องการข้อมูลในส่วนที่เป็นข้อเท็จจริง

2. นำคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์และการฟังจากเครื่องบันทึกเสียง รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ทั้งข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก ภาพถ่าย และความเห็นในการสอบถามนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่มาประมวลและเขียนบรรยายในลักษณะพรรณนาใหม่

3. สรุปผลการวิเคราะห์และเสนอแนะในการวิจัย

ในบทต่อไปจะกล่าวถึง การนำเสนอผลการวิจัย โดยวิเคราะห์ผลการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดไปปฏิบัติ คือ รายได้จากการท่องเที่ยว และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อยุทธศาสตร์ ซึ่งวิเคราะห์จากเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์และโครงการ แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ ส่วนราชการที่รับผิดชอบ และงบประมาณ ตลอดจนปัจจัยและปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล

บทที่ 5

การนำเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ โดยเลือกกรณีศึกษาที่จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด รวมทั้งสิ้น 8 คน ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐในจังหวัด จำนวน 6 คน และผู้แทนจากภาคเอกชนในจังหวัด จำนวน 2 คน

1. การวิเคราะห์ผลของการนำยุทธศาสตร์ฯ ไปปฏิบัติ

การวิเคราะห์ผลของการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากไปปฏิบัติ คือ ผลลัพธ์จากนโยบายที่จังหวัดได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ คือ รายได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งจากการเก็บข้อมูลมีจำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 – 2556 ดังนี้

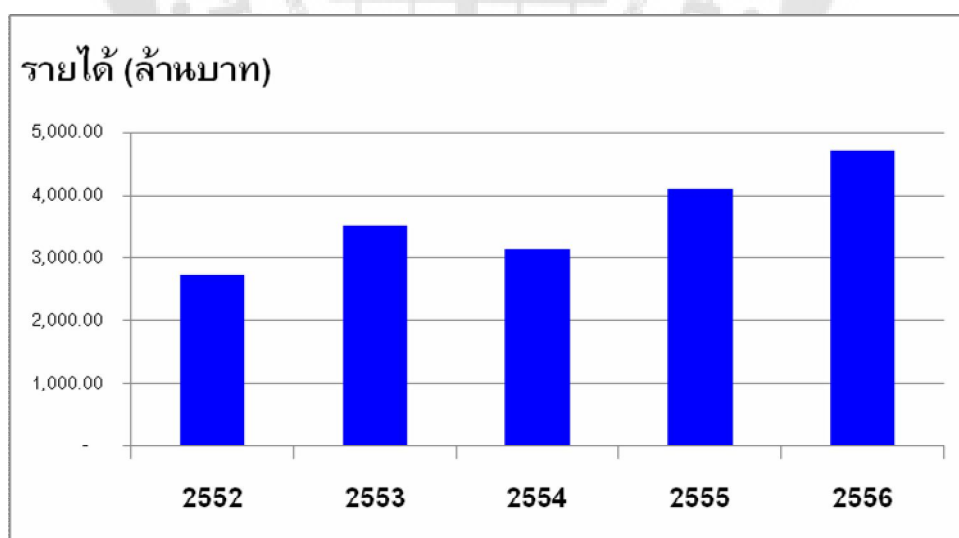
ปี พ.ศ. 2552 จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยว 2,724.65 ล้านบาท

ปี พ.ศ. 2553 จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยว 3,539.03 ล้านบาท

ปี พ.ศ. 2554 จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยว 3,146.93 ล้านบาท

ปี พ.ศ. 2555 จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยว 4,099.71 ล้านบาท

ปี พ.ศ. 2556 จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยว 4,713.41 ล้านบาท

ภาพประกอบ 25 จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 - 2556

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว. (2558). สถิตินักท่องเที่ยว. (ออนไลน์)

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าผลลัพธ์ คือ จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 – 2556 มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ยกเว้นในปี พ.ศ. 2554 ที่รายได้จากการท่องเที่ยวลดลงคิดเป็นร้อยละ 8.40 แต่ในปีถัดไปนั้นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก (เจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยว. เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

การท่องเที่ยวของจังหวัดตากนับได้ว่าประสบผลสำเร็จ โดยวัดจากรายได้การท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี และจังหวัดได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ล่าสุดมีกิจกรรมเชิญวงดนตรีจากต่างประเทศมาแสดงในลานกิจกรรมบริเวณกาดนั่งยองหรือถนนคนเดินของจังหวัดเพื่อสร้างสีสันและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทางดนตรี รวมทั้งดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วย

เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก (นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

จังหวัดตากมีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณีที่มีชื่อเสียงและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมทั้งมีวัฒนธรรมชนเผ่าที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยี่ยมเยือนยังจังหวัดจำนวนมากและสร้างรายได้ให้กับจังหวัดมากขึ้น

เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก (พัฒนาการจังหวัดตาก. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

“การท่องเที่ยวของจังหวัดตาก ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เนื่องจากจังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวมากมายหลายแห่ง”

เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก (ผู้อำนวยการส่วนสิ่งแวดล้อม. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตากมีความเกี่ยวข้องกับวัดฤดูบิท่องเที่ยว 2 ประเภท คือ หนึ่งวัดฤดูบิต้นทาง ได้แก่ ป่าไม้ แม่น้ำลาคลอง น้ำตก ภูเขา เป็นต้น และสองวัดฤดูบิปลายทาง ได้แก่ ขยะ น้ำเสีย ซึ่งจังหวัดตากพื้นที่กว่าร้อยละ 70 เป็นพื้นที่ป่าไม้ อุทยาน และเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า ทำให้เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในจังหวัดในปีๆ หนึ่งจำนวนมาก

เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานตาก (ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

จังหวัดตากแม้ว่าจะเป็นเมืองเล็กๆ แต่ก็มีความหลากหลายทางการท่องเที่ยว เพียงแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการตลาดและการนำเสนอสินค้าทางด้านการท่องเที่ยว

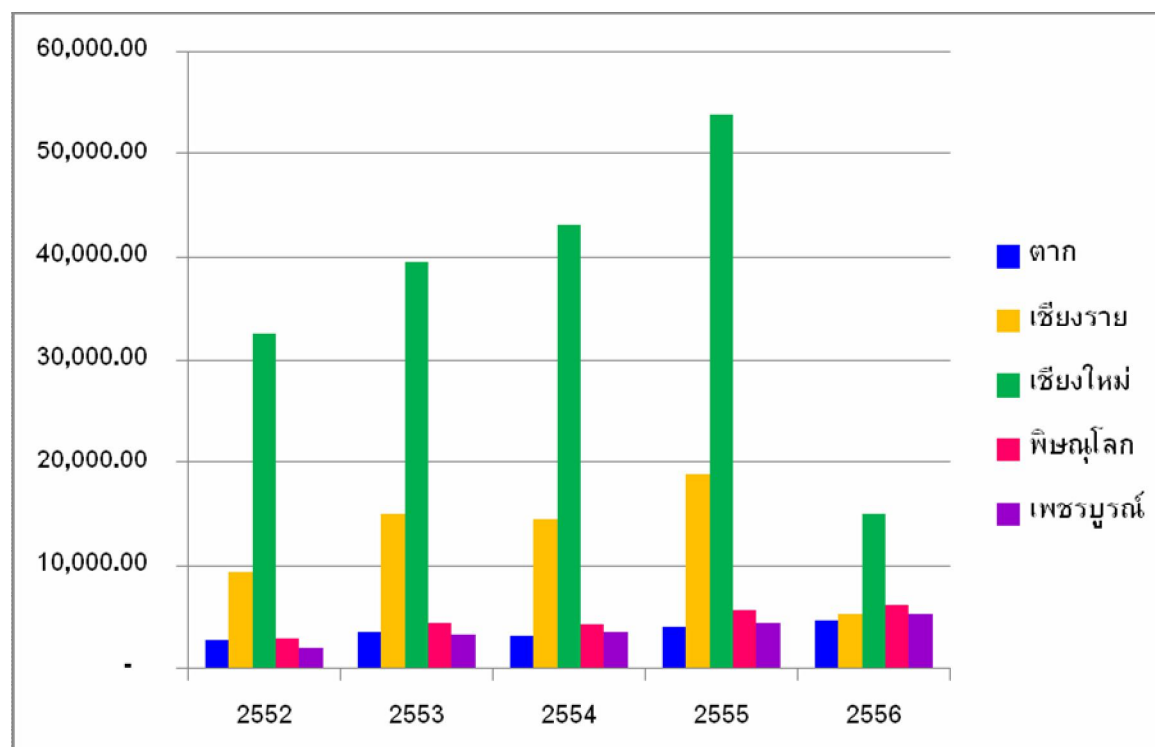
อย่างไรก็ตามมีผู้แสดงความคิดเห็นต่างไปจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ คือ เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัดตาก กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

จังหวัดตากมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่ยังมีประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ดังนี้

1. เป้าหมายยังขาดความชัดเจนในเรื่องลำดับความสำคัญว่าจะพัฒนาอะไรก่อนหลัง โดยจังหวัดตากมีสถานที่ท่องเที่ยวจำนวนมากที่ยังต้องการการพัฒนาอีกจำนวนมาก
2. ขาดหน่วยงานเจ้าภาพรับผิดชอบขับเคลื่อนภารกิจด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ชัดเจนโดยเฉพาะส่วนราชการที่ต่างคน ต่างทำขาดการมีส่วนร่วมในลักษณะบูรณาการทำงานร่วมกันอย่าง เป็นเอกภาพ และส่วนราชการมักให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานตามนโยบายของกระทรวง กรมที่ตนเองสังกัดมากกว่าการดำเนินงานตามภารกิจการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด ทำให้ ไม่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดได้เต็มศักยภาพที่สมควร
3. ผู้บริหารของจังหวัด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้แทนรัฐบาลในการปกครองดูแลจังหวัด เนื่องจากมีการโยกย้ายบ่อยทำให้การกำหนดยุทธศาสตร์และการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดไปปฏิบัติขาดความต่อเนื่องและไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร”

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อไปถึงจำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก เทียบกับจังหวัดอื่นในภาคเหนือที่มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ซึ่งจากการเก็บข้อมูลมีจำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 – 2556 ดังนี้

รายได้ (ล้านบาท)

ภาพประกอบ 26 จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยว 5 จังหวัดภาคเหนือ (ตาก เชียงราย เชียงใหม่ พิษณุโลก เพชรบูรณ์) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 - 2556

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว. (2558). สถิตินักท่องเที่ยว. (ออนไลน์)

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ในปี พ.ศ. 2552 – 2553 จังหวัดตากมีรายได้จากการท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับ 4 จังหวัดในภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ อยู่ในลำดับที่ 4 แต่ในปีพ.ศ. 2554 – 2556 จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับอีก 4 จังหวัดอยู่ในลำดับที่ 5 หรือลำดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่าเมื่อเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดนับได้ว่าประสบผลสำเร็จ แต่เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นในภาคเหนือยังอยู่ในลำดับที่ต้องเร่งพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตามในความเห็นของส่วนราชการที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด (ผู้อำนวยการส่วนสิ่งแวดล้อม. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

“จังหวัดตากมีพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ป่าไม้เขตอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวนมากที่เป็นฐานทรัพยากรอื่นๆ เช่น เป็นแหล่งแร่ธาตุ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่เป็นจุดกำเนิดของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในปัจจุบัน พบว่า ถูกบุกรุกจากชาวบ้านในพื้นที่จำนวนมากโดยวิธีการรุกล้ำขยายที่ดินทำกินในทุกๆปี

และการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่สามารถจับกุมได้อย่างทั่วถึง ทำให้ทรัพยากรป่าไม้ซึ่งเป็นวัตถุดิบต้นทางทางการท่องเที่ยวมีจำนวนลดน้อยลงทุกปี”

ตาราง 2 พื้นที่ป่าไม้จังหวัดตาก

	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2556
เนื้อที่จังหวัด	16,406.65	16,406.65	16,406.65	16,406.65	10,814,832.07*
พื้นที่ป่าไม้ (ตาราง กิโลเมตร)	12,669.80	12,292.52	12,180.80	12,707.81	7,789,703.16*
ร้อยละต่อพื้นที่ทั้งหมด ของจังหวัด	77.22	74.92	74.24	77.46	72.03

ที่มา: สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้. (2556). *พื้นที่ป่าไม้*. (ออนไลน์)

หมายเหตุ:* ในปี พ.ศ. 2556 มีการจัดเก็บข้อมูลพื้นที่ป่าไม้จังหวัดที่มีหน่วยเป็นไร่

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดมีแนวโน้มลดลงทุกปี จะเห็นได้ว่าภายในระยะเวลา 3 ปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2549) มีพื้นที่ป่าไม้ลดลงคิดเป็นร้อยละต่อพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดจากร้อยละ 77.22 เหลือเพียงร้อยละ 74.24 โดยส่วนต่างที่ลดลงคือร้อยละ 2.98 แม้ว่าในปี พ.ศ. 2551 จะมีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ป่าไม้มีจำนวนเพิ่มขึ้น คือร้อยละ 77.46 แต่ในปี พ.ศ. 2556 จังหวัดมีพื้นที่ป่าไม้คิดเป็นร้อยละ 72.03 ซึ่งน้อยกว่าทุกปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงทรัพยากรป่าไม้ซึ่งเป็นวัตถุดิบต้นทางที่เป็นข้อมูลชี้วัดถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดมีแนวโน้มลดลงทุกปี ส่งกระทบต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เนื่องจากป่าไม้เป็นทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์ป่า รวมถึงเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำ ลำธารที่เรียกว่า “ป่าต้นน้ำ” หากทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลายและมีแนวโน้มลดลงย่อมทำให้แหล่งท่องเที่ยวขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดความสวยงามทำให้ภูมิอากาศบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีอุณหภูมิสูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อบรรยากาศในการท่องเที่ยวของจังหวัดได้

จากการรวบรวมข้อมูลข้างต้นพบว่า ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด ตาก ประสบความสำเร็จ เนื่องจากจังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2556 ซึ่งจังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด อันเนื่องมาจากจังหวัดมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยือนในแต่ละปีจำนวนมาก โดยมีเอกลักษณ์โดดเด่นและมีชื่อเสียงในระดับประเทศและระดับเอเชีย ประกอบกับจังหวัดมีวัฒนธรรมประเพณีที่มีความหลากหลาย เช่น ชนเผ่าต่างๆ ความเป็นล้านนา ที่ยังคงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยังเรียบง่าย ไม่เร่งรีบ

และเป็นอีกสัณฐานหนึ่งของชีวิตที่หาได้ยากยิ่งในสังคมเมืองปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้จึงล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวยังจังหวัดมากขึ้น

อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นในภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา และเพชรบูรณ์ ยังพบว่ามียาขายได้น้อยกว่าจังหวัดข้างต้น โดยในปี พ.ศ. 2556 จังหวัดตากมียาขายได้จากการท่องเที่ยวที่น้อยที่สุด ซึ่งจากสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐ พบว่า ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำตลาด ทำให้การนำเสนอสินค้าและบริการทางด้านการท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมากนัก อีกทั้งในเชิงนโยบายการบริหารราชการยังขาดความชัดเจนในเรื่องลำดับความสำคัญในการพัฒนาและขาดส่วนราชการเจ้าภาพรับผิดชอบที่ชัดเจน โดยแต่ละส่วนราชการต่างปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานตามที่ได้รับมอบหมายจากกรม กระทรวงที่หน่วยงานสังกัด ทำให้ขาดการบูรณาการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้จังหวัดอย่างเต็มศักยภาพ ที่สำคัญผู้บริหารของจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) มีวาระการดำรงตำแหน่งที่จังหวัด เมื่อถึงเวลาโยกย้ายทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา ถึงแม้ว่าปัจจัยดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่ทุกจังหวัดในประเทศจะต้องเผชิญแต่ก็นับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวขาดความต่อเนื่องและยั่งยืนได้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดขาดความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งจะเห็นได้จากข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ซึ่งมีแนวโน้มลดลงทุกปี และลดทอนบรรยากาศความเป็นธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมาสัมผัส โดยเมื่อป่าไม้ถูกทำลายก็จะทำให้ธรรมชาติเสื่อมสลาย สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในป่าก็จะได้รับผลกระทบทำให้วงจรชีวิตเปลี่ยนไป ส่งผลให้พื้นที่ป่าขาดองค์ประกอบความเป็นธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการต่อการนำยุทธศาสตร์ฯ ไปปฏิบัติ

จากการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ พบว่า ยุทธศาสตร์ของจังหวัดมุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ 2 มิติ คือ มิติที่หนึ่ง คือ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น อุทยานและป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์และน้ำตกที่มีชื่อเสียงและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด และมิติที่สอง คือ ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญ รวมถึงวัฒนธรรมของชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่มีความหลากหลายและมีชื่อเสียงของจังหวัด ซึ่งจังหวัดได้กำหนดยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ. 2553 – 2556) คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าขายแดน โดยมีเป้าประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าขายแดน โดยเฉพาะประเด็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีตัวชี้วัด คือรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2556 และมีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

โครงการที่จังหวัดจัดทำขึ้นมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สร้างสรรค์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555 – 2559 โดยสอดคล้องกับการสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว และจากการสัมภาษณ์ พบว่า นโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นจากรัฐบาลหรือราชการบริหารส่วนกลางมักกำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการในลักษณะกว้าง ซึ่งในทางปฏิบัติแต่ละจังหวัด แต่ละส่วนราชการจะใช้ดุลพินิจในการพิจารณาตีความการปฏิบัติตามนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการปฏิบัติในลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดทิศทางร่วมกันในการพัฒนาเพื่อให้เกิดเอกภาพและประสิทธิผลสูงสุด จึงกลายเป็นปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาไม่ชัดเจน รวมถึงส่งผลต่อการพิจารณาให้ความสำคัญตามลำดับก่อนหลังของความเร่งด่วนหรือความต้องการของพื้นที่ (Area) อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ทำให้ทราบว่าความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์มีส่วนสำคัญในการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดไปปฏิบัติ เพราะหากยุทธศาสตร์ของจังหวัดกำหนดขึ้นโดยไม่มีความชัดเจน และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของนโยบาย/ยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประเทศ เรื่อยมาจนถึงระดับพื้นที่ (จังหวัด) แล้ว จะส่งผลทำให้การพัฒนาที่ยากที่จะประสบความสำเร็จ ที่สำคัญการกำหนดเป้าหมายที่ไม่ชัดเจนก็อาจทำให้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่ไม่ชัดเจนตามไปด้วย กล่าวคือ เป้าหมายมีความคลุมเครือ กำหนดไว้อย่างกว้าง และไม่สามารถติดตามและวัดผลได้ ทำให้ไม่สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งจะส่งผลต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอีกด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้การท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จ เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวนับเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกที่จะมาท่องเที่ยวในจังหวัด ซึ่งจังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจ (Tourist Destination) ระดับแม่เหล็ก มากมายหลายแห่ง ดังนี้

1. น้ำตกทีลอซู ที่ได้รับขนานนามว่ามีความยิ่งใหญ่เป็นอันดับ 6 ของเอเชีย
2. วนอุทยานแห่งชาติเขาพระบาท (ไม้กลายเป็นหิน) เป็นไม้กลายเป็นหินที่ใหญ่ที่สุดตั้งแต่มีการค้นพบในทวีปเอเชีย มีความยาวของฟอสซิลที่มีความยาวถึง 72.2 เมตรซึ่งเป็นความยาวมากสุดในโลกและมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองรองจากสหรัฐอเมริกา
3. เขื่อนภูมิพล เป็นเขื่อนอนกประสงค์แห่งแรกในประเทศไทย สร้างเป็นเขื่อนคอนกรีตรูปโค้งขนาดใหญ่ที่สูงที่สุดในประเทศไทย และเอเชียอาคเนย์ จัดอยู่ในอันดับ 8 ของโลก
4. ประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีปหนึ่งพันดวง ซึ่งเป็นประเพณีที่จัดขึ้นในช่วงเทศกาลลอยกระทงของไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และมีที่เดียวในโลก

นอกจากจังหวัดตากจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแล้ว พบว่าจังหวัดตากสามารถเลือกเดินทางเพื่อไปเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวได้หลายหลายทั้งโดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง และเครื่องบิน ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวมีช่องทางที่จะจะสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้

สะดวกขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่า ระยะทางจากอำเภอเมืองไปยังอำเภออื่นในจังหวัดมีระยะทางค่อนข้างมากและอยู่ห่างไกล ในบางอำเภอเช่นอำเภออุ้มผางที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงนั้นมีระยะทางห่างจากอำเภอเมือง เป็นระยะทาง 221 กิโลเมตร ซึ่งเป็นระยะทางไกลมาก เมื่อเทียบกับระยะทางระหว่างจังหวัดตากกับจังหวัดข้างเคียงอย่างจังหวัดสุโขทัย ประกอบกับสภาพเส้นทางในบางพื้นที่ค่อนข้างยากลำบาก พื้นผิวจราจรมีลักษณะเป็นพื้นดินที่ยังไม่ได้เทคอนกรีตและเป็นไหล่เขาที่ไม่สามารถเดินทางสวนกันได้ จำเป็นต้องรอให้รถอีกคันวิ่งไปก่อน ทำให้เกิดความยากและเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก (เจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยว. เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

“จังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น เขื่อนภูมิพล น้ำตกทีลอซู รวมทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ที่สำคัญมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่นหลายจังหวัดและมีอาณาเขตติดกับประเทศเมียนมาร์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถแวะพักและสามารถเดินทางต่อไปยังประเทศพม่าได้ แต่ยังมีอุปสรรคที่เป็นปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแต่ละแห่งอยู่ห่างไกลกันค่อนข้างมาก ต้องใช้ระยะเวลาเดินทางหลายชั่วโมง ประกอบกับมีเส้นทางการคมนาคมที่ไม่ค่อยสะดวกและมีความยากลำบากในการเดินทาง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ”

เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก (นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

“สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตากได้สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับวัดในจังหวัดตาก พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ วัดพระบรมธาตุ อำเภอบ้านตาก วัดมณีไพร-สณฑ์ และวัดไทยสามัคคี อำเภอแม่สอด โดยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว โดยมีการเข้าประชุมร่วมกับคณะกรรมการวัด ผู้นำท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน ดังนี้

- 1) สร้างคุณค่าทางจิตใจให้กับสังคมชุมชน โดยส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวมีการอนุรักษ์วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนในท้องถิ่น
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงประสานและสนับสนุนการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน ให้สามารถดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 3) สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในมิติทางศาสนาระหว่างชุมชนและวัด โดยส่งเสริมให้ชุมชนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่สามารถสร้างความรัก ความสามัคคีให้กับ ชุมชน โดยใช้มิติทางศาสนาและวัฒนธรรมเป็นตัวเชื่อมโยงให้เยาวชน ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ และเรื่องราวที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างจิตสำนึกสาธารณะเพื่อช่วยกันพัฒนาชุมชน

รวมทั้งจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามวิถีชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

4) ส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในชุมชนที่เชื่อมโยงกับโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นอย่าง เป็นระบบ

5) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตากได้มีส่วนร่วมในการประชุม คณะกรรมการดำเนินงานของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้วัดได้รับการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการดำเนินงาน สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างวัด ชุมชน และองค์กรทุกภาคส่วน

6) จัดกิจกรรมศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมร่วมกันระหว่างไทย-เมียนมาร์ โดยจัดกิจกรรมทำบุญตักบาตรสองฝั่งแม่น้ำและนำคณะกรรมการวัด ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มแม่บ้าน ผู้สูงอายุ ไปศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้และปฏิบัติธรรม ณ จังหวัดเมียวดี ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาคือจังหวัดมีโบราณสถานที่มีสภาพทรุดโทรมที่รอการบูรณปฏิสังขรณ์อยู่หลายแห่ง เช่น วัดมณีบรรพต ที่ขณะนี้อยู่ระหว่างการออกแบบหอไตรกลางน้ำ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ค่อนข้างนาน ใช้ระยะเวลามากเนื่องจากเป็นโบราณสถานที่มีรายละเอียดจำนวนมากที่จำเป็นต้องอาศัยช่างผู้ชำนาญการที่มีฝีมือ ซึ่งก็คือเจ้าหน้าที่จากสำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย กรมศิลปากร เป็นผู้ดำเนินการ”

เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก (พัฒนาการจังหวัดตาก. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

“จังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในระดับประเทศและในระดับภูมิภาคเอเชีย เช่น เชื้อนภูมิพล น้ำตกทีลอซู เป็นต้น และเป็นจุดที่น่าสนใจและมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ”

เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก (ผู้อำนวยการส่วนสิ่งแวดล้อม. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

จังหวัดตากมีพื้นที่กว่าร้อยละ 70 ที่เป็นพื้นที่ป่าไม้ และในจำนวนนี้มีพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ 7 แห่งและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 3 แห่ง ดังนี้

- 1) อุทยานแห่งชาติลานสาง
- 2) อุทยานแห่งชาติแม่ปิง
- 3) อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช
- 4) อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า
- 5) อุทยานเขื่อนลำนาน้ำตกพาเจริญ
- 6) อุทยานแห่งชาติแม่เมย
- 7) อุทยานแห่งชาติขุนพะวอ

8) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันออก

9) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง

10) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ตื่น

น้ำตกทีลอซู ซึ่งเป็นน้ำตกที่อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง ซึ่งในช่วงฤดูหนาวจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยว ทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องมีมาตรการ เช่นการเปิด-ปิดสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นเวลา เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวได้ฟื้นตัวและป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดจากเส้นทางคมนาคมอีกด้วย และอีกหนึ่งตัวอย่างคือ ต้นกระบากที่อยู่ในอุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช ซึ่งเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางพฤกษศาสตร์ที่สำคัญ ที่นักท่องเที่ยวจำนวนมากมักนิยมเดินทางมาทางเดินที่ในช่วงฤดูหนาวของทุกๆ ปี ทำให้เกิดปัญหาความแออัดและวุ่นวาย ซึ่งภาครัฐได้กำหนดมาตรการ คือ เพิ่มพื้นที่ทางเดินที่เป็นจุดชมวิวทิวทัศน์ในพื้นที่อื่น เพื่อเจียนนักท่องเที่ยวไม่ให้แออัดจนเกินไป ซึ่งบางครั้งหากแหล่งท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไประมาณมาก เส้นทางทางท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวก็จะทรุดโทรมเร็ว

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตากยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีวัตถุประสงค์ในการรักษาสมดุลความหลากหลาย แต่มีศักยภาพที่จะดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวได้ และอุทยานแห่งชาติมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งอยู่ 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง คือ เพื่อการวิจัย ประการที่สอง คือ เพื่อรักษาระบบนิเวศ และประการที่สาม คือ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และปัจจุบันพบปัญหาการบุกรุกโดยชาวบ้านในพื้นที่ นายทุน และผู้ประกอบการจำนวนมากที่ต้องการพื้นที่ป่า ตัวอย่างกรณีการบุกรุกโดยชาวบ้านในพื้นที่ คือ อุทยานแห่งชาติพะวอที่พบปัญหาเรื่องการร้องเรียนการบุกรุกพื้นที่โดยชาวกะเหรี่ยง ซึ่งเกิดจากวิถีชีวิตของชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่มีค่านิยมการมีคูครองที่เร็วมาก ตั้งแต่อายุน้อยและต้องแยกไปตั้งครอบครัวต่างหาก จึงทำให้เกิดการรุกล้ำพื้นที่ทำกินเป็นจำนวนมาก ซึ่งภาครัฐได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมให้ชาวกะเหรี่ยงมีการศึกษาที่สูงขึ้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงผลเสียที่เกิดจากการบุกรุกทำลายป่า อาทิดินเสื่อม ดินถล่ม น้ำท่วม ซึ่งผลเสียที่ตามมาคือธรรมชาติถูกทำลายและขาดความอุดมสมบูรณ์

เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานตาก (ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

จังหวัดตากมีสินค้าและบริการการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและตรงกับกลุ่มเป้าหมาย (Target) ที่เดินทางมาท่องเที่ยว คือ กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นแบรนด์ (Brand) ที่สามารถนำเสนอและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ แต่ยังขาดการนำเสนอจุดเด่นเพื่อสร้างจุดขายแก่นักท่องเที่ยว และสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกยังขาดแคลนภาคเอกชนที่มีความรู้และความชำนาญในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและภาคเอกชนที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติจะเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัด โดยเฉพาะช่วงการเปิดประชาคมอาเซียนที่คาด

ว่าจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในจังหวัดจำนวนมาก รวมทั้งร้านอาหารที่ได้มาตรฐานยังมีไม่มากนัก และที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐานยังมีไม่มากนัก

นายสิริศักดิ์ วงศ์แพทย์ สำนักงานจังหวัดตาก กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดมีความโดดเด่นและมีชื่อเสียงอยู่แล้ว ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยว 2 ประเภทที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัด คือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเองแบบ Backpack และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นกลุ่มผ่านบริษัทนำเที่ยว ซึ่งปัจจุบันพบว่า จังหวัดยังขาดโปรแกรมการท่องเที่ยวว่าระยะเวลาไหน ควรไปท่องเที่ยวที่ไหนบ้าง ประกอบกับในบางเทศกาลมีการจัดงานเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น เช่น ประเพณีลอยกระทงที่มักจัดตรงกับจังหวัดอื่น เช่น ประเพณีเผาเทียนเล่นไฟของจังหวัดสุโขทัย ประเพณีลอยโคมยี่เป็งของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งภาครัฐเน้นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่กรุงเทพมหานครเพียงแห่งเดียวทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการกระจุกตัวและไม่กระจายไปยังพื้นที่อื่นที่มีการจัดงานท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกัน

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดไปปฏิบัติ ซึ่งจังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวระดับแม่เหล็ก (Tourist Destination) อยู่หลายแห่ง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ส่วนใหญ่มักอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์หลักในเรื่องการท่องเที่ยวแต่มีศักยภาพที่สามารถเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสได้โดยมีมาตรการควบคุมการเปิดปิดเป็นเวลา ทำให้บางครั้งเมื่อถึงเวลาเปิดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาพื้นที่ไม่เพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่มายเยี่ยมชมได้ เกิดความแออัดซึ่งจะเป็นการลดทอนบรรยากาศการท่องเที่ยวลงได้ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดในการท่องเที่ยวของจังหวัด รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีความห่างไกลกันมาก ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งที่ยังต้องมีการพัฒนาทั้งสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางคมนาคมที่ใช้ในการเดินทางสัญจร จึงทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดตากยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

จากศึกษาเอกสารเอกสาร และค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการสัมภาษณ์พบว่า การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัด มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ เอกสารคู่มือแนะนำเที่ยว ประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์หน่วยงาน ป้ายประชาสัมพันธ์ตามแหล่งต่างๆ การออกบูทเพื่อประชาสัมพันธ์และรับจองทัวร์ท่องเที่ยวในจังหวัด รวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เรียกว่าได้รับความนิยมในขณะนี้ คือ สื่อออนไลน์ ได้แก่ เฟสบุ๊ค, ทวิตเตอร์, ไลน์, อินสตาแกรม และล่าสุดคือ คิว อาร์ โคด (QR CODE) ที่จะรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดทั้งหมดไว้ในคิว อาร์ โคด นั้น

อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัด จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก (เจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยว. เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2558) กล่าวว่า “การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดนั้นยังไม่เพียงพอสำหรับแหล่งท่องเที่ยวขนาดเล็กและยังไม่ค่อยมีชื่อเสียง เช่นน้ำตกนางครวญ น้ำตกป่าห้วย ที่อยู่อำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยส่วนใหญ่จะทราบเฉพาะในพื้นที่และในจังหวัดเท่านั้น

เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก (นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก ได้จัดทำแผนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประชาสัมพันธ์ทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และได้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทางสื่อวิทยุที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย 102 เมกะเฮิรซ์ และพบว่าวัดส่วนใหญ่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ แผนที่วัด ยังมีไม่ทั่วถึง

เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก (พัฒนาการจังหวัดตาก. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

จังหวัดมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยการจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดทำคู่มือในหนังสือพิมพ์ การลงข่าวประชาสัมพันธ์ในวารสาร อสท. และจัดทำคัตเอาต์ เป็นต้น ซึ่งหากสามารถจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวได้จะมีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะจะเป็นศูนย์รวบรวมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในทุกรูปแบบ

เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก (ผู้อำนวยการส่วนสิ่งแวดล้อม. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

สำนักงานไม่ได้มีภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัด แต่ก็มี การส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว โดยมุ่งให้เห็นถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวในการมีส่วนช่วยดูแลรักษาวัตถุดิบทางการท่องเที่ยว 2 ประเภท คือ วัตถุดิบต้นทาง ได้แก่ ป่าไม้ แม่น้ำ น้ำตก และวัตถุดิบปลายทาง ได้แก่ น้ำเสียและขยะ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวด้วย โดยมีกิจกรรมสร้างจิตสำนึกสาธารณะแก่เด็กและเยาวชนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและไม่มีพฤติกรรมทิ้งขยะและของเสีย

เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานตาก (ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดมีทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และเหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม ตัวอย่างของจังหวัดมีการจัดทำแอปพลิเคชัน (Application) ที่มีชื่อว่า “ตากไม่รู้โรย” ที่แสดงข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัด ประกอบด้วย ที่กิน ที่เที่ยว แหล่งช้อปปิ้ง ที่นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดผ่านทางสมาร์ตโฟนได้ซึ่งเหมาะสำหรับกลุ่มวัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็ว รวมทั้งเชิญผู้ประกอบการไปออกบูท ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อไปนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวและขายเส้นทาง

การท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามมีข้อห่วงใยเรื่องผู้ประกอบการที่เชิญมาร่วมออกบูทจะต้องมีจิตสำนึกและไม่หลอกลวงนักท่องเที่ยว

เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัดตาก กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเพิ่มขึ้น ซึ่งจังหวัดเองมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ เอกสารเผยแพร่ต่างๆ แต่ก็พบว่าในความเป็นจริงมีนักท่องเที่ยวเพียงจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว เช่น น้ำตกทีลอซูที่ประชาสัมพันธ์เพียงแค่น้ำตกที่สวยงามที่สุดในเอเชีย ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวรับรู้และเข้าใจว่ามาเที่ยวเพียงมาน้ำตกเพียงอย่างเดียว มาชมความงามของน้ำตกแล้วกลับบ้านไป ซึ่งทำให้ไม่เกิดความยั่งยืน

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่าจังหวัดตากมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลาย แต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงบูรณาการกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกันได้ จะเห็นได้จากการมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ในการเดินทางมาเยือนหรือมาท่องเที่ยวได้ครั้งแรก แต่ก็อาจทำให้ลดความสนใจของนักท่องเที่ยวในครั้งต่อไปได้ เพราะเกิดความเบื่อหรือขาดกิจกรรมที่น่าสนใจอื่นๆ ได้

นอกจากนี้ยังพบว่า ส่วนราชการที่รับผิดชอบมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และภารกิจด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งส่วนราชการที่รับผิดชอบออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ส่วนราชการรับผิดชอบประสานงานและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี คือ กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดตาก

2. ส่วนราชการรับผิดชอบโครงการตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตาก (ไม่นับรวมส่วนราชการที่รับผิดชอบโครงการตามยุทธศาสตร์ส่งเสริมสินค้า OTOP และการค้าชายแดน) ประกอบด้วย

2.1 สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตาก สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก รับผิดชอบดำเนินโครงการก่อสร้างศูนย์บริการการท่องเที่ยวและส่งเสริมสินค้า OTOP จังหวัดตาก

2.2 ที่ทำการปกครองอำเภอแม่สอด รับผิดชอบดำเนินโครงการพัฒนาบ่อน้ำพุร้อนแม่ภาษา อ.แม่สอด จ.ตาก

2.3 สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก รับผิดชอบดำเนินโครงการสร้างตลาดท่องเที่ยวจังหวัดตาก - เต๋อหง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน และโครงการ ROAD SHOW สินค้าด้านการท่องเที่ยวจังหวัดตาก

3. ส่วนราชการที่มีความเกี่ยวข้องกับงานด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

3.1 สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก เป็นหน่วยงานที่ดูแลเรื่องการท่องเที่ยวและพัฒนาตลาดเรื่องการท่องเที่ยวของจังหวัด

3.2 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก เป็นหน่วยงานที่ดูแลเรื่องการรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น ต้นน้ำ ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก เป็นต้นซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด

3.3 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก เป็นหน่วยงานที่ดูแลเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม วัดวาอาราม โบราณสถาน รวมไปถึงวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดตาก

เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัดตาก กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 53/1 กำหนดให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และมาตรา 52 วรรคสาม กำหนดให้จังหวัด หรือกลุ่มจังหวัดยื่นคำขอจัดตั้งงบประมาณได้ และให้ถือว่าจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ โดยมีสำนักงานจังหวัดตากเป็นหน่วยงานในการประสานงาน บูรณาการในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี และนายยุทธศาสตร์ถ่ายทอดสู่แผนปฏิบัติราชการประจำปีที่จะขับเคลื่อนการปฏิบัติในระดับพื้นที่ในรูปแบบของโครงการ/กิจกรรม

เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัดตาก กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ได้กล่าวถึงส่วนราชการรับผิดชอบว่า

สำนักงานจังหวัดมีหน้าที่ในการประสานและบูรณาการความร่วมมือจากส่วนราชการต่างๆ ในจังหวัดในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด กลยุทธ์ รวมไปถึงโครงการ/กิจกรรมที่ตอบสนองประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งจะถือเป็นคำของบประมาณของจังหวัดต่อไป ซึ่งพบว่าจังหวัดขาดเจ้าภาพรับผิดชอบงานที่ชัดเจนทำให้ขาดผู้ขับเคลื่อนภารกิจด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบกับส่วนราชการในจังหวัดที่โดยส่วนใหญ่เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบจำนวนมาก เพราะรับผิดชอบงบประมาณของส่วนราชการที่ตนสังกัด (Function) งบประมาณจังหวัด งบกลุ่มจังหวัด และงบที่จัดสรรมาเป็นการเฉพาะกิจ ทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้เต็มที่ รวมทั้งมีส่วนราชการที่นำเสนอโครงการ/กิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาของจังหวัดและคณะกรรมการนโยบายการบริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) ทำให้ไม่ได้รับงบประมาณในการจัดทำโครงการที่ตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด นอกจากนี้ ควรมีการบูรณาการร่วมกันในแต่ละกิจกรรมของโครงการเพื่อให้มีโอกาสประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก (เจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยว. เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา มีปัญหาในเรื่องของจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อการกิจของ กระทรวง กรม และจังหวัดปัจจุบันสำนักงานมีข้าราชการเพียง 3 คน นอกนั้นเป็นลูกจ้างทำให้การทำงานบางครั้งล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ ที่สำคัญการแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานการท่องเที่ยวแบ่งเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย สุโขทัย ตาก อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร โดยมีสำนักงานแม่อยู่ที่จังหวัดสุโขทัย นอกนั้นเป็นจังหวัดลูก ที่พบปัญหาในเรื่องการขอความเห็นชอบ หรืออนุมัติในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะการเบิกจ่ายงบประมาณที่สำนักงานลูกจะต้องเสนอเอกสารไปที่จังหวัดสุโขทัยที่เป็นจังหวัดแม่ในการขออนุมัติเบิก ทำให้เกิดความล่าช้า เช่น การเสนอเรื่องจะใช้วิธีการส่งทางไปรษณีย์ บางเรื่องใช้เวลาในการพิจารณาให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติใช้เวลานานเป็นอาทิตย์หรือเป็นเดือน และกรณีมีการกิจการราชการเร่งด่วนจำเป็นจะต้องเดินทางไปเสนอเรื่องเอกสารด้วยตนเอง ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณในการเดินทางอีกด้วย

เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก (นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

ส่วนราชการมีส่วนสำคัญในยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยสำนักงานได้ช่วยส่งเสริม ศิลปะ วัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวอีกหนึ่งรูปแบบที่นอกเหนือจากการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความน่าสนใจและสะท้อนถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดตากได้ แต่ยังคงพบว่ามีบุคลากรค่อนข้างน้อยในสำนักงานเพราะเจ้าหน้าที่ 1 คน รับผิดชอบดูแลทั้ง ภาพรวมของจังหวัดและอำเภอด้วย

เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก (พัฒนาการจังหวัดตาก. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

ส่วนราชการรับผิดชอบมีบทบาทในการนำยุทธศาสตร์ฯ ไปปฏิบัติ เพราะมีกิจกรรมยุทธศาสตร์ของกรมที่สามารถสอดคล้องกับกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดได้ เช่นกิจกรรมหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village Champion) หรือ OVC ที่สอดคล้องประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดและนำเสนอสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดให้นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้อีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งควรจะมีการร่วมมือกันทำงานของทุกภาคส่วน ซึ่งจังหวัดเองก็ให้ความสำคัญกับภาคเอกชนด้วย โดยการจัดประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.จังหวัด) เป็นประจำทุกเดือน ปัญหาเศรษฐกิจของจังหวัด เป็นการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ (จังหวัด) และภาคเป็นเอกชนในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้เห็นควรนำเสนอกิจกรรมเสริมในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจให้กับแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น

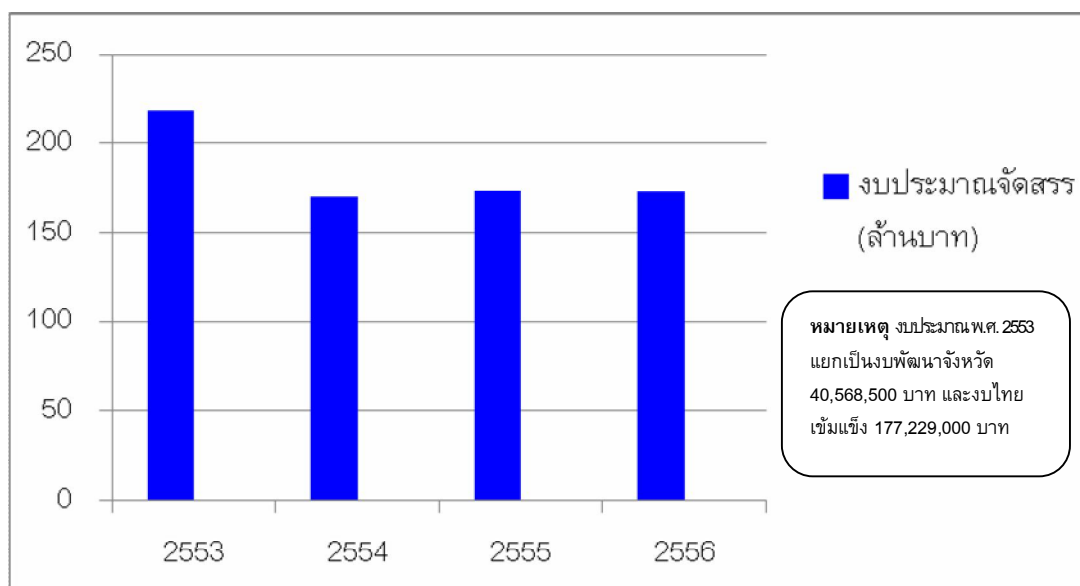
เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานตาก (ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

ททท. สำนักงานตาก มีภารกิจในเรื่องการทำการตลาดให้กับการท่องเที่ยวจังหวัด ซึ่งจะต่างกับสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดที่จะมุ่งเน้นส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนค่อนข้างมาก เช่น หอการค้าจังหวัด สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัด และสภาอุตสาหกรรมจังหวัด แต่ก็ยังถือว่าบุคลากรยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในเรื่องเศรษฐกิจ เพราะว่าจังหวัดตากได้กลายเป็นเมืองเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งต่อไปจะมีความสำคัญในฐานะเมืองหน้าด่านและประตูเศรษฐกิจชายแดนที่สำคัญของประเทศ แต่ก็ยังไม่มีจุดบริการที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งทาง ททท.เองก็ยังไม่ได้เปิดสำนักงานสาขาที่อำเภอแม่สอดเพื่อให้สามารถรอบรับการขยายตัวของเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว จึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญและดำเนินการต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่าส่วนราชการที่รับผิดชอบทั้งจัดทำแผนยุทธศาสตร์ดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ และส่วนราชการที่มีภารกิจเกี่ยวข้องนั้นล้วนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จังหวัด ตั้งแต่การจัดทำแผนจนกระทั่งนำโครงการ/กิจกรรมที่มีอยู่ในแผนปฏิบัติ ที่สำคัญการนำภารกิจของหน่วยงานตามที่กระทรวง กรม มอบหมายมาปฏิบัติโดยบูรณาการร่วมกับจังหวัดในการแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการการพัฒนาของจังหวัดร่วมกัน หากปราศจากบุคลากรจากส่วนราชการก็จะมีเพียงแค่งบประมาณแต่ไม่มีผู้ปฏิบัตินั่นเอง โดยในโครงการหนึ่งโครงการควรมีกิจกรรมที่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนหนึ่งหน่วยงาน และแต่ละกิจกรรมมีความสอดคล้องกันโดยประกอบด้วยกิจกรรมในลักษณะต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อเสริมทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ

ที่สำคัญพบว่า งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ประสบผลสำเร็จ เมื่อจังหวัดจัดส่งแผนปฏิบัติราชการประจำปีซึ่งถือเป็นคำของบประมาณของจังหวัดให้คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) ซึ่งถือเป็นคณะกรรมการระดับชาติที่ประกอบด้วย ฝ่ายการเมืองได้แก่นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้กำกับติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาค รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นกรรมการฝ่ายภาครัฐ ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการ รวมทั้งฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และภาคประชาสังคม โดยมีเลขาธิการ ก.พ.ร. เป็นกรรมการและเลขานุการ รองเลขาธิการ ก.พ.ร. และข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย ที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยกำหนด เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ จะมีคณะกรรมการคณะหนึ่งที่เรียกว่า อ.ก.น.จ. ด้านแผนและงบประมาณ พิจารณา กลั่นกรองแผนฯ ดังกล่าว โดยเมื่อ ก.น.จ. พิจารณาให้ความเห็นชอบจะมีกระบวนการสำคัญของงบประมาณจังหวัด (สำนักงาน ก.พ.ร.. 2555ข: 1-3) ดังนี้

1. ก.น.จ. นำเสนอแผนฯ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ
 2. ก.น.จ. นำแผนปฏิบัติการราชการประจำปีของจังหวัด ซึ่งถือเป็นคำขอของงบประมาณของจังหวัดส่งสำนักงานงบประมาณ
 3. จังหวัดบันทึกข้อมูลคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี ในระบบ e – budgeting ของสำนักงานงบประมาณ
 4. ก.น.จ. จัดส่งแผนฯ ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบให้ส่วนราชการท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปประกอบในการจัดทำคำขอของงบประมาณ
 5. ส่วนราชการจัดทำรายละเอียดวงเงินและคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ที่สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งบูรณาการงบประมาณในมิติพื้นที่ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด เสนอรองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบ หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดพิจารณาให้ความเห็นชอบ จัดส่งสำนักงานงบประมาณ
 6. สำนักงานงบประมาณ พิจารณาจัดทำรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี
 7. คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายประจำปี พร้อมหลักเกณฑ์การปรับปรุงงบประมาณรายจ่ายประจำปี
 8. จังหวัด โดยความเห็นชอบของ ก.น.จ. ปรับปรุงรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และส่งสำนักงานงบประมาณ
 9. สำนักงานงบประมาณพิจารณาปรับปรุงรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายประจำปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี
 10. คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และนำเสนอสภาผู้แทนราษฎร
 11. สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาในวาระที่ 1 รับหลักการ
 12. สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาในวาระที่ 2 ซึ่งเป็นการพิจารณารายละเอียดยุทธศาสตร์และโครงการโดยคณะกรรมการ เมื่อผ่านความเห็นชอบก็จะนำเข้าสู่วาระที่ 3 เพื่อลงมติให้ความเห็นชอบร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีของจังหวัด
 13. วุฒิสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบร่าง พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี
 14. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี นำร่าง พ.ร.บ.ฯ ขึ้นทูลเกล้าถวายเพื่อประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป
- ทั้งนี้ ในขั้นตอนที่ 5 – 14 อาจมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบต่อไป
- ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลงบประมาณที่จังหวัดตากได้รับจัดสรร ตามแผนปฏิบัติการประจำปีตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 – 2556 สรุปได้ตามแผนภาพ ดังนี้

ภาพประกอบ 27 งบประมาณจังหวัดได้รับจัดสรร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 - 2556

ที่มา: สำนักงานจังหวัดตาก. (2555). แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดตาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556.

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าจังหวัดตากได้รับจัดสรรงบประมาณตามแผนงานโครงการที่จังหวัดกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนามตามแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปี ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ ภายใต้กรอบแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี พ.ศ. 2550 ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2555 – 2559) และนโยบายอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในปี พ.ศ. 2553 จังหวัดได้รับงบประมาณค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับปีอื่น เพราะรัฐบาลได้จัดสรรงบให้จังหวัดแบ่งเป็นงบพัฒนาจังหวัด 40,568,500 บาท และงบไทยเข้มแข็ง 177,229,000 บาท ส่วนในปีอื่นๆ ได้รับจัดสรรเพียงงบพัฒนาจังหวัด ซึ่งตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 – 2555 จังหวัดได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น แต่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 จังหวัดได้รับการจัดสรรงบประมาณลดลง

เมื่อพิจารณาเฉพาะงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ของจังหวัด ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยแต่ละยุทธศาสตร์ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

ตาราง 3 งบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ของจังหวัดตาก

ที่	ยุทธศาสตร์	งบประมาณที่ จังหวัดเสนอขอ	งบประมาณที่ ได้รับจัดสรร	ไม่ได้รับการ สนับสนุน งบประมาณ
1	การพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชาชนและแก้ไขปัญหา ความยากจน	89,940,000	38,702,000	51,238,000
2	การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	68,417,600	54,925,000	13,492,600
3	การพัฒนาผลิตภาพทาง การเกษตร	295,800,000	5,200,000	290,600,000
4	การส่งเสริมการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้า ชายแดน	66,800,000	65,800,000	1,000,000
5	การรักษาความมั่นคงชายแดน และความสงบเรียบร้อย	63,041,000	11,000,000	52,041,000
6	การบริหารจัดการที่ดี	2,000,000	2,000,000	-
	ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน จังหวัดแบบบูรณาการ	10,000,000	10,000,000	-
รวมทั้งหมด		595,998,600	187,627,000	408,371,600

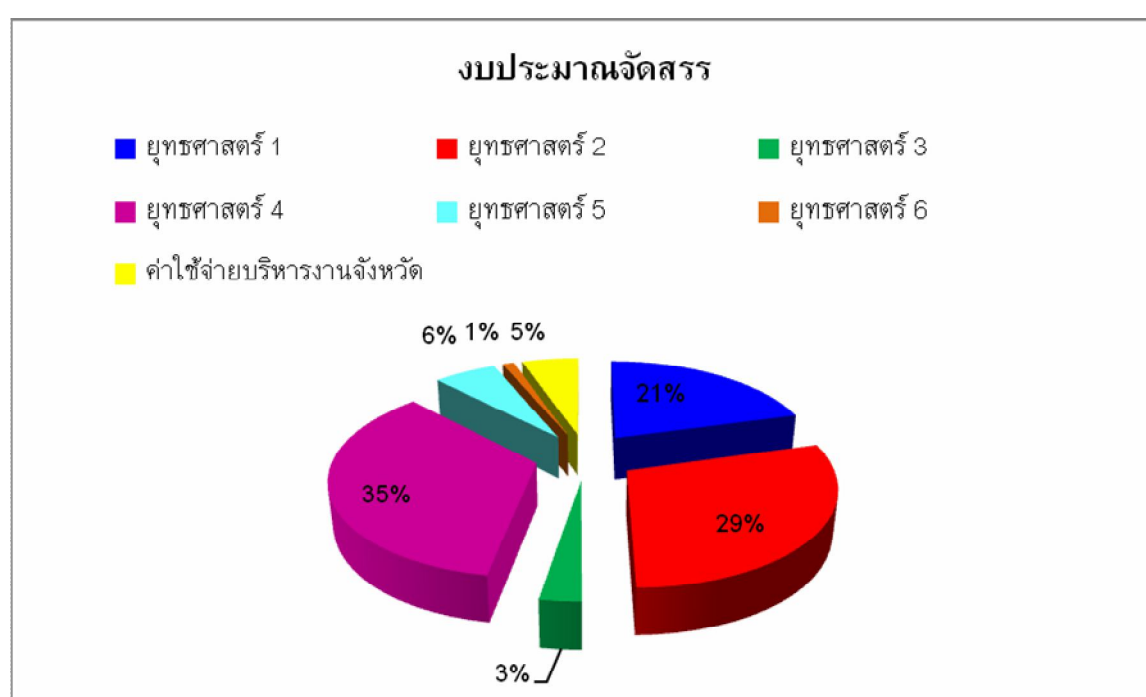
หมายเหตุ : กรอบวงเงินที่ได้รับการจัดสรรปีงบประมาณ 2556 ตามเกณฑ์ของ ก.น.จ.
ของจังหวัดตาก จำนวน 172.8228 ล้านบาท

ที่มา: สำนักงาน ก.พ.ร. (2555ก). ผลการพิจารณาแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่ม
จังหวัด แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และคำ
ของงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556.

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า จังหวัดตากให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภาพ
ทางการเกษตรเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากการเสนอขอตั้งงบประมาณในวงเงินที่สูงถึง
295,800,000 บาท รองลงมาคือยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและแก้ไขปัญหาความ
ยากจน วงเงิน 89,940,000 บาท และยุทธศาสตร์การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วงเงิน 68,417,600 บาท ตามลำดับ ส่วนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าชายแดน จังหวัดได้เสนอขอตั้งงบประมาณในวงเงิน 66,800,000 บาท ซึ่งจัดอยู่ในลำดับที่ 4

อย่างไรก็ตาม ก.น.จ. ได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดตากในยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าชายแดน ในวงเงิน 65,800,000 บาท ซึ่งนับว่าสูงที่สุดเมื่อเทียบกับยุทธศาสตร์ประเด็นอื่น รองลงมาคือ ยุทธศาสตร์การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วงเงิน 54,925,000 บาท และยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและแก้ไขปัญหาความยากจน วงเงิน 38,702,000 ตามลำดับ ซึ่งสามารถอธิบายเพิ่มเติมตามแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 28 สัดส่วนงบประมาณจังหวัดตากได้รับจัดสรร จำแนกตามยุทธศาสตร์ ตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

ที่มา: สำนักงาน ก.พ.ร.. (2556). จังหวัดตาก. (ออนไลน์).

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า งบประมาณของยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัดมีสัดส่วนมากที่สุด คือร้อยละ 35 รองลงมาคือยุทธศาสตร์ที่ 2 และยุทธศาสตร์ที่ 1 ตามลำดับ ทำให้ทราบได้ว่าส่วนกลาง(รัฐบาล) ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นอย่างมาก ซึ่งปรับลดวงเงินตามยุทธศาสตร์เพียง 1 ล้านบาท ในขณะที่ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาผลิตภาพทางการเกษตร ถูกปรับลดงบประมาณเป็นวงเงินที่สูงถึง 290.6 ล้านบาท

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก (เจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยว. เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

จังหวัดได้รับงบประมาณยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และงบประมาณที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ซึ่งนับว่ายังไม่เพียงพอแต่ก็ยังสามารถทำงานตามภารกิจได้ เนื่องจากหากไม่สามารถทำงานภายใต้ทรัพยากร (งบประมาณ) ที่มีอยู่อย่างจำกัดได้นั้นอาจถูกมองจากส่วนกลางได้ว่าทำงานได้ไม่มีประสิทธิภาพ

เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก (นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

งบประมาณที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปีค่อนข้างจำกัดและไม่เพียงพอที่จะส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ทั่วถึง แต่มีสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งที่มีศักยภาพด้านการเงินอยู่แล้ว คือ วัด ที่มีงบประมาณที่ได้จากการสนับสนุนของประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนที่มีเพียงพอให้สามารถบริหารจัดการตนเองได้

เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานตาก (ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

จังหวัดตากมีแหล่งท่องเที่ยวอีกหลายแห่งที่ต้องการพัฒนา และต้องการงบประมาณเพื่อดำเนินการปรับปรุงและพัฒนา เช่น ป้ายบอกทาง เส้นทางคมนาคม สภาพแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อเตรียมพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวที่ในอนาคตมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัดตาก กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

การส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดยังได้รับงบประมาณในการพัฒนาที่ยังไม่เพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณจากส่วนกลาง เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเข้ามาช่วยสนับสนุนด้วย

อย่างไรก็ตามมีบางหน่วยงานที่มองว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดนั้นเพียงพอและเหมาะสมกับการดำเนินงานตามภารกิจ คือ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก (พัฒนาการจังหวัดตาก. เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558)

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่า แม้ว่าจังหวัดไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวางยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นลำดับแรก แต่ก็ได้รับจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่มากเมื่อเทียบกับยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นว่างบประมาณมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงาน

ตามแผนฯ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่จังหวัดตั้งเป้าหมายไว้ นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ เห็นว่างบประมาณที่จังหวัดได้รับจัดสรรไม่เพียงพอกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด ทำให้ภารกิจด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดขับเคลื่อนได้ยาก

จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ พบว่า ประการแรก ยุทธศาสตร์มีความเชื่อมโยงกับโครงการแต่ยังขาดเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนทำให้บางครั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาปฏิบัติ ประการที่สอง แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพและความโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ แต่ยังขาดความเชื่อมโยงกันระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวของแต่ละอำเภอ ประกอบกับระยะทางแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละอำเภอมีความห่างไกลและในบางพื้นที่เส้นทางการคมนาคมสัญจรยังขาดความสะดวก ที่สำคัญขาดการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นจุดเด่นแก่นักท่องเที่ยว ประการที่สาม การประชาสัมพันธ์ พบว่าจังหวัดมีรูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีการนำเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟนเข้ามาใช้เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงมากยิ่งขึ้น แต่ยังไม่ครอบคลุมสถานที่ท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดเลือกโปรโมทเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง แต่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ในสถานที่ท่องเที่ยวขนาดเล็ก ประการที่สี่ ส่วนราชการที่รับผิดชอบ พบว่า แต่ละส่วนราชการมีภารกิจเฉพาะที่จะต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก ซึ่งต่างคนต่างทำภารกิจของหน่วยงานสังกัดตนเองตามที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงและกรม จนบางครั้งลืมไปว่าหน่วยงานตนเองตั้งอยู่ในจังหวัด ซึ่งในความเป็นจริงจะต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการแข่งขันได้ ประการสุดท้าย งบประมาณ พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับการวางยุทธศาสตร์และให้น้ำหนักความสำคัญในการพัฒนาของจังหวัด โดยจากการศึกษาเอกสารงบประมาณ พบว่า จังหวัดให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภาพทางการเกษตรมากที่สุด ซึ่งสาเหตุมาจากการส่วนใหญ่ของจังหวัดประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเป็นเรื่องปากท้องของประชาชนที่จังหวัดจะต้องให้ความสำคัญ แต่เมื่อพิจารณางบประมาณที่ได้รับจัดสรรกลับพบว่าได้รับการจัดสรรในจำนวนมากที่สุดเมื่อเทียบกับยุทธศาสตร์ด้านอื่น แสดงให้เห็นว่าส่วนกลางได้ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นอย่างมาก

3. การวิเคราะห์ในส่วนของผู้แทนภาคเอกชนในจังหวัด

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์รองเลขาธิการการท่องเที่ยวการค้าจังหวัดตาก และเก็บแบบสัมภาษณ์จากนายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัดตาก ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากไปปฏิบัติ คือ

แหล่งท่องเที่ยว พบว่า จังหวัดตากเป็นเมืองที่มีศักยภาพและความโดดเด่นที่หลากหลายทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเพณีและวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวในฐานะเมืองชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือสหภาพเมียนมาร์ แต่ยังไม่ได้รับการส่งเสริม

และพัฒนาอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องทำให้แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจทำให้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดที่น้อยลง เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจจำนวนน้อย

รองเลขาธิการการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก (เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

จังหวัดตากมีศักยภาพในการเป็นเมืองที่เป็นประตูเชื่อมโยงกับประเทศพม่าโดยสามารถเดินทางไปยังเมืองสำคัญที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศพม่า ได้แก่ เมะละแหม่ง ผาอัน ย่างกุ้ง พระธาตุนันทา (แจ้ไท) และหงสาวดี ซึ่งเป็นเส้นทางในแถบภาคใต้ของประเทศพม่าที่เชื่อมโยกับอำเภอแม่สอด โดยปกตินักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวที่พม่ามักจะพักค้างคืนและท่องเที่ยวที่อำเภอแม่สอดก่อน ทำให้จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวตรงส่วนนี้ด้วย

นายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัดตาก (เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดมีเอกลักษณ์และมีความหลากหลาย แต่พบปัญหาในเรื่องการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวยังขาดความต่อเนื่อง ทำๆ หยุดๆ และพบปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ห้องส้วม มีจำนวนน้อย สกปรกและขาดผู้ดูแลรักษาความสะอาด และป้ายบอกทางที่ชำรุด ทрудโทรมและมีต้นไม้บดบัง

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่าจังหวัดมีศักยภาพที่จะเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงการเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้าน (พม่า) ได้ โดยเป็นจุดพักระหว่างของนักท่องเที่ยวที่รอการเดินทางไปยังประเทศพม่า และยังเป็นจังหวัดที่อยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (EWEC) และระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ (NSEC) ยิ่งทำให้จังหวัดตากเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางของกลางของการค้าการลงทุนกับประเทศพม่า ทำให้บรรดานักลงทุนหรือนักธุรกิจเดินทางเข้ามาจังหวัดมากขึ้น และในส่วนของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า จังหวัดยังคงเน้นการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีชื่อเสียง ซึ่งในความเป็นจริงแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวมีศักยภาพและมีชื่อเสียงที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้าไปเยี่ยมชมได้อยู่แล้ว ทำให้บางครั้งยังละเลยหรือมองข้ามแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่มีความน่าสนใจในจังหวัด ซึ่งจะเป็นตัวเสริมสร้างความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดและดึงดูดความโดดเด่นเพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขันให้มากยิ่งขึ้น

การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในจังหวัดเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของการท่องเที่ยวในจังหวัด เช่น ข้อมูลประวัติความเป็นมา ความน่าสนใจ ข้อมูลการเดินทาง กิจกรรมที่ได้รับความนิยม ข้อมูลร้านอาหาร ที่พัก สินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งมีปัญหาในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ที่ยังทำได้ไม่ทั่วถึง เน้นเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับทราบว่ายังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นในจังหวัดที่มีความน่าสนใจ

รองเลขาธิการหอการค้าจังหวัดตาก (เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

ปัจจุบันการท่องเที่ยวและกีฬาแห่งประเทศไทย (ททท.) มุ่งเน้นการทำตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ซึ่งในความเป็นจริงแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งยังไม่ได้มีการโปรโมทเท่าที่ควร

นายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัดตาก (เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

จังหวัดยังไม่ค่อยมีกิจกรรมที่ทำนอกเหนือจากการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการประชาสัมพันธ์อาจทำได้โดยติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงและประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า รวมถึงการจัดกิจกรรมวิถีชีวิตในชุมชนให้สอดคล้องกันในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่า การประชาสัมพันธ์และการตลาดเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และชี้ชวนให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัด ซึ่งปัจจุบันการประชาสัมพันธ์ยังดำเนินการได้ไม่ทั่วถึงและขาดการบูรณาการผลสานกิจกรรมที่ทำระหว่างการท่องเที่ยว

ผู้บริหารหรือผู้กำหนดนโยบาย (ยุทธศาสตร์) มีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายบ่อยโดยเฉพาะภาครัฐ ทำให้การปฏิบัติตามนโยบายขาดความต่อเนื่อง ไม่สัมพันธ์กัน ที่สำคัญคือทัศนคติของผู้บริหารในจังหวัดที่เป็นส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายในการเลือกที่จะกระทำ หรือไม่กระทำตามยุทธศาสตร์ของผู้บริหารชุดเดิม ซึ่งบางครั้งโครงการ/กิจกรรมอาจไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณให้ดำเนินการ

นายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัดตาก (เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) กล่าวว่า

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้นำ/ผู้รับผิดชอบ เปลี่ยนแปลง โยกย้าย ไม่ต่อเนื่อง

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่า เมื่อผู้บริหารที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจกำหนดและปฏิบัติตามนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่จังหวัดกำหนดขึ้นนั้นโยกย้าย หรือไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่อื่น ทำให้จังหวัดขาดผู้นำในการริเริ่มที่จะปฏิบัติ หรือดำเนินการต่อกรณีผู้บริหารคนก่อนได้วางแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาเอาไว้แล้ว ส่งผลต่อความต่อเนื่องในปฏิบัติ และอาจสร้างความสับสนในการปฏิบัติในระดับเจ้าหน้าที่อีกด้วย

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคมและคนในพื้นที่ ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมุ่งเน้นการพัฒนาจังหวัดแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทุกมิติในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและอาชีพ ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในจังหวัด ซึ่ง นายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัดตาก (เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2558) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากว่า “จังหวัดควรมีบุคลากรเจ้าหน้าที่ งบประมาณ ผู้บริหารที่ให้ความสนใจ และได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จึงจะทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดประสบผลสำเร็จ”

ทรัพยากรบุคคล เป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญที่จะเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนภารกิจในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ หากมีเพียงงบประมาณแต่ขาดบุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติแล้วจะทำให้นโยบายหรือยุทธศาสตร์ไม่สามารถถ่ายทอดลงสู่การดำเนินงานในระดับพื้นที่ได้ และหากไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน โครงการ/กิจกรรมตามยุทธศาสตร์ที่วางแผนไว้ก็ยากที่จะประสบผลสำเร็จ ยกตัวอย่างเช่น โครงการหรือกิจกรรมใดที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน หากไม่ได้จัดให้รับฟังความคิดเห็นของประชาชน จะทำให้ขาดการยอมรับ เกิดการต่อต้านและไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติได้ ตรงกันข้ามหากมีโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ ภาคราชการสนับสนุน เอกชนให้ความร่วมมือ การดำเนินงานจะยิ่งมีโอกาสประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น เช่น ประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีปหนึ่งพันดวง เกิดจากประเพณีของชาวบ้านที่แสดงถึงการเคารพแม่น้ำปิงอันเป็นสายน้ำที่หล่อเลี้ยงชาวจังหวัดตาก ผนวกกับภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมนำเอากะลามะพร้าวมาประยุกต์ทำเป็นกระทง ตกแต่งลวดลายให้สวยงาม ภายในกะลาใส่ด้ายดิบที่ฝั้นเป็นรูปตีนกา โดยหล่อเทียนขี้ผึ้งใส่ในกะลาแล้วนำไปลอยในลำน้ำปิงเป็นสายไหลไปตามร่องน้ำเกิดเป็นความสวยงามและเป็นประเพณีที่ชาวจังหวัดตากได้ร่วมกันอนุรักษ์มาจนถึงปัจจุบัน ที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพราะจะมีกิจกรรมการประกวดแข่งขันลอยกระทงสายของแต่ละชุมชน สร้างความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ และเสริมสร้างไมตรีระหว่างคนในชุมชน หากปราศจากความร่วมมือของคนในพื้นที่ก็อาจทำให้ประเพณีที่ล้ำค่านี้สูญหายไป

ตามปกติการเดินทางไปต่างประเทศ มีสิ่งจำเป็นที่ผู้ประสงค์จะเดินทางจะต้องมีคือ หนังสือเดินทาง ตัวเครื่องบิน เงินสำหรับใช้จ่ายที่เป็นเงินสกุลท้องถิ่นหรือเงินสกุลหลักที่ประเทศนั้นๆ ยอมรับ และที่สำคัญคือการตรวจลงตรา หรือมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วีซ่า” (Visa) ซึ่งวีซ่าคือการขออนุญาตเข้าประเทศอื่น และคนต่างชาติที่มีความต้องการจะเดินทางเข้าประเทศไม่ว่าจะต้องขอรับการตรวจลงตราหรือขอวีซ่าจากสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ของไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศที่ตนมีถิ่นพำนัก หรือจากสถานเอกอัครราชทูตไทยที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลประเทศที่คนต่างชาติดังกล่าวมีถิ่นพำนัก (กรมการกงสุล. 2558ก: ออนไลน์)

ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2545, 20 ธันวาคม 2545, 18 ตุลาคม 2547, 6 พฤษภาคม 2548 และ 23 มิถุนายน 2554 กำหนดให้คนต่างด้าวที่ถือหนังสือเดินทางของ 48 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ ที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการท่องเที่ยว ได้รับยกเว้นการตรวจลงตรา และอนุญาตให้พำนักอยู่ในราชอาณาจักรได้ครั้งละไม่เกิน 30 วัน และคนต่างด้าวที่ไม่ใช่คนสัญชาติไทยของประเทศดังกล่าวหรือคนไร้สัญชาติที่ถือเอกสารเดินทางสำหรับ

คนต่างด้าว (Travel Document for Aliens) ที่ออกโดยประเทศ 48 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ ดังกล่าว จะไม่ได้รับยกเว้นการตรวจลงตราจะไม่ได้รับยกเว้นการตรวจลงตรา และจำเป็นต้องขอรับการตรวจลงตราจากสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ไทยในต่างประเทศก่อนเดินทางมาประเทศไทย

ชาวต่างชาติที่เดินทางมาประเทศไทยโดยได้รับยกเว้นการตรวจลงตราเพื่อการท่องเที่ยว ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยข้างต้น จะได้รับอนุญาตให้พำนักในประเทศไทยได้ครั้งละไม่เกิน 30 วัน ซึ่งไม่จำกัดจำนวนครั้ง ยกเว้นกรณีเดินทางเข้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่มีเขตติดต่อกับ ประเทศเพื่อนบ้าน (ด่านพรมแดนทางบก) จะได้รับอนุญาตให้พำนักอยู่ได้จำนวน 15 วัน โดยจะต้อง มีเงินหรือเอกสารที่จะพึงจ่ายหรือแลกเปลี่ยนได้เป็นมูลค่าเท่ากับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยคนละ ไม่น้อยกว่า 10,000 บาท หรือครบครวละไม่เกิน 20,000 บาท ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ได้รับสิทธิ ยกเว้นการตรวจลงตรากรณีนี้ หากต้องการที่จะพำนักอยู่ในประเทศไทยนานกว่า 30 วัน ควรขอรับ การตรวจลงตราประเภทนักท่องเที่ยวจากสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ในต่างประเทศก่อน เดินทางมาประเทศไทย ซึ่งจะได้รับอนุญาตให้พำนักได้ไม่เกิน 60 วัน และสามารถยื่นคำร้องขอ ขยายเวลาพำนักจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้

อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวต่างชาติสามารถขอรับการตรวจลงตราประเภทนักท่องเที่ยวได้ ณ ช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมือง ที่ประเทศไทยมีทั้งหมด 42 แห่ง หรือเรียกว่า Visa on Arrival ซึ่งจะสามารถพำนักในประเทศไทยได้ไม่เกิน 15 วัน โดยจะต้องมีเอกสารประกอบ คือ (กรมการกงสุล. 2558ข: ออนไลน์)

1. ตัวหรือเอกสารที่ชำระค่าโดยสารครบถ้วน สามารถใช้เดินทางออกได้ภายใน กำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาต คือไม่เกิน 15 วัน นับตั้งแต่วันเดินทางเข้ามา
2. เงินหรือเอกสารที่จะพึงจ่ายหรือแลกเปลี่ยนได้เป็นมูลค่าเท่ากับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเงิน ไทยคนละไม่น้อยกว่า 10,000 บาท สำหรับครบครวละไม่น้อยกว่า 20,000 บาท
3. แบบฟอร์มคำร้องขอรับการตรวจลงตราที่กรอกข้อความสมบูรณ์ ที่สามารถขอรับได้ที่ ช่องทางอนุญาตเข้าเมืองที่กำหนดไว้
4. รูปถ่าย ขนาด 4x6 เซนติเมตร จำนวน 1 รูป
5. หนังสือเดินทางที่มีอายุการใช้งานไม่น้อยกว่า 6 เดือน
6. ค่าธรรมเนียม 1,000 บาท

โดยปกติขั้นตอนต่างๆ ในการขอรับ Visa on Arrival จะใช้เวลาประมาณ 20 – 15 นาที โดยจังหวัดตากมีจุดที่ให้บริการตั้งอยู่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองตาก ณ เส้นทางคมนาคมทางบก จาก พรมแดนถึงที่ตั้งด่านตรวจคนเข้าเมืองตาก ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่สะดวกและรวดเร็วในการเดินทางเข้าประเทศไทย แต่ก็ต้องใช้เวลาในการจัดเตรียมเอกสาร ที่สำคัญมีข้อจำกัดอีกประการหนึ่งคือ การจำกัดสัญชาติที่สามารถขอ Visa on Arrival แค่เพียง 18 ประเทศและ 1 เขตเศรษฐกิจเท่านั้น ทำให้เป็นอุปสรรคกีดกันนักท่องเที่ยวสัญชาติอื่นที่นอกเหนือจากสัญชาติข้างต้นในการเดินทางมา ประเทศไทย ซึ่งจะต้องขอรับวีซ่าแบบปกติ

จากการสัมภาษณ์รองเลขาธิการการท่องเที่ยวการค้าจังหวัดตาก (เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2558)

กล่าวว่า

อยากให้มีจุดบริการขอรับ Visa on Arrival ที่มากกว่านี้เพื่อรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยอาจตั้งจุดบริการขอรับ Visa on Arrival ณ สนามบินทุกแห่งของประเทศไทย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งจังหวัดตากเองเป็นเมืองเศรษฐกิจชายแดนที่ติดต่อกับประเทศพม่า หากสามารถดำเนินการได้ประเทศและจังหวัดจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่ามาตรการตรวจลงตราหรือวีซ่าตามประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีระยะเวลาจำกัดในการเดินทางท่องเที่ยว คือครั้งละไม่เกิน 30 วัน และไม่เกิน 15 วันในกรณีเดินทางทางเข้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน (ด่านพรมแดนทางบก) ซึ่งจังหวัดตากนั้นมีด่านตรวจคนเข้าเมืองที่มีเขตติดต่อกับประเทศพม่า ซึ่งหากต้องการท่องเที่ยวหรืออยู่นานกว่านั้นจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนขอรับวีซ่าจากสถานเอกอัครราชทูตไทยหรือสถานกงสุลใหญ่ไทยที่ต่างประเทศซึ่งสร้างความยุ่งยากแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

สรุปว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จากการประชาสัมพันธ์เป็นการตลาดและประชาสัมพันธ์ เนื่องจากภาคเอกชนมองว่า หากจะดึงดูดกลุ่มลูกค้า (นักท่องเที่ยว) ให้มากกว่านี้จะต้องใช้หลักการตลาดนำการประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกลุ่มลูกค้าว่ามีความต้องการการท่องเที่ยวแบบใด เพื่อให้สามารถจัดสินค้าและบริการทางด้านการท่องเที่ยวได้ตรงความต้องการมากขึ้น เพื่อจะหาแนวทางและรูปแบบการประชาสัมพันธ์ได้อย่างตรงจุด และนอกจากนี้ยังพบปัจจัยที่เพิ่มเติม คือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยภาคเอกชนเชื่อว่า หากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ ร่วมมือกันอย่างแข็งขันจะเกิดพลังที่จะเสริมสร้างให้จังหวัดมีความเข้มแข็ง การดำเนินการตามยุทธศาสตร์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ปราศจากปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเพราะทุกฝ่ายให้ความร่วมมือและตระหนักถึงผลประโยชน์โดยรวมที่จะเกิดขึ้นกับจังหวัด และอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากไปปฏิบัติ คือ มาตรการการขอวีซ่า ที่จำกัดระยะเวลาการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ (จังหวัด) กรณีเดินทางทางเข้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งจุดให้บริการที่จะขอรับ Visa on Arrival ที่จังหวัดมีจำนวนน้อยทำให้นักท่องเที่ยวเสียเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเป็นอย่างมาก

ในบทต่อไปจะกล่าวถึง สรุปผลการวิจัยการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากไปปฏิบัติ สรุปผล อภิปรายผลการศึกษา ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่เป็นผลจากการวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา จังหวัดตาก” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษายุทธศาสตร์และการนำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากไปปฏิบัติและศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากไปปฏิบัติ โดยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคีรัฐและเอกชนในจังหวัดตาก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่จากส่วนราชการจัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสำนักงานจังหวัดตาก) เจ้าหน้าที่จากส่วนราชการรับผิดชอบโครงการตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตาก, สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก) เจ้าหน้าที่จากส่วนราชการที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตาก, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก, สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก) และผู้แทนภาคเอกชนในจังหวัด (หอการค้าจังหวัดตาก, สมาคมท่องเที่ยวจังหวัดตาก) รวม 8 คน

1. สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิจัย สรุปได้ว่า การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ เนื่องจากจังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2556 ซึ่งจังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด อันเนื่องมาจากจังหวัดมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยือนในแต่ละปีจำนวนมาก โดยมีเอกลักษณ์โดดเด่นและมีชื่อเสียงในระดับประเทศและระดับเอเชีย ประกอบกับจังหวัดมีวัฒนธรรมประเพณีที่มีความหลากหลาย เช่น ชนเผ่าต่างๆ ความเป็นล้านนา สิ่งเหล่านี้จึงล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวยังจังหวัดมากขึ้น

อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นในภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา และเพชรบูรณ์ ยังพบว่ามียาได้น้อยกว่าจังหวัดข้างต้น โดยในปี พ.ศ. 2556 จังหวัดตากมีรายได้จากการท่องเที่ยวน้อยที่สุดซึ่งจากสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐ พบว่า ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำตลาด ทำให้การนำเสนอสินค้าและบริการทางด้านการท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมากนัก อีกทั้งในเชิงนโยบายการบริหารราชการยังขาดความชัดเจนในเรื่องลำดับความสำคัญในการพัฒนาและขาดส่วนราชการเจ้าภาพรับผิดชอบที่ชัดเจน ที่สำคัญผู้บริหารของจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) มีวาระการดำรงตำแหน่งที่จังหวัด เมื่อถึงเวลาโยกย้ายทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา

นอกจากนี้ยังพบปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด คือ การบุกรุกตัดไม้ทำลายป่านั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดขาดความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งจะเห็นได้จากข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ซึ่งมีแนวโน้มลดลงทุกปี และลดทอนบรรยากาศความเป็นธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมาสัมผัส สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น

จากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากไปปฏิบัติ สามารถอธิบายปัจจัยได้ ดังนี้

1. ปัจจัยจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

1.1 ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์และโครงการยุทธศาสตร์ของจังหวัดมุ่งเน้นการท่องเที่ยวท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ 2 มิติ คือ มิติที่หนึ่ง คือ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น อุทยานและป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์และน้ำตกที่มีชื่อเสียงและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด และมิติที่สอง คือ ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งจังหวัดได้กำหนดยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ. 2553 – 2556) คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าชายแดน โดยมีเป้าประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว สินค้า OTOP และการค้าชายแดน โดยเฉพาะประเด็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีตัวชี้วัด คือรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ทุกปี และมีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวซึ่งปัจจัยนี้สอดคล้องกับหลักการแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติด้วยการบริหารโครงการซึ่งจะสำเร็จหรือไม่เนื่องจากปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องคือ ความเชื่อมโยงของโครงการกับยุทธศาสตร์ ของแผน และนอร์ตัน

1.2 แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้การท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จ เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวนับเป็นสิ่งที่จูงใจที่ให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกที่จะมาท่องเที่ยวในจังหวัด ซึ่งจังหวัดตากเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจ (Tourist Destination) ระดับแม่เหล็ก มากมายหลายแห่งทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ส่วนใหญ่มักอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์หลักในเรื่องการท่องเที่ยวแต่มีศักยภาพที่สามารถเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสได้โดยมีมาตรการควบคุมการเปิด-ปิดเป็นเวลา ทำให้เป็นข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมได้ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีความห่างไกลกันมากประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งที่ยังต้องมีการพัฒนาทั้งสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางคมนาคมที่ใช้ในการเดินทางสัญจรจึงทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดตากยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรซึ่งปัจจัยนี้สอดคล้องกับตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติของเอ็ดเวิร์ด คือ ทรัพยากร กล่าวคือแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จังหวัดมี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ จันทรา ที่พบว่าปัจจัยแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน (สวนหิน) ของประเทศไทย

1.3 การประชาสัมพันธ์ของภาครัฐ จังหวัดตากมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลาย แต่มุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว และยังขาดการเชื่อมโยงบูรณาการกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกันได้ ซึ่งปัจจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของแวนมิเตอร์ และแวนฮอร์น และผลการศึกษาของเอ็ดเวิร์ด ที่พบว่า การสื่อสาร (Communication) ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวิภา หอมเศรษฐี ที่พบว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของจังหวัดเชียงราย

1.4 การดำเนินโครงการของส่วนราชการที่รับผิดชอบ เริ่มตั้งแต่ส่วนราชการที่รับผิดชอบจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ส่วนราชการที่ดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ และส่วนราชการที่มีภารกิจเกี่ยวข้อง เป็นกลไกขับเคลื่อนภารกิจนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จังหวัด ตั้งแต่การจัดทำแผนจนกระทั่งนำโครงการ/กิจกรรมที่มีอยู่ในแผนปฏิบัติ ที่สำคัญการนำภารกิจของหน่วยงานตามที่กระทรวง กรม (Function) มอบหมายมาปฏิบัติโดยบูรณาการร่วมกับจังหวัดในการแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของพื้นที่ซึ่งปัจจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของเอ็ดเวิร์ด ที่พบว่าโครงสร้างระบบราชการ (Bureaucratic Structure) ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1.5 งบประมาณจังหวัดให้ความสำคัญกับการวางยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย แต่ก็ได้รับจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลในสัดส่วนที่มากเมื่อเทียบกับยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นว่างบประมาณมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานตามแผน บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่จังหวัดตั้งเป้าหมายไว้ และจากการสัมภาษณ์บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ เห็นว่างบประมาณที่จังหวัดได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด ทำให้ภารกิจด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดขับเคลื่อนได้ยาก ซึ่งปัจจัยนี้สอดคล้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติในเรื่องการจัดสรรทรัพยากร (เงินทุน) ของสมบัติ ชำรงธัญวงศ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของดาวสวรรค์ ชาวเมือง ที่พบว่างบประมาณที่ไม่เพียงพอและมีข้อจำกัดในเรื่องเงื่อนไขการบริหาร เป็นปัญหาในการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารราชการจังหวัด

2. ปัจจัยจากภาคเอกชน

2.1 แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดยังเน้นการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีชื่อเสียง ซึ่งบางครั้งยังละเลยหรือมองข้ามแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่มีความน่าสนใจในจังหวัด ซึ่งจะเป็นตัวเสริมสร้างความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดซึ่งปัจจัยนี้สอดคล้องกับตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติของเอ็ดเวิร์ด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ จันทรา

2.2 การตลาดและการประชาสัมพันธ์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และชี้ชวนให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัด ซึ่งปัจจุบันการประชาสัมพันธ์ยังดำเนินการได้ไม่ทั่วถึงและขาดการ บูรณาการผสมผสานกิจกรรมที่ทราหว่งการท่องเที่ยวซึ่งปัจจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ โต

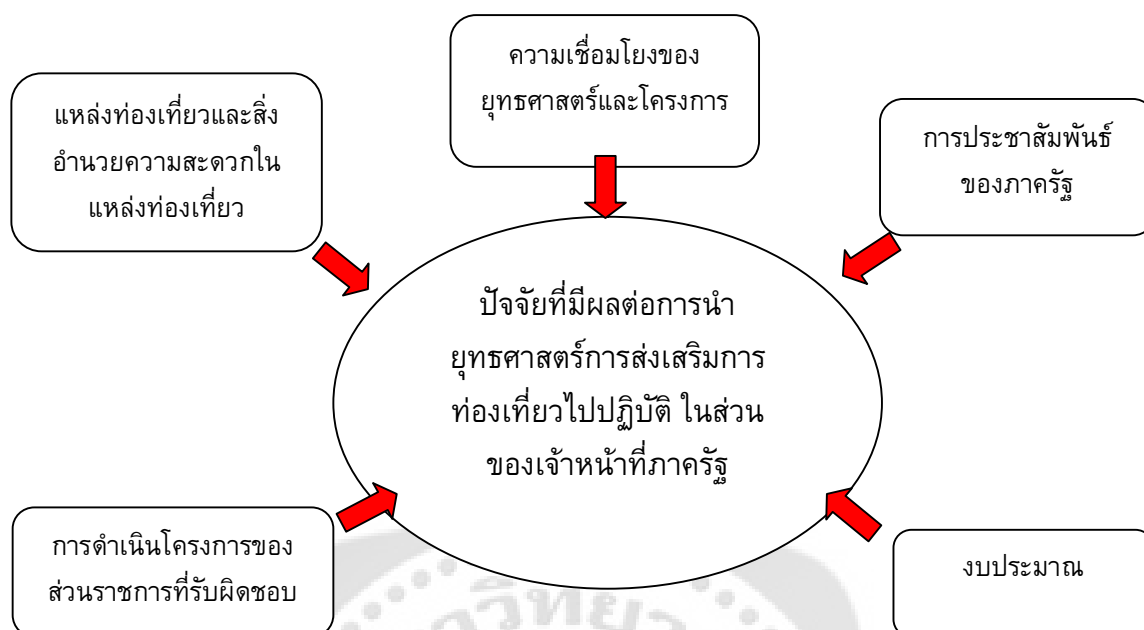
สัมพันธ ที่พบว่า แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก ควรมีประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

2.3 ผู้บริหารของจังหวัดเป็นผู้กำหนดนโยบายและตัดสินใจปฏิบัติตามนโยบายหรือยุทธศาสตร์ฯ พบปัญหาคือมีการโยกย้ายบ่อย ทำให้จังหวัดขาดผู้นำในการริเริ่มที่จะปฏิบัติ หรือดำเนินการต่อกรณีผู้บริหารคนก่อนได้วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเอาไว้แล้ว ส่งผลต่อความต่อเนื่องในปฏิบัติ และสร้างความสับสนในการปฏิบัติในระดับเจ้าหน้าที่อีกด้วยซึ่งปัจจัยนี้สอดคล้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายของสมบัติ ชำรงธัญวงศ์ คือ ข้าราชการระดับสูง

2.4 ความมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นกลไกสำคัญที่จะเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนภารกิจในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ หากมีเพียงงบประมาณแต่ขาดบุคลากรที่เป็นผู้ปฏิบัติแล้วจะทำให้นโยบายหรือยุทธศาสตร์ไม่สามารถถ่ายทอดลงสู่การดำเนินงานในระดับพื้นที่ได้ และหากไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน โครงการ/กิจกรรมตามยุทธศาสตร์ที่วางแผนไว้ก็ยากที่จะประสบผลสำเร็จซึ่งปัจจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของดาวสวรรค์ ชาวเมือง และศิริรัตน์ โตสัมพันธ ซึ่งค้นพบว่าการมีส่วนร่วมกับภาครัฐมีความสำคัญในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติและวางแผนกลยุทธ์

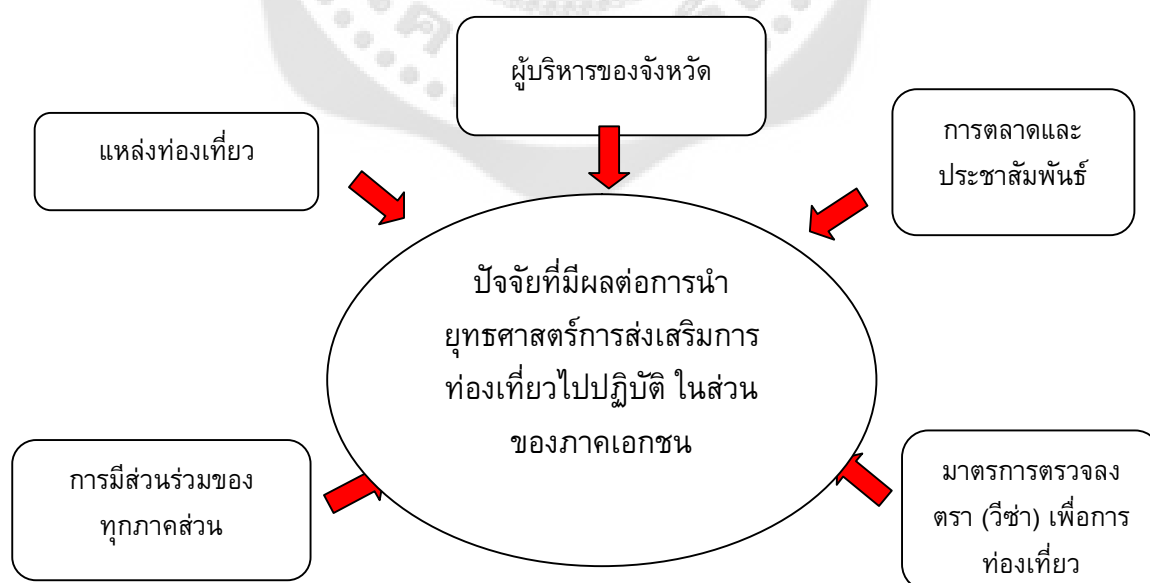
2.5 มาตรการตรวจลงตรา (วีซ่า) เพื่อการท่องเที่ยว ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีระยะเวลาจำกัดในการเดินทางท่องเที่ยว คือครั้งละไม่เกิน 30 วัน และไม่เกิน 15 วันในกรณีเดินทางทางเข้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน (ด่านพรมแดนทางบก) ซึ่งจังหวัดตากนั้นมีด่านตรวจคนเข้าเมืองที่มีเขตติดต่อกับประเทศพม่า ซึ่งหากต้องการท่องเที่ยวหรืออยู่นานกว่านั้นจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนขอรับการตรวจลงตราจากสถานเอกอัครราชทูตไทยหรือสถานกงสุลใหญ่ไทยที่ต่างประเทศซึ่งสร้างความยุ่งยากแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากและในการขอรับ Visa on Arrival มีข้อดี คือเป็นวิธีการที่สะดวกและรวดเร็วในการเดินทางเข้าประเทศไทย แต่มีข้อจำกัด คือ ใช้เวลาในการจัดเตรียมเอกสาร และจำกัดสัญชาติที่สามารถขอ Visa on Arrival แค่ว่าเพียง 18 ประเทศและ 1 เขตเศรษฐกิจเท่านั้น จึงเป็นอุปสรรคกีดกันนักท่องเที่ยวสัญชาติอื่นที่นอกเหนือจากสัญชาติข้างต้นในการเดินทางมาประเทศไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจัยนี้เป็นปัจจัยจากความเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากภาคเอกชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอกรอบแนวคิดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดตากและผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ โดยแบ่งปัจจัยได้เป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่หนึ่ง คือ ปัจจัยจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ได้แก่ ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์และโครงการ แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ ส่วนราชการที่รับผิดชอบ และงบประมาณ ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นตัวแทน ดังนี้

ภาพประกอบ 29 ตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์ฯ ไปปฏิบัติในส่วน of เจ้าหน้าที่ภาครัฐ

สำหรับกลุ่มที่สอง คือ แหล่งท่องเที่ยว การตลาดและประชาสัมพันธ์ ผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและมาตรการตรวจสอบ (วิชา) เพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอเป็นแบบ ดังนี้

ภาพประกอบ 30 ตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์ฯ ไปปฏิบัติในส่วน of ภาคเอกชน

2. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงยุทธศาสตร์

1. จังหวัดควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยนำเสนอในรูปแบบของการบอกเล่าเรื่องราวที่มีคุณค่า (Story) ให้กับสินค้าและบริการด้านวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมคนเมืองเหนือ วิถีชีวิตชุมชนริมแม่น้ำปิง วัฒนธรรมชนเผ่า การเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มาช่วยส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของจังหวัดมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2. จังหวัดควรกำหนดกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวให้มากและหลากหลายเช่น น้ำตกที่ลือชื่อก่อนจากจะมีชื่อเสียงในเรื่องของความสวยงามและขนาดใหญ่แล้วยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจคือ การล่องแก่ง การเดินป่า สรรวจถ้ำ เพื่อดึงดูดความสนใจและเปิดประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งกระตุ้นให้กลับมาเที่ยวซ้ำอีก

3. จังหวัดควรปลูกฝังจิตสำนึกให้กับคนในจังหวัด เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่เก่าแก่ของจังหวัด การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของจังหวัดตากได้เป็นอย่างดี และเป็นเสน่ห์ที่ชักชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาสัมผัสได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรศึกษาถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวร่วมด้วยเพื่อให้เกิดผลการวิจัยที่ครอบคลุมทั้งมิติผู้ปฏิบัติและมิติผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติ

2. ควรจัดทำแบบสอบถามเชิงปริมาณในการวิจัยร่วมด้วยเพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้หลากหลายและเป็นข้อมูลสถิติที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กล้า ทองขาว. (2534). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ: กรณีศึกษานโยบายรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555 – 2559. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2557, จาก http://www.tica.or.th/images/plan_tourism2555-2559/2555-2559.pdf
- กรมการกงสุล. (2558ก). ตรวจลงตรา (VISA) : ข้อมูลทั่วไป. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2558, จาก <http://www.consular.go.th/main/th/services>
- กรมการกงสุล. (2558ข). ตรวจลงตรา (VISA) : รายชื่อประเทศที่สามารถขอรับการตรวจลงตรา ณ ช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมือง (VISA ON ARRIVAL). สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2558, จาก <http://www.consular.go.th/main/th/services>
- กรมการท่องเที่ยว. (2558). สถิตินักท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.tourism.go.th/home/listcontent/11/221/276>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2558). การเดินทาง ดาก. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2557, จาก <http://thai.tourismthailand.org>
- กองวิจัยการตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2557, มกราคม-มีนาคม). สรุปสาระสำคัญผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยวไทย. *TAT / TOURISM JOURNAL* 1/2014. (3): 17
- กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุล. (2546). การวิจัยเชิงคุณภาพในสวัสดิการสังคม: แนวคิดและวิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จังหวัดตาก. (2557). สถานที่ท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2558, จาก http://123.242.165.136/?module=acticle&pages=list_of_acticle&cate_acticode=01
- ดาวสรรค์ ชาวเมือง. (2549). ปัญหาการนำนโยบายรัฐบาลไปจัดทำยุทธศาสตร์ในการบริหารราชการจังหวัด. วิทยานิพนธ์ ปศ.ม. (นโยบายสาธารณะ): กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทีแอลซีไทยดอทคอม. (2557). อุทยานแห่งชาติลานสาง จ.ตาก. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2557, จาก <http://www.tlcthai.com/travel>
- เทพศักดิ์ บุญยรัตน์. (2536). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- นิคม จารุมณี. (2544). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิตา ชัชกุล. (2550). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภัสวรรณ เจริญศิวาภย์. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายส่งเสริมสุขภาพไปปฏิบัติ: ศึกษากรณีพยาบาลวิชาชีพ วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวิद्याพยาบาล. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภัศร เสวีกุล. (2557). ปัจจัยของการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2558, จาก <http://www.komchadluek.net/>
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550. (2550, 15 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 55ก. หน้า 5.
- พะจิต ตามประทีป. (2549). การวางแผนกลยุทธ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ จันทรา. (2546). ปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศในวนอุทยาน (สวนหิน) ของประเทศไทย: กรณีศึกษาวนอุทยานผางาม จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- มัทยา ศรีพนา. (2557, กันยายน). สถานการณ์ท่องเที่ยวไทยเมื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558. บทความเพื่อสนับสนุนข้อมูลวิชาการแก่สมาชิกสภาและคณะกรรมการธิการ. 4(11): 16-24.
- มยุรี อนุมานราชชน. (2556). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- รวิภา หอมเศรษฐี. (2541). ประสิทธิภาพของการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- รัฐกร กลิ่นอุบล. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิมล จิโรจน์พันธุ์, ประชิต สกฤษะพัฒน์; และอุดม เขยกิจวงศ์. (2548). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- วรเดช จันทรศร. (2554). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- วรรณพร สุทธรปรีดา. (2549). *สำนักบริหารยุทธศาสตร์: กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร.
- ศิริรัตน์ โตสัมพันธมงคล. *การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก*. ปริญญาโท วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภชัย ยาวประภาษ. (2554). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2543). *นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมพร เฟื่องจันทร์. (2552). *นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ออน อาร์ต ครีเอชั่น.
- สำนักงาน ก.พ.ร.. (2548). *คู่มือการแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติด้วยการบริหารโครงการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร.
- (2552). *นโยบายและระบบในการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร.
- (2555ก). *ผลการพิจารณาแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และคำของบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร.
- (2555ข). *ปฏิทินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติ ราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559*. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>
- สำนักงานจังหวัดตาก. (2555). *แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดตาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 (ฉบับปรับปรุง มีนาคม 2555)*. ตาก: กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด.
- (2557). *ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดตาก*. กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. ตาก: กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด.
- สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้. (2556). *พื้นที่ป่าไม้*. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.forest.go.th>

- สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2556, กรกฎาคม). รายงานการประชุมร่วมระหว่างเอกอัครราชทูตและกงสุลใหญ่ประจำภูมิภาคอาเซียน กับผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. 16-17.
- Thai Forest Booking. (2557). อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2558, จาก http://www.thaiforestbooking.com/np_home.asp?lg=1&npid=75
- Tourism of The World. (2557). ความหมายของการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2557, จาก <https://tourismatbuu.wordpress.com>
- Attewell, Pual; & Dean R. Gerstein. Government Policy and Local Practice. *American Sociological Review*. Vol. 44, April 1979, pp 311-327
- Coltman, Micheal M. (2001). *Introduction to Travel & Tourism: International Approach*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Donald S. Van Meter; & Carl E. Van Horn. (1975). *The Policy Implementation Process Policy: A Framework: Administration and Society*. Sage Publication.
- Edward, G.C. III. (1980). *Implementing Pubblic Policy*. Washington, D.C: Congressional Quarterly Press.
- Hagrove, E.C.. (1983). *What Role for Government? Lessons from Policy Research*. Durham. NC: Duke University Press.
- Lason, J.S.. (1980). *Why Government Program Fail: Improving Policy Implementation*. New York: Praeger.
- Lawrence G. Hrebiniak. (2005). *Making Strategy Work : Leading Effective Executive and Change*. Pearson Education: Wharton School Publishing.
- Robert S. Kaplan and David P. Norton. (2005, October, 10). The Office of Strategy Management. *Havard Business Review*. (83): 72-80.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐ

วัตถุประสงค์:

เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการจัดทำสารนิพนธ์เรื่อง “การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา จังหวัดตาก” ของนายมงคล หมื่นพิมทอง นิสิตปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อ-นามสกุล : ตำแหน่ง :
 หน่วยงาน :

ประเด็น ผลการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ

1. ท่านคิดว่าการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัดประสบผลสำเร็จหรือไม่

.....

2. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัด จึงประสบผลสำเร็จ/ไม่ประสบผลสำเร็จ

.....

3. ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัดประสบผลสำเร็จ/ไม่ประสบผลสำเร็จ

.....

ประเด็น การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ

1. แหล่งท่องเที่ยว:

1.1 ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตากเป็นที่รู้จักในสายตาของนักท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....

1.2 ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดมีศักยภาพดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

1.3 ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัด ได้รับการส่งเสริม พัฒนาจนเป็นที่นิยมในบรรดานักท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....

1.4 ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวฯ หรือไม่ อย่างไร

.....

2. การประชาสัมพันธ์:

2.1 จังหวัดมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง

.....

2.2 ท่านคิดว่าการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดดำเนินการได้ทั่วถึงและเพียงพอแล้วหรือไม่ อย่างไร

.....

2.3 ท่านคิดว่าการประชาสัมพันธ์รูปแบบใดที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

3. สาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว:

3.1 ท่านคิดว่าระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด (สุขา, ระบบไฟส่องสว่าง, เส้นทางคมนาคม) เป็นอย่างไร

.....

3.2 ท่านคิดว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดของจังหวัดหรือไม่ อย่างไร

.....

3.3 ท่านคิดว่าระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวมีผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวในจังหวัดหรือไม่

.....

4. ส่วนราชการที่รับผิดชอบ:

4.1 ท่านคิดว่าการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัดไปปฏิบัติเป็นการแปลงยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบของโครงการ/กิจกรรม หรือไม่ อย่างไร

.....

4.2 ท่านคิดว่าหน่วยงานของท่านมีบทบาทในการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัดไปปฏิบัติ หรือไม่ อย่างไร

.....

4.3 ท่านคิดว่ามีปัญหาในการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัดไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

.....

4.4 ท่านคิดว่าควรให้หน่วยงานเพียงหน่วยเดียวรับผิดชอบดำเนินการตามแผนงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ฯ หรือไม่ อย่างไร

.....

4.5 ท่านได้ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการภายใต้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4.6 จังหวัดได้มีความร่วมมือกับภาคเอกชน (ผู้ประกอบการ, นักท่องเที่ยว) ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด หรือไม่อย่างไร

.....

.....

4.7 ท่านคิดว่านโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดมีความสัมพันธ์กับนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4.8 หน่วยงานของท่านมีบุคลากรเพียงพอต่อการขับเคลื่อนภารกิจส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4.9 ท่านคิดว่าควรจะนำเสนอแผนงานโครงการใดเพิ่มเติมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

5. งบประมาณ:

5.1 ท่านคิดว่าจังหวัดได้รับการจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด เพียงพอหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

5.2 ท่านคิดว่าภารกิจงานส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดมีความเหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

(ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์)

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์สำหรับบุคลากรภาคเอกชน

แบบสัมภาษณ์สำหรับบุคลากรภาคภาคเอกชน

วัตถุประสงค์

เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการจัดทำสารนิพนธ์เรื่อง “การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา จังหวัดตาก” ของนายมงคล หมั่นฟิล์มทอง นิสิตปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อ-นามสกุล : ตำแหน่ง :
หน่วยงาน :

ประเด็น ผลการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ

1. ท่านคิดว่าการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัดประสบผลสำเร็จหรือไม่

.....
.....

2. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัด จึงประสบผลสำเร็จ/ไม่ประสบผลสำเร็จ

.....
.....

3. ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัดประสบผลสำเร็จ/ไม่ประสบผลสำเร็จ

.....
.....

ประเด็น การนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ

1. จังหวัดตากมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอย่างไร

.....
.....

2. ท่านคิดว่า มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด

.....
.....

3. อะไรที่คือเหตุผลทำให้นักท่องเที่ยวหรือนักทัศนาจรเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวหรือมาเยือนที่จังหวัด

.....

.....

4. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว (แหล่งท่องเที่ยว การเดินทาง) จากภาครัฐหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

5. ท่านต้องการให้รัฐสนับสนุนหรือส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดในเรื่องใด

.....

.....

6. นอกจากนี้ ท่านต้องการให้รัฐช่วยเหลืออะไรอีกบ้าง

.....

.....

5. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมจนเป็นที่รู้จักของประชาชน นักท่องเที่ยวหรือไม่

.....

.....

6. ท่านคิดว่าการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดสะดวกสบายหรือไม่

.....

.....

7. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่รัฐได้อำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดหรือไม่

.....

.....

8. ท่านพบปัญหาในการใช้บริการระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดหรือไม่

.....

.....

9.. ท่านคิดว่าการส่งเสริมท่องเที่ยวจังหวัดในอนาคตจะเป็นอย่างไร

.....

.....

(ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายมงคล หมื่นฟิลมทอง
วันเดือนปีเกิด	5 ตุลาคม 2530
สถานที่เกิด	จังหวัดตาก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	71 หมู่ 2 ตำบลทุ่งกระเซาะ อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานจังหวัดสุโขทัย ศาลากลางจังหวัดสุโขทัย ถนนนิกรเกษม ตำบลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2548	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนตากพิทยาคม จังหวัดตาก
พ.ศ. 2552	ระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2558	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (นโยบายสาธารณะ) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ